GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0595
4	Work Number	D 2561
5	Page No (From... To)	1 to 55
6	Name of the Work	MUVVA GOPALA PADYAMULU
7	Subject	MUVVA GOPALA

Muvvagōpālapadamulu

మువ్వగోపాలపదములు

శ్రీ వాసవాంబాంబుజనయను - - -

శంకరాభరణరాగము ఆది - ౧.

ఇంతగాం దవా చెప్పేరా ఆదివరావా - అ

ల్లంతట్టై త్రిబూ రాప్పు ఆదివరావా - ఇం -

వెయిప్పై వి గళుం బాలించుట నెలుగవా రుదేశ నీ వలలో - న

న్నొప్పుగా విలువవనేవ్వు ఆదివరావా -

తప్పు సుద్దులకెళ్లి - తా త్రివాసనగావు -

అప్పుడే విన్నవించరాదు - ఆదివరావా - ౧ -

విటకాడుదే తో త్రిరి త్రి గంచిన ఖ్ర్రా సెలవట్యా -

ఆటువలెంచెదిరావ్వయుడవా - ఆదివరావా -

ఆటువరా యులు బాలించు - వా కే యుటలసినప్రతి -

ఆటువెత్తువలె ఉలాడు ఆదివరావా - ౨ -

కోదెకాడవైవట్ట్వి గోపాలుని వలెరాతో - ఇలా

రాడుబాం త్రివ ఆదేవట యిప్పు ఆదివరావా -

ఆతోడు త్రినిరవులకి ఇంటాం యుటాని బాంసరిఖ్ఖ -

ఆదివప్పువెట దోసవయు ఆదివరావా - ౩ -

శంకరాభరణరాగము - ఆది - ౨ ప్రా

అప్పుడె కేనిన్నేం చెనే - అది వ -

వంచ్చేంగి ఉరాల్లు - వట్టిగోపాలుడు దిచెప్పిన - (అప్పుడె కే -)

ఘనిబాం నినాకేల ఆత్మై - నేనరుబట్టు వాప్పా ది -

ఘనవెల్ల విరహావే - దనదిఉట -

వనితల్రాగా పోగావల్లభుల నేలనగరావ్వి-

వనిపరశుల నవల నసులలా - కృష్ణుని నంత జేసిన - (అష్టపది) ౧.

ఇదివ అనుల విభుల కొరి - కెకబాసి యొలయ కగనులకే-

మదవెయదవిది గిరుని - త్రాగుచివకవలది-

వెదరి విభులులుల్లత - జెట్టినన నులదరి శ్రీద్రి - యింతు.

వదన త్రాగానసుగా - వలసిన తుచులకొన్న - (అష్టపది) ౨

వయనల కొఅవలె వరాని - ఖని వయుష్ణి గోపాలుతు-

నిజకతె అరక్షనుతు - త్రికోలగా-

అనుదివయునే లాగి - రౌనసి యయుంతు తని-

వనకాంగి త్రాగుతు మాళువంసి నల్లగన్నె నెన్న - (అష్టపది) ౩-

శంకరాభరణరాగము - ఆది-

చెల్లబో పాలకిరి వెన్నల్లదేవి తు కెవన్న-

ఎల్లలెరతులవితు - ద్రలునన్న గావిన నా - (చెల్లబో)

x తురిత్రాని త్రితి - పయిక నెత్తి దారిపు - ఇంతి -

కురుతల చెప్పుదద్దాలయింత - సరసురాలనే నెవన్న-

కుతిరాంతుగనసుకసి - నుడునవ్విరినతుగనే-

వెరవియాసం తులకాసందుకుల - తిరుగగాదాడి తెస్ప్తివి - (చెల్లబో) ౧-

వచ్చినదాకతల - వాకిళనే నెవనల-

నెమ్మెలులన్నెళవిల త్రిద్రిరనూర్చియుంగా నెమ్మ-

ఇచ్చినప్పెడలేతికె - పచ్చినదలానులయు వె-

పొంట్పె కెంట్పుకెయుగవదద్దు - యెంతవరంయయన్నావే - (చెల్లబో) ౨-

బాలత్రాంశయుష్ణి గ్రారా - పాలలమ్రైవన్నని-

పాలకిరి చెన్నుతులకై - పాలగవిగె తెలవ్వు-

పవిత్రపు వృక్షెంతె - యింతయునప వత్తు తింతకె-

పలరావద్దంత వెని - స్నేపండులనే వెలియు - (చెల్లబో) ౩-

శంకరాభరణరాగము - (త్రిపుట) - ౪-

మునివిన్నెంతగనేతే - వలసువా కెల్లి త్తలానే తు-

తనదాన్నతుదితోనే - రాయసి యలతపేగాని - (మునివి)

కవికెకల్లు తరుదని - వెలసిన వల్లయితే-

తలచిన కోరికెను - కలవల పుసుగాని - (మునివి) ౧

కరుణసాగరుడని - విరుతుగవినల్లులంత-

వరత్రాపాంరత్నవలయు - మరియయినెపసుగుంగాని - (మునివి) ౨

కన్నెనావలత్రాపురవయు - లక్ష్మయు దెలిసిన-

వెన్నది నెకెమీరాదనుత్తంతలెగాని - (మునివి) ౩-

అతిశంయమయున పెరిగా - ఖతివయుష్ణి గోపాలు

తితత్రాణసునూరతి - సతతసులకత్ర్యంచలగాని - (మునివి) ౪-

శంకరాభరణరాగము - (త్రిపుట) - ౫-

మునుష్ణిగోపాల - నా - వయ్యపుతెల-

నాపిత్తిగాని నిన్నిన వనిమ్మె ని-

కరనిపండి మరాల త్రానానియయార కదయుంతు-

తతవాంపువత్తు యెట్లదితె పోవతెత్రారా-

విడనాడితివింతే - విడెవ్వరికెల్లావు -

ఖడింరునేనీ దాపె - సఖుడింగ్గడు వేరు - (సఖియా) ౧

విభులలవె అనువల్లో వంగవరాయలాండి౩ -

వగవు శ్రీతి౩రాప - స్నగరాఖు శయాన -

తెగువపోన్నైనరా - తిరికిండురారేవు -

పగలు స్రాంతివారాలల శ్రీ - పగలాదొంగదర - (సఖియా) ౨

~~ఓ~~వే వెన్ని గగురాండి - యీరాఖగవెంటాట - ౹ - ౹

సేవ శ్రీసినదినీచి తాన లేదా -

నావంటిదానినెన్నడు ముఖ్యగోపాల -

ఆవనితరుసత - మచ్చిన్నానీవు - (సఖియా) ౩ -

ముఖారి - చాపు - ౬

అన్నరోనను బాసిసందురకారా తితినంతే -

వన్నెనివారా ముఖ్యగోపాలు - తెన్నె నుండితే నేను - (అన్నరో -)

తప్పుతిల్లవాని చెలియ - తప్పురింతినింతేగాని -

అప్పుడు తుగవిగినరసము - చప్పునయిచ్చినా -

అప్పుచేసదారల - కతిచరాంత నైనయవె -

తప్పురుగా విధిక్రితము - తరుణి అల్లదికొన్నానట్లు - (అన్నరో) ౧

బానవెంట (పా) ధర్మెనను - పా శ్రీతిబిందువుల తారాటు -

పూనిపెనగినంతే కానిపెంటబదా చేర -

అరాతిరేసత వతానా - చేసువలవనయులగాదా -

కానిరురండులకేవరాయు - కలశ్రీకవివివేచులు - (అన్నరో) ౨

పూనినీరురాలకేవలంచి - వగనగంటి వసనురాదా -

దాగువల వనములగాదా - (అ) తరుణినన శ్రీ -

అనన (పై) రువులవ్యగోపాలరా ~~యరువురుబులవెళ్ల~~ -

తాన్నీరాదాబావిలలోనే రురుతరుణి వెల్లునపోత్తునవే - (అన్నరో) ౩

ముఖారి - చాపు - ౭ -

అంగరవల్లూతనిత్తైనవారకు అలగిరారయరే - మిరా

పదువలదనవయువదానిపయువ్యగో - పాలరాయరు శ్రీ అనవెత్తువిరా - (రఘుకులమ్మా)

పూనిదానింటి౩పిని గమా - పైలతిమాచి పెదరించితే - దానికి

దానికిలంచమిచ్చెనన్నది - తాన్నిరా శ్రీనిరా -

వానిపై శ్రీనివకల్పింపరాదు - వాతయరుమెల్లనిసగ -

దానిబూతకతా శ్రీక్కన్నది - తాన్నిరా శ్రీనిరా అనవెత్తువిరా (రఘుకులమ్మా - ౧ -

అలుకుచేరిదానివాకిరు - నిలిచివేదిలలో కన్నుబూచి -

తలుపుమూలదాగియున్నది - తాన్నిరా శ్రీనిరా -

అలసిపల్లి శ్రీగా నరుకురుఖన్నైర - అనవారిచ్చితెలిపరగించి - అల్ల -

తలిరుబోడిచెలియ విరుచిరుంటునన్నది - తాన్నిరా శ్రీనిరా అనవెత్తువిరా (రఘుకులమ్మా ౨ -

సెలవువిరా అదానిరావు - పలకవిరాదవ (అ) సివాని -

తలపులసలాచికెనుగాను వున్నది తాన్నిరా శ్రీనిరా -

కలసిరుపూగోపాలరా వరుగౌర గొరంతగ అల్లదాని -

తలచిఅసురురుసురన్నది - తాన్నిరా శ్రీనిరా అనవెత్తువిరా (రఘుకులమ్మా ౩ -

ముఖారి - చాపు - ౮

ఇన్నివిధములవరాభిం వే~~ఠానా~~ గానినా - యింతినినసగూర్పువిరా - నాసాము -

నిన్నింతగాఁ బ్రతుకు కొన్నందుకు రాం - నెంబుకొ దిక్కు సుఖియింగా సామి - (ఇన్ని)

కన్నెమోహముల్ రేఁగ - గనుగొన గలిగితే - ఘన్నమైన (పొ)దుష్టిం చేరసామి -

కన్నులు మదుద్ధత గలిగితే (గ్రా)మంబు - చెలువ పూవుల బంగారు చేరసామి -

సన్నకనూగారంటు గలిగితే గాంగుల - పొత్తు వతములుంచేరసామి -

చిన్నలంటు గలిగితే బంగరుపు కొల - శమునకెమ్మెర మెప్పై గంపేరా సామి - (ఇన్ని) ౧

విరుల్ని ప్రేమ వాసన గలిగితే సన్నము ంతు - తేనెలూరగింపు చేసేర సామి -

కురుల్ని దానిక సన్నెన చుక్క [illegible] - మతుకు శిఖల్లిం చేర సామి -

ఒయ్యారి జగ మొహంపులన [illegible] - నెలపులగారము శైత్త్ర సామి -

నెయ్యింపు మెందున మమలుల దరసిన - నిత్య సుఖపు మెలు చేసేర సామి - (ఇన్ని) ౨

బాలన పుష్పకూ బిబిచిత్రే మందన గొ - పాలరాయమ తనివి చేరసామి -

బాల పొద్దు(మ్రె) దుకనుంట గలిగితే - బంగరమయలుగా విం చేరసామి -

మేలు లగర తులు మెలల నిన నికులు - ముత్యగల్పంగామ చేసేరసామి -

వాలుగంటి మెంద సంత గలిగినదే - తీవన సన్నదలంచేరసామి - (ఇన్ని) ౩

ముఖారి - చాపు - ౯

ఎంతరాని తనసుదానవే - యెలనాగ నీవు -

కెంతసేపు ఇలని యులుంబ [illegible] కాని వారుమేర -

[illegible] నిన్నుయున్న మెలుదలు -

పలుమారు విధిని దూరలీను ని [illegible] ని -

వలవ కనుకస్సి - వాతెలు తలపుచు -

ఎలుంద్రి నత్రో మెంరలేని - వరంతి యుది పాపమునుయప్పు మెప్పు - (ఎంత) ౧ -

విసరుకొన్ని రానేవు - కసరినా మునుంత -

పసత్రిని తప్పులెంచే వీపుని [illegible] గాని -

కొసరి కొసరి (వే)త్రీ - కావ్య మెక్కి గాఁ బాలయానే -

ఇసుమంత యున దయలేదే - ఆంటి మొదవాసము యిప్పుడు - (ఎంత) - ౨ -

మరిచ్చి విభుని (వి)తి - మమ్మ ముద్దుగాఁ గూడిన -

చెన్నెలమది దలంచి - చింతంచి సె(వ) -

మున్నా పోక్కలూ - మమపొ పొలుపుదు -

సన్నులనీరు దుకు బి - గారవింపు తేద్రోసవరాయప్పుమోవి - (ఎంత) ౩ -

ముఖారి - చాపు - ౧౦ -

కావలెన మ్మవాని కప్పు - కంబు కంతి.

[illegible] ముప్పుగోపాలు దమ - నాపద్దు చేసిన వింతే [illegible] - (కావలె)

మందులవారి - మారు మెల్లి - యెందు పొరగన లేనిగనుసు -

అందుబాటు వద్దని - నంటలే బత్తుగ -

సందెబాటు ప్రేమ బోయి - సరిగాదా నిల్లు చుచ్చితి -

మగువ సఖిక యుమంత - వానితో జగుల కొమ్మ -

పగలు ప్రేయము సతిపు వద్ద - బాయక దాని కోరా -

నగవు మెన్నడ నరుమయు మెన్నడ - నన్నడు కెలనెదక్క -

ఒంగుటుబోయి గొంవదిలొ కాసు దీర చేసి సద్ది - (కావలె) ౨

మెయ్యున్నతనేర మలు తెంచి కనను - మెలుదలమయుప్పు గోపాల దేవిని -

ఎన్ని కట్టెసి [illegible] వదిలో [illegible] బాయక -

వెన్న గరముల గలసి మెలసి - చిత్త మయు రాసేవసి -

కన్నారనే వింటిని కన్నదెంతకే - గన్నేలవదానింతటి తెక్కినతరవ - (తాళలే) ౩

ఆది

ముఖారి - చాపు - ౧౧ -

చిత్తము వచ్చైనందును నుచింత చేసెను -

రెత్తులాంతునా నాంతికెనె - గుణములులు కంచివరర - (చిత్త)

ఏనాతిమైనా కెకెవెల్లా - విష్ణితివని కోపమా -

ఆశనిచిత్తురింతెని ఆవవారింతేగా -

నేనెంత్రూవిన్నవించిన - నీవు వినవు వినకలన్న -

మానసుమందువల్లనా - మనసునెవ్వ శ్రీదుర - (చిత్త) ౧ -

ఎలవిలనెవతెక్కైననాంగి - లిఖ్యత్తివిచారము -

అలవిలని గుబ్బలగుత్తుని అవమ్మకానినా -

తెలియకబత్తినను సన్ను - తిండేది శ్రీదుత్రకలన్న -

కలువలాంతిలనందువల్లనే - నవినిరయంత శ్రీదురా (చిత్త) ౨

అక్షయమాయమవ్వగోపాయుడైకరంచివరదానికము -

వెయి కైని నిన్నుగలసేనే - మయాంలతాచేగాం -

చక్కనగాదంటే మాటాలెక్కసేయిరవు శ్రీయుకలన్న -

ఇక్కువదేలుసుగనుక - యెఱరసింప శ్రీదురా - (చిత్త) ౩ -

ముఖారి - చాపు - ౧౨ -

నన్నేలవా నన్నేలవా -

నన్నేలవా యిందిరేశ - చిన్నదానవానే బల్ల -

నిన్నువా నిగురాన్నిస దేనే రవమాతెస్సు బంగాంయిత - (నన్నేలవా)

సతిపతులుఖిరాకిద్దయు - సరసములులాడెదు శ్రీశ -

ఆతరుని నెన్నే మన్నగాని - యెఱాతనినన వతేగాంకే - (నన్నేలవా) ౧ -

పాయరాని శ్రీవాదయున - స్తైచుకాంగుబట్టితేను

నాయకుకదనికిదినా యుమయుగాందనవ వేగాంకే (నన్నేలవా) ౨ -

భూతమయుమ్మగోపాలులు - రామయుకేశిగాం దేవేశ -

సామముఖయాంన ల్రానేకుచన్నిదిగంతులైత్రీ (నన్నేలవా) ౩ -

ముఖారి - చాపు - ౧౩ -

మన్నసనేమరాకన్న నెమినని తలరాని మక్కి -

ముబ్బుయిదేఉమారమ్ము గోపాలుఉమని త్రీవియాననిన్నవె - (ఓచెలియా)

త్రీతదేప్రైపాంయిలందురవ్వుని - చెక్కనెక్కైపాం -

వారిబాంత్మినెకలూశలచినవాతని -

గారవించేపాంరవ్వునినన్ను - కాంగిలించేపాం -

నేరమయితెంచేవునెనరువేనిహాటు - (మఘ్మన) ౧

చిత్తవిచ్చేపాం దేవుతనిసేవచేసెపా -

వుత్తడిబాత్మునేపెందుగారిననన్ను -

బత్తిచేసేపాం మంగునిత్రీతి - బాంధవిక్కైపాం -

మంత్తురాలవు - నేవు - మనసుదెలియవేవు - (మఘ్మన) ౨

మనివివిద్రైపాం - బాంగాంతిఖ్యి - మందుప్రైసంగెపాం -

ముసలలితవతెనన్నెనసి త్రూంరునింత -

ముదద్దనెత్తైపాం - రాంమదిలోని - త్రీంపాం వెంచేపాం -

ననుమంబ్బగోపాల - యెనిలాంవించెపాం - (మఘ్మన) ౩ -

ముఖారి - ఆది - ౧౮

అక్కఇద్రినికాపురమాయె - అతనిమనసుతేదాయె -
ఎక్కడిదికదానిపాలాయెమైవరాతినరోసముతేదాయె - (అక్కఇ)
మంగళనాగ్రుడలఁవరాయె - మమమతలుమలుపాయె -
వగలుర్రియుయుండేయునిరాయె - బాళియెక్కువాయె -
సెంగను తీవెరుకమెండాయె - వగలుసేనాయె -
ఇగురుబోణులకొనర్పులాయె - ఏమమ్మవలపువండనాయె - (అక్కఇ) ౧
ఇంతలోతలెంగివరాడాయె - సొంపుపెదవుటాయె -
ఒంటిగాఁజెప్పివాలాయె - ఓర్పులేదాయె -
తుంటవిలుమమ్ముహంసాసమాయె - మంతిమయుకాయె -
అంతనసమమకోసనిండాయె - ఆగించనిగుప్పవయుప్పమాయె - (అక్కఇ) ౨
దానిపొందుసంత్రాసమాయె - దైవయుతోదాయె -
బానరోంపెండుకల్లాయె - పడ్డవేకపోయె -
తానమయుర్వగోపాలుడాయె - దయలుచరారమాయె -
కానివానికెదివేళుకలాయె - గడయ్యప్రేమనికినమాయె - (అక్కఇ) ౩ -

ముఖారి - ఆది - ౧౯

అలాగ్రమంచిదికానెక్కునప్రే - బిడియమమ్మా -
బాలవయుర్వగోపాలుడంపంతప్రసాద్రించెనమ్మా - (అలా)
వినప్రవానికినాచేతివిశెల్లనముగారాదటు -
తనమెందురకల్లనిది - వినగాదటు -
ననుఖూఁచినపాపమటు - నావాలుంటేస్సెఁవదటు -

తనకుగానియొందెంనుదాఁచిమెంవరికయుల్వనమ్మా - (అలా) ౧
విరిబోగిన్రేమన్నాయింటి - పైకుగిత్లైనత్రికటు -
అరసిన్రేవచ్చినత్రోవ - నైనారాదటు -
మరిగావలెంపన్ను పుతి - మలనైననుఖూరదటు -
సరసిఖూర్పుయూపాపప్పుఖిన్నవెల్గిరికయుల్విసమ్మా - (అలా) ౨
ఎనసినదికల్లలటు - ఇచ్చినబాసలేదటు -
తనత్రోవగ్రేమపనియుపన్నదిపై - వమ్మనినాదటు -
వినప్రేమయుర్వగోపాలుడు - తనుదానెుపల్కొన్నాదటు
మనసులేనివానిత్రోవగ్రే - మల్లాడిమెందుకయుల్వనమ్మా - (అలా) ౩

ముఖారి - ఆది - ౨౦

ఎంతవింతరావక్కనిసావిట -
కంటుఖినకరాదట - కన్నులాడకల్లగాదట - (ఎంత)
ఆనవాలువక్కెరపానకవలుఖింత్రి
తేనెలారగించివచ్చి - తివ్వాచెప్పరా -
పూనినీవెక్కిలినెలక్కి - పుక్కిటకాలఁదిగవే -
ఆనగానా నగాతియుట - నైరయుర్వదినీకెత్రిమ్మవి - (ఎంత) ౧ -
కోవవయుకన్నెరు - కదంబవంటనేత్రిన -
అలదుకెంగ్నవెవెంఅందమయుతేను -
కులుకంగుఖ్లులనిక్కు (గుబ్బ) కొఁగిలింపుకొన్న -
వలువవాసనలువేద - పల్లేరా నావిరిత్రిక - (ఎంత) ౨

ఎన్నిమందులవిధితివో - దేవ విషము భరించితివో -

ఎన్నదానఁ గానఁ గవలెందరు - చేసితివో -

నిన్నుదలచి గూండ గూండ - నే దుఃఖముపడ్డ లవ్వో -

తిన్నగా నెంతైనఁ దనివి దీఱదు మయుఖ్యగోపాలా॥ (ఎంత) ౩ -

ముఖారి - ఆది - ౧౨ -

ఎందుకు నిర్దయ్యరా కోప - మేల కే మున్నారురా -

అందుకెందు కుసరి - అందరా మయుఖ్యగోపాలా - (ఎందుకు)

ఎన్నడైన నప్పుడైనా - పెంపుకొందు లేంటురా -

వెంపున్నరా తిరవిగి - ముల్లు ... రా

చిన్నమయుద్య రిల్లు తేర - చెక్కైతి నెంక్కైనందుకు -

ననుప్రేమించుచుంటే - నిన్నేని నాకయుంటే - (ఎందుకు) ౧

(చ) మురెత్తుంమరకో వెరా - బిరకాఁగిళ్ళనుంచ వెరా -

ఏమైన ననుకోవెరా మెంత్రురావిచ్చి తైలయుంచవెరా -

ఆశలాలుకాలుంతెకు - అప్పుడే దైవాంగానంటే -

నాశలాంతనీపు తాంకంటేనీ మాయనీ ముగాదంటి - (ఎందు) ౨ -

ఆతను కేళి నిగూఢి - ఆందమాంటున నకోవెరా -

మితమయుదే నర్తితమి - ప్రేలుంప్రేలలనకో వెరా -

... తప్పై మయుఖ్యగోపాలయుంచుక ప్రేమనిగిత్తె -

ఆతిరేమునిగతివి - అప్పుడే కైలాకియుప్పు - (ఎందు) ౩ -

ముఖారి - ఆది - ౧౩ -

ఎన్నిఁటికని నే వేఁడుదు - నెంతని వినుతింతును -

కన్ని నీవు సేయుదు నను - కారణమేమిది వేలు - (ఎన్నిటి)

విరహ సాగరములలో - దరి దాపు లేనప్పుడు - నీ -

యిరవు నను తెల్పుదైనంబి - వెరపు దీర్చనందురా -

మరుని వాడి తూపులు - మనసు ప్రేగు నప్పుడు -

సరగున నప్పినాకండి - పల్లవి నందురా - (ఎన్నిటి) ౧

ముగుపనిస్త బాసి - పగలు రేయి ... కై -

పగలు వెంతలు నప్పుడు - దిగులు దీర్చనందురా -

నెగడు కొమ్ము మంటితె - స్నేహ తెలగు నప్పుడు -

తిగవెరా విషాన నకము - సేద దీర్చనందురా (ఎన్నిటి) ౨ -

వెయిలకనప్పలవెరా మయుత - మయుఖ్యగోపాలకప్పని -

కలసి మెలసి మెమలయాళగాఁగిళ్ళ నందురా -

ఆశలేనీ సారకలుండిన - అంతలో నే తెలుసుకొని -

నవి హాయిక్రియా పమయుద్దు - నమ్మితినన్నందురా - (ఎన్నిటి) ౩ -

ముఖారి - ఆది - ౧౪ -

ఏమి రమరదనవెరా మలు చిన్నబోయుది -

నా మనసు నీ మనసు - ప్రేమనింక యుండగ - (ఏమి)

ఒడిపిరాఁదలేనుండగ - పడ పలలందలరాగా -

వదిగా లేచి ప్రాయింన దేవల ప్రు లేనిదానసా -

మంటి మెంవప్పు లేరరానా - యుంద పకత్తె నేయలాకు -

మలలం పులనంపించి నద్రి వంవంత లేనిదానసా - (ధేంవిర) ౧

తెలియుం, ఖుయించి తేనె కుం - దృష్టి తాతెకంవు -

పలుపొంర జేసిన ద్రి - తలపు లేనిదానసా -

నలుంగురి లోనే త్రిలా - నవ్వీరాదనంచులనే -

నిలుంజైరవచ్చిన దే - వాం తపులేనిదానసా - (ధేంవిర) ౨ -

పుంగుదముప్పిగోపాలుంకను - కంచివరదానే -

తనివిదీరకయువిదినద్రి - నెనరులేనిదానసా -

వినరా యొలవిపైకొని - వింత వింతగరతులు -

పెనగివెన్నె మంయిచిన కే ప్రియుంమయులేనిదానసా - (ధేంవిర) ౩

ముఖారి - ఆది - ౨౦ -

ఇరాత్రి నేస్తు - మంచ్చులార -

సారసాంప్రి పైంకె విం - వాలంనవ్వు చెలియలతో - (ఇరాత్రి)

నా వింటం, దనెనరుంగవి - రావాంరివ తెరుండి -

ఏంమ్ము ప్రేమించి ఆత్తో నైన యోసిత -

ఆమావిని ఖుమంచేసి - అతకిందురాకున్నడు -

తా మాంప్రి లేంకె - వన్నెప్పు వివంతి చెలియ - (ఇరాత్రి) ౧ -

నంతుమన్ప్రారాం డవప్పు - రాంగింఖుయినరాని నీరు -

అతన్నేనంతకుత్రిలా - రాతుంకోరాది -

పదంమిరో ఆవరాటలన్ని - పవిత్రిలో విడ్డుని తో -

మయుసుమంకపోయ్రొంరు - మంమనిమంస్రుంవిచెలియ - (ఇరాత్రి) ౨

పాంయంకమయుప్పిగోపాల - ఖాంపెన్నెకయుమ్మలాంత -

నాంయుంకుంత్తైకవరదుండు - నన్నుగూండి -

గాంయుకమెంద్రుంగ, డవ్వు - కటుకలు తెవియడు -

కాంయము ఖుచి తవిరుపదను - కతొప్పులప్పులాంచెలియ - (ఇరాత్రి) ౩

ముఖారి - ఆది - ౨౧ -

ఒద్ద, దశలరయు ఆత్రిప్రేమ - ఓచెలులార -

పెద్దప్పు బోయునదాం,క - సుద్దులేతలపెప్పుక - (ఒద్ద)

చిప్పులుత్రిలావితెనె ఆయు మనివప్పని - చేతులెత్తి మయుక్కగాను -

ఒప్పుంగామురతికెలి - కెప్పుడెప్పుతనంగాం -

అప్పుడ్రాంరవికమయుతి - విప్పుగానుం తెలియులేక - (ఒద్ద) ౧

ఆయుప్పెలంతాంతతేనా - ఆవలు రాన్నుప్రేమంతోత -

నియన్నైనకనిదవిం - నియంపతేనన, గాను -

ఆలయవిరాంనెకనుత్తెంతి - అదరపెసినదాం,క - (ఒద్ద) ౨ -

నగుమంమయుప్పిగోపాలుం, తు - వింగంరు విఘ్న నెత్తికరాత -

మంగుంకయాంచెలులప్పెగమాంవినవాంరన,గాను -

మంగవాంనిమంనమునెవిపి - ముయనే, బాంవప్పన్నిదాం,క - (ఒద్ద) ౩॥

ముఖారి - ఆది - ౧౧.

బాలుఁడు యిదాఁ విన్నెలతోఁగాడు - సరసముఁ జేరకురా.

బాలు నీవిన్నెలుసాఁగ దురాఁ వద్దు - ముద్దుగో - పాలబ్రహ్మ వద్ది కెపోరా - (బాలు)

కన్నులవిదె మంతో - కాటుక క్రొంవితో -

వెన్నెల కెల్ల దర్మి యుల్లో -

కన్నిరులసంపులు - గాఢ మలనెర్రలతో -

వన్నెకాడ సుదులలు లత్తుక క్రొంచు - (బాలు) ౧.

నిద్దుర మబ్బుతో - ౧౦ తుబలవికతో -

ముద్దుగు కలసిన ముదముల క్రొందు.

నిద్దంపు వెన్నెల వంకల క్రొందు -

వద్దురా వద్దులు వగకాఁ డసాతోను (బాలు) ౨-

ఆలదాని కంపమయులన తడిసి బావిడి -

వలయాలు రత్నలవయు గంటరత్నుంటకు -

బలివిచేసిదల - బాల ముద్దుగోపాల -

అలవాల్ర కురంతిన - పెరివిచదివెలు (బాలు) ౩-

ముఖారి - ఆది - ౧౩-

మదరివాని శ్రీ పంయిడి - బల్లుకాన కుండి - బాల.

కాదు వలయా వినముద్దుగోపాల తలిగి వన్నెను - (మదరి)

విరిబోఁగాలిలాఁ తలనవలు - వింతవారమయకాఁవలు -

పైరిపుటావిధే తంపవముపై త్తువాఁరితలు -

ఆరమురికలుపే నివలు - స్సురి తెమయువిరాఁకలమూఁకలు -

విరసమలయ్యానములు - నెరుకచేసెదమిఁకలు - (మదరి) ౧

చెలిమికాఁ యురంగుపైరంగు - చెలులు బయితున ని.

తెలలు తనారమెంద్ద విరాఁ సమలు దుర్విలకొన్నాఁడు -

చెలఁది యిరాఁలోసాఁ నవాఁడు - వీయాఁయుపి యుఁబయాఁలు -

చెలఁగియుండలకాఁసించి - శ్రీరపానిపెతవిరాఁలు - (మదరి) ౨.

ఎప్పుటివలెనవాఁ - ఉందువల్లి నన్నే విన.

అప్పుడువెప్పనుగాని - ఆసుద్దలెల్ల

కప్పురగంధిరో వాని - గసరివేసాఁరు కొర -

వెప్పైతనవయువేసి - ముద్దుగోపాలుఁడేత (మదరి) ౩-

ముఖారి - ఆది - ౧౪.

విరువిరు వమ్మాయిదేటి సుద్ది - విరువిరు వమ్మా -

పడఁతింటికిఁ బోలేదని - బాస వెన్నెల పలికెనవు - (విరువిరు)

కెద్దుకద్దనిపించేవాఁక - కల్లినరేదాని కొక -

సుద్దలేటి కేయుందాఁక - సుద తియుంటికి వచ్చేరాఁక - (విరువిరు) ౧-

ఎదురాడితి నన్నేరు - ఏమిటి కేయాఁదురాఁరుదూరు -

మదరిదికాఁదు రాఁ తిరు - అదిగో నెపెక్కుగోరు - (విరువిరు) ౨

మనసునన్నేవినట్రంటి - ముద్దుగోపాలుఁడా బోటి -

దినదినము నగాఁ తోసాటి - వనితలలో నిద్రేటిపోటి - (విరువిరు) ౩॥

ముఖారి - రూపకం - ౨౫

ఎవ్వరిననవు నిందింపుమన్నదమ్ములార -
నెయ్యనా కేనెనేవు ముద్దుగోపాలుని - గ్రావముకుల విల్లుంతగు (ఎవ్వరినన)
మంచివారివలె మంచి - మగువలందరూ వానిచే -
లంచములనకా సించి - పంచువానికేఖలె -
ధింబిరాయుల్లు మగడా - పెంచుకు చెదిలి వాసుని -
తెంచకతిడిగేది (ప) పంచి మననమలెగాక - (ఎవ్వరిననగ) ౧ -
ఎవ్వరెంత చెప్పినా నా నెనవిననక -
నవ్వులకెంకగా నైనా తోనలుగని విభుండు -
రవ్వచేసి యుండురా - రాతికెల్ల నందుండె -
పువ్వుబోణి నేలయుండు పుణ్యమునమలెగాక - (ఎవ్వరినన) ౨
తెలుపు తెలివలెనన్న - తలచి ముద్దుగోపాలు -
తెలవిత్రూం నన్నరతుల గలసియుండగనూ -
చెలిరుల లోక్వ గవేక - చేసైగ దావింటికి -
పిలువగాను బోయిన (పి) లయునిననమలెగాక (ఎవ్వరినన) ౩ -

ముఖారి - త్రిపుట - ౨౬

ఏమన్నవానకేరా - యేమిసేతురా -
తామసమేలచేసెవు - చక్కనిముద్దుగోపాలా - (ఏమన్నవానితేరా)
పదము బాడగవిన్నారా - చదరంగమాడలేదా -
సదయుడకైనారు - చక్కెరవిల్తుమ్మారి - (యేమన్నవానికేరా) -

తిలకమెందిద్దుదురా - దేవరనేమివ్వందురా -
పూలయిండ్లకేసేయుదురా - చెలిమితో లాలింతురా - (యేమన్నవే) ౨.
శ్రీకరా కొలుతురా - చెక్కిలినొక్కుదురా -
కూరిమి మితిమీరదు రా - కుబ్జేశ ముద్దుగోపాల (యేమన్న) ౩ -

కాంభోజి - త్రిపుట - ౨౭.
చెప్పంబదింగనివిషయోదములు - ౩.

అక్కరో మగవారికెక్కడి తలపులె -
యిక్కడికేరా దనచెప్పం దిదింగ - ఎంత చెప్పినగాని - యేమంటివిరా - (అక్కరో)
రామయ్యను దాచిందురాతిరిపగలు - రచ్చలుచేసేరా -
నామనసు నెవ్వరెరుగుదురు దానికి - నమ్మకరిమ్మీరా -
గోముయిచ్చి రమ్మని కన్నులనెత్తుక - మందమ్మ వెళ్ళుకొన్నారా -
ఏమిసేతునే మాలిమెల్లనిచేమలాగుదావున - ఓ చెలియరో - (అక్కరో) ౧
నిన్నరేతిరి ముద్దనిబాంకి రాకున్న - నేలంతయు రాకుండగా -
కన్నెరానెవ్వెలకైకవానితో గాకచేసుకొందునా -

అన్నకాంక్షైవాండదూ మలపెల్ల - నారదురాదుచేసెనే - ఓ మాపెలియా (అక్క)
ముద్దుగోపాలునిమరుద్దు నమ్మియుండని - మొక్కినే రమ్మందునే -
ఎవ్వరయింటికి బోయిన వద్దని - యిదిబుద్ధి కాదందునే -
బువ్వ నవెల్లను వానిపాలు చేసి - సంతసించుకొందునే -
నెవ్వందిదింగ దెంతరచ్చుచేసి - చేకూరక శ్రమందుర - ఓ చెలియరా (అక్కరో) ౩

యదుకులకాంభోజి - చాపు - ౨౮ -

కోపము రాదా యెంత వ్రిత్తైన - కోపము రాదా

బాపురే మువ్వగోపాలుని వలెకాదు. వేసట్టు న వెలదలు పెద్దదిలింగదు -

ఆపె యింటిలో నన్నాదు కాన్నదివింటె - (కోప)

సరసిజాక్షి రో నీకృపయివి దుప్పటితో నను -

ఆశలెరు సెంగనుగోరం తయినను వేసే -

వరుసగవాడిందరవన్నుయటందు బోత్రె -

బరుసారువలెల్లే - అందుత్రూం బాకి - ప్రాలసరాతే - అదియుగాక -

సరిగదుప్పటితోస్త వె ఆరుయలంటె వెబోత్రె - (కోప) ౧ -

నాటిన నాటి వెవాండు నా వద్దికివచ్చి [illegible]

వాలువయుగాం వంగవాని వవెనేనాం తో -

మాయులాడక అల్లా - వుగంవయింటిలోనైతే -

నే [illegible] - కన్నెరజాంద -

విరాయు బాడువెల్ల - వెలందరులంటిలోనైతే - (కోప) ౨ -

వెలంపుందు చక్కనివెన్నందివింగదు -

అలుకచేసి వంగనానికి వెనె నన్ను -

వలసియున్న తల్లినేదివె యింటిలోనైతే -

గళరవమ్ములె - లేవ్వరంపు - తొలువంకలు కలరె - అదియుగాంక -

ఆరితిగిదాంకి - అలకరవాత్రైయులంవె (కోప) ౩ -

ధన్యాసి - చాపు - ౨౯ -

ధన్యనదయుగలదాయిదిని బాగా వెతందివింగ -

[illegible] - [illegible] వెవందివరద - (ధన్యని)

వెలికా తనిపలబులాతవ - ప్పలిని - వెవందివింగ -

తెలిసి [illegible] యింటికిరాని - దెపెంకం చివరద - (ధన్యని) ౧

ఇంతున్నావని - రయాంతవప్లవివెవందివింగ -

అందుత్రీపు బెవరి [illegible] తారా కంబివరద - (ధన్యని) ౨

తానివెరుకేతా - రాగింతేవ్రు వెవందివింగ -

[illegible] వెందియుందా [illegible] కంబివరద (ధన్యని) ౩

[illegible] యాతరెందు [illegible] వెవందివింగ -

మువ్వగోపాలుడుగాం [illegible] కంబివరద (ధన్యని) ౪ -

కాంభోజి - (ఆ) - ౩౦

[illegible] నబాల [illegible] తెల్లదు - ఇంటికిపోవరా -

[illegible] యెదిసరు [illegible] తారు - [illegible] (నువ్వూట)

[illegible] - [illegible] నేను -

[illegible] గోరులుం వేవు - వెలబా తిదానగాదు -

[illegible] నను [illegible] రుసుగాను -

[illegible] ఇ.గా

[illegible] - గురుతు వెక్కతదాతురా -

[illegible] వెలుపుదా [illegible] తురా -

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తాంబూలి - త్రి - ౩౦

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తాంబూలి - త్రిపుట - ౩౩

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తాంబూలి - త్రిపుట - ౩౪

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

భైరవి - త్రిపుట - ౩౫

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కాంభోజి - ఆది - ౩౬

[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కాంభోజి - ఆది - ౩౭

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కాంభోజి - త్రిపుట - ౩౭

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

కాంభోజి - త్రిపుట - ౩౮

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

కాంభోజి - త్రిపుట - ౪౦

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

కాంభోజి - త్రిపుట - [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

నిద్దుర వచ్చు కన్నెనుం దేదాయె నె - పులు దిప్పు మీంది విధులు దప్పె - అది -

కత్తార్తి బోవరా కలికి వనిత నిదనని - పద్దువిన శ్రీ కనుసకి యును యూరకుంటివి - (ఇవా) ౧

వాకిబాల్యము నే వివశ మైనంత మనం - కేరళం పునప్పిందే - దానింటన -

వాల్మీరి కుంకుమ పసుపు గంధ రాగా కళిం - దేంకలేని పూవులె - సారె -

సారె కమలదళిం యిం వాడిన వింటి విప్పక్తి - ఓరుప బాలకె యాయెదము మాయమెత్రు

బ్రావబు [illegible] పర ఇగూడె రతివేళ - పాపురంపు తలంకులే - అదియగాక -

[illegible] వినమ్మిక విష్ణు నియ్యా కె పెంచుకున్న కులె - ౦౦ కవిరాం చ.

నా ఎవ్వరి కాంత్రాణ తోంపు [illegible] యూదాయ యూరాడు [illegible]

నుడిదిగ - [illegible] ౨ -

త్రిపుట
కాంభోజి - [illegible] - ౩

గిరిగింతలయ్యోరా - వన్నె సొగసు - [illegible] లయ్యోరా -

గిరిగింతలయ్యోరా - కలికి విభుయ రాఘవ -

వెలలకె వల్లుల పంపి - వెయ్యినెల నే [illegible] వెల్ల - (గిరి)

మరలలు యూరాది [illegible] - పరువపులు నన్ను -

అటలుమరులు [illegible] వాల - వలలు [illegible] మా -

[illegible] పైన - మరుని [illegible] యులపై -

పరికించి [illegible] కుపలుపరగా [illegible] - (గిరి) ౧-

వలయునేర [illegible] నన్ను - వి -

వలపుల [illegible] వ్రాత [illegible] శ్రీ [illegible]

తలలు [illegible] - [illegible] యిదేసి -

[illegible] ఏ సెయుని [illegible] - (గిరి) ౩-

అక్కటా దేవియు [illegible] వారి పొందు మాన -

దక్కినదంతు వాని వెల - తప్పులెయ్యొక్క లెయ్యొక్క -

పక్కలోబాం [illegible] - [illegible] తెన్నెన చేసి -

అక్కటా [illegible] లందునై [illegible] వెలల (గిరిగింతి) ౩-

చాపు
కాంభోజి - త్రిపుట - ౧

సామాన్యముగాదే వాని పొందు - సామాన్యముగాదే

[illegible] వానికా పింకె - [illegible] విభుయ రాఘవు [illegible]

[illegible] వానిగుణ [illegible] - [illegible] - (సామా)

[illegible] వలె - వాని మక్కు - [illegible] వలె -

[illegible] - [illegible] - (సామా) ౧

[illegible] వలె - [illegible] వలె - వాని [illegible]

పాటలు విని [illegible] - [illegible] - (సామా) ౨-

[illegible] వలె - [illegible] వలె - [illegible]

[illegible] వలె - [illegible] - (సామా) ౩-

పాఠాంతరము.

[illegible] - [illegible] వలె - [illegible]

[illegible] వలె - [illegible] వలె - (సామా) ౩-

సైంధవి - చాపు - ౫

[illegible] - [illegible] -

[illegible] - (దాంతర)

మగనిగల్గు మైమరపు కాంతావి - మల్లెరి ంచినదేలనే మాన్నావి -
నిగ్గునెంచ వలల తప్పక లేవే - రేయి తో రాగా -
వగ్గలచేసినా వెంచుల - యీలాలాగు నాత్రాణ బాంతవరా -
దగ్గరని ల్వకలపదర - దానికేసంతాలే గదర - (అంతర) ౧ -
సిప్పెంపు గుబ్బల పోయి - బిమ్మరేగిన కేల్జుత వేటు -
పంటను మీదాని నిద్దుర పాయి పట్టు తో రాగా -
దప్పరలా దేపు బాలా - దానికే గదర యీ పాల -
గుబ్బెత కవలకే తెలా - కవికి తో వచ్చినా పదివి శా - (అంతర) ౨ -
చక్కని విభుల సురాపుడదేరా - సామి గానన్నెవి వివరా -
తక్కంలా దించికి పోరా - మయిత్ తోరాగా -
ఎక్కడి వేవాదిరిపిరులు - బిక్కులదేశులకెంతసరులరా -
నిక్కపు దానిపైపరులు - నీపుదాని చెంత కేతరలా - (అంతర) ౩ -

సైంధవి - ఆది - ౬

వేరగా దుర - నీవికికి - పోరా మైక్కైరా - వేర -
పుంటుదాని పాపకలనన్నంత విలగులరోసపరా -
ఒంటి వెరలనేదు బావవింతె బాలా ప్రాణపరా -
వెంట వెంట దికిగేపునా - విభు దింటనే వాసపరా -
కంటకుడురా పలుదికతవే సవు ప్రియాసపరా - (వేర) ౧ -
సుదతి యొంటని పాయిపుత్తయీరా - సుద్ది నాతో విన్నది
పదినె నమ్మ బాలుదుతల - వాకి వేదెలయున్నది -

పదర వలదీప్రాద్యరి - పద్య వెల్లుపున్నది -
అది గోయిందాదిపైకా నతగ - ఆశ్రదురాకా పున్నదే - (వేర) ౨ -
పల్లకి దారవైతే నే గాక యల్లలో చెయివేరా -
ఇల్లాలిక కలపివెలసి - యింతగాసి చేతరా -
ఇల్లు వెరలనేదుగవతి - యింతరల్లుడేతరా -
తెల్లవారె గువిభుయరాకాపలక - ధీరాయెలివేసేతరా - (వేర) ౩

సావేరి - త్రిపుట - ౭

పంతమైన చాలునే వింతవింతే కాని నే - నింపాదుగయుర -
వితరణగుణా శురా - విభుయరాపువదేర - విందలవాదాలనుదలారోరిబాగా - పా.
తయ్యమైనేంద్రపయుదద్దబొత్తెదనంతే - త్రావంబ్రవేసితివి -
పన్నీదిర నవి పలుకెంపుయింబితే - బాణాలను నయింతివి - పోరాబాగా - ౧
ఇందునే చెయిపట్టి - యింటికి రమ్మంటే - చెంతరాకసరితివి -
సందిటగోరులా సకిలయంచితే సంతోషపుటియింతివి - పోరాబాగా - ౨ -
ఇసుమంత సేపు సన్నె విభుడు రాపుక - యింటికి పొమ్మంటివి -
రసికుదాదానిమరాత్రి గాలుగుబాలురపుదియుతోనంటివి - పోరాబాగా - ౩ -

యదుకులకాంభోజి - త్రిపుట - ౮

ప్రేమకొనకరరాన్నవిభురాణాండే -

కాంభోజి - త్రిపుట - ౪౦

వదరకపోల్రేవాఁడేలక్ష్మీ - వదర్భరా వద్దనర్రే - రమాకిరియుంటివి -

అదిమొయుక్కరియుగదయువేఁశ్రేఖుస్సనినిద్రుడు - అతఁడెవర్నోరైనెవ్వరో - పిలెరియు - (వదరక)

నిన్నునిన్నులునేదే వస్త్రినిశైస్తైఁ - వచ్చుగలంవలయందిలో -

ఇన్నిగాలయువేదినిబుబ్బార్పులవేదు - ఇంతిరారావెదవ్రులెండి -

వెన్నెస్త్రైఁ వెన్నెలవిచ్చులరాత్రి - తెన్నైబ్బుగదచిచినివదేవిమాయలె - (వదరక) ౧

వలఖేరా దీగాంచా - వచ్చునవుచుఁదెరు - వులుఖుయాలవేసారితి - అంతయుఁగెలన్ని -

నెలతెంచియలసితినిలుపరానిప్రేమ - నెవ్వదిగాంచువరాంతి -

తలతంత్రశంకరాద - వంటలువింటంవలదుపరాస - వయులగదిచితివత్తిమయుప్రులతఁనేలె (వద)

శ్రావణరాశకేనవయులదిగతిచు శ్రీగోపాలుఁడునవ్వునని -

రామించిరాధలఁగలరియువెలులఁఖుయాచి - కరగిచింతనెందితి -

రామరామ రయాత్మనిత్రయానిచెవాని - ప్రాణయుఖాదవవెనావెయదతిఫ్రెందేబాయు (వద) ౨

కాంభోజి - త్రిపుట - ౪౧

పల్లవి.

వినవైతివిగదే - వినవరావారురా - దశరాశయుశ్రీగోపాల - (విన)

చిన్నగాయేకేస్తమంచె అచితివిగదా - మన్నింపువని వతిమాలితిగదా -

మన్నగశంరుననవ్వుబవివిలఁఖత్త్రితిగదా -

తిన్నగన్నెంత తెలియఁచెప్పినఁగాని - (విన) ౧

తెరంగాంబలువిశ్వాసపూ తవెంబనీవ్వగదా -

మొరిగత్రియలుబొరనీయరుగదా -

మెరిదిత్రితవులువెతిన - సంకేమంత్రిదారొఁగదా -

అరగదియంవనిని - ఆపుడేవద్దన్నగాని - (వినవైతివి) ౨

అలుకదిఅయియాపెనీవు - కలాపుకెంటరిగదా -

కలకాలమువిరాయుద్దరికి - కానిత్రైతిగదా -

వలపుత్రైనీవునవ్వుచవ్వునేసితివిగదా -

పలవగాదయుఁగదరా - ప్రేమకంవయుశ్రీగోపాల (వినవైతివి) ౩

కాంభోజి - త్రిపుట - ౪౨ - వీరరాఘవవిషయము -

సామినిసరియెవ్వరే - రామచంద్రని - సామినిసరియెవ్వరే -

భూమానినీతిరుమ - శ్రీనారివీరరాఘవ - (సామి)

నెలఁతరాయెంపుత్రైనేనె వెన్నెరిచేరి -

కలఁగివెంత్రుంకవేకయేం - కవితిచేకినందునె -

తెలుపంకెంవత్సగాని - అలఁగిమాఖయలుకర -

వెలియించనినిందుకుంత - వలెనంతఁగమ్మ - (సామినిరే) ౧

కదసివానికెమొర్నావినే గంటవేసివంటపున -

పదరియాలాగనే - మఱఁతివియుంవెనందునె -

అదరికోవగించక - అదితనమదినుంచకే -

మదిరాశ్నిగాబత్త్రమంస - వత్మతి బఅంబునవ్వ - (సామిని) ౨

శ్రావణరాశయుశ్రీగోపాలుఁడావీరరాఘవుడు -

కామకేళివాలయలవిరాళిఁగలసియుంతఁగ -

ప్రేమంగంవయుద్దనైన - నీలాగంటుపాయింటే -

ఈశరాత్రైల్లంతవని - మెంత్రరా ఉసురసనవ్వ - (సామినిరే) ౩ -

సావేరి - ఆది - వీరరాఘవ విషయము - ౫౩

నీప్రేమలు మఱచునయ్యే - నీ ముద్దుగుమ్మ -

తాళలేని విరహమున వీరరాఘవుని పొందు - కలిగేనె న్యాయమైన - నీ ముద్దుగుమ్మ -

మనసు చేత ఉర్రుమ్మి - మాటాడ బోలు లువేనే -

ఘనమైన విరహ శ్రీగంగ మిక్కిలి -

నను ప్రేమించి సిరి - తను మధ్యే ఏలే -

మనసు తెల్లి విన నుదెప్పిన -

మనిత లన్నారు మూసితివి - ఔను న్యాయమైన (నీ ప్రేమలు) ౧

ఇంతి నీ వంటి సఖిని - ఎన్నిమిన్న మయ్యెనే -

సంతరించు కోగలనా సగము దేవా విన్నపా -

ఎంత్రైన నీరు గాయము తీరునా మదిలోని వేదన -

రెండు మైనా నామల్లారగా - ఆశపు రాను మన్న -

కాంతుడు నను ప్రేమగా - ఔన్న న్యాయమైన - (నీ ప్రేమలు) ౨

బాలరో నయము గోపాలుడౌ వీరరాఘవుని -

కేలాగు మన్నసుద్దివా తమయుగా విన్నవించి -

వాలాయము మందర కొప్పుంచితివి - త్రిశరాధని -

వాలు గంటుల మెప్పించితివి - నను గూడిన -

వాడి మే బాసలిప్పించితివి - ఔన్న న్యాయమైన (నీ ప్రేమలు) ౩

సావేరి - త్రిపుట - ౫౪ వీరరాఘవ -

రాత్రి దమ్ము పుష్ప నత్ర - మీ చెలియ రారా - రాధ్రమ - రారా -

ప్రేమ దీరుమ విన్నార వీరరాఘవుని త్రోవా - (రాత్రిదమ్ము)

పదమలలనే విట్టి - భావముదెల్లుసుకొమ్మంటి -

విడుతువనిని విరా చెలి ఓ రారా మంటి -

కదిసి నిన్ను నీకు కయిదండ విప్పెనంటి -

మందిరాన ఆంద తెలిమే మనసు చెదరనారాదే - (రాత్రిదమ్ము) ౧

చెలి నీక నీకు విసెసదనంటి -

నేర బాహ్యముల నంపినే నే విన్నారదనంటి -

వారి వీరి వలె నాతో నా దుసె అరుసు మంటి -

ఊరక నేరవె ఆ దపురియు విదరావు బగలు - (రాత్రిదమ్ము) ౨

కోరిక దీర్చు పువ్వు గోపాలు దనుకొంటి -

వీరరాఘవనీకు విందా నందా నంటి -

వారి బాహ్యు రీయు పరమపు వాని గూడెదనంటి -

కోరి సప్తపులకర్దం టియన్న నీరు నెన్నాడె - (రాత్రిదమ్ము) ౩

కాంభోజి - ఆది - ౫౫

అన్నవాని తెన్నాప్పె పొరకు మత్రసుగా -

విన్నవించురాక మృని - సారెకు ప్రేతిసగాని - (అన్నవా)

నిన్నవాని చెలువంపే శ్రీనేర బాహ్యరియు పదాను -

నమ్మ బాలు చెలియు మయ పూసిన విపుల కాంతను -

సమ్మతాం గోరా యింతైన సద్ద పెరుకనరియు విశే -

నమ్మి నే సందురారు కాని నాతో ఉరయుగా దనిపిస్తే - (అన్నవా) ౧

వన్నెగఁ బూరఁ బవనన్న - సరస మగు మాటాడఁ బల -

బన్నె బొమ్మైన మంచసు దయు విద వాని౩ -

ముంకుమ మ్రొంమి మయు వెక - మగువ వసో నా చేవి.

వెన్నెస మూరా చెంద్రొంగాక - వెలఁది మ్రొంవిం బోధించి నదో. (అన్నర్గో) - ౨

రాంభైరాం - ఆది - ౮౬ -

ఎంత లేర్చిని మోంచ రాం -

కంతుని గన్న కన్న - వెరిగి వరదా నా పా ఖి - (ఎంతనేర్చిని)

నిను బాసి ... సర్లిస - నీ సొమ్ము నొసి విసా లేసు -

తనివి తీర్పవ తొసే సు - దక్కి తి నేసు -

తసు విరా లెక - వసు వగ మూరు - సనవె నవ్రొండ్ల విరహా వది లాసు -

తనరఁగ నీపు నాన్నెవ వయుగాంసు - వు వసు వ నెంచి తి వన్నెవ మ్రొంసు - (ఎంతనేర్చి) ౧

ఇన్నలైను ంర వన సాయి - ఇది యేమి మోరా తెలి వలదలె మారాయు -

వెన్నెల పాలి వత్తి నల్లావేరు - సుగుణాని వైభారాం -

అన్నలనీపు నన్నర మరసే యు - వికై తి మవసుని వేవిరాయు -

వెలిన్నైన (శ్రీవెన) మ్రొంవిచా వారు - వన్నె నిసావి - బాలుని సుబాయు - (ఎంతనేర్చి) ౨

తైవసి మూం వంపుర్వి గోపాల - శ్రీ వేంకటాద్రి నన్నెలి - ౩

కలసి (శ్రీ)మాదే(మ్ర)ంల రంటిని లేలాం.

పెలలపు నననుదారు బూంతతదిలి - పెనిమి తోతదాయెసే యుతచాంల -

తలకి విరాళ్లవరదానాంపాంలు - కలువని నవ్వెతి గరుసాలాలా - (ఎంతవేడని) ౩

రాంభైరవి - ఆది - ౮౭ -

ఏలదాంలికి నాతన్న యింపారిలు - మెంపరుదిప్పదళమ్ము -

బాలమ్రొం నాంపు కన్నగో - పాలు దరంపు నననుకెవిసి - (ఏలి)

శ్రీ తులసితో నన్న - తసి - విదితికి బియుతనం పిక్త - పెలఁది రాల్రేరాజాంతా - మిక్కు తైనమూరా

మిరాతలేసు రాంతాం - పులుమాంటు దాంం -

మూంతగానే వేదగాందాం బ్రాంతిగా నిం తమాంతాం.

ఆ రాఁదిరుగుమువు నన సి కే - ఆల యుయువియుంతి రిరాంపే - (ఏలి) ౧

శ్రీ తు మిక్కు చెంపు క్రైన పిం తక్కగ మాటాం ర శ్రే -

మంంచె వెలమంపనసుంతాం - వేబాంతత వలె -

పొందు క్తైపైఁర దెవ్వుంతానాం - దాని బాధన -

వింతురాం - తాం నంతురాం కైర యింతురాం - నే నెంతలేరు -

ఇందువయు ఖి నాన్నైనే రవెంచే దిమ్రోరగాంతు (ఏలి) ౨ -

బాలపాపు యుకయుంనా రెవే - వేలనేరవయులు చేసిన

లావియుమన్నొంపిదాం - రవిలావాంరిలాం - నేయు

ల్లాం పైనన తుకదావయువ్రొసాల -

బాలకాంనిదాం శరాం వల. పెలరా ఆన్నెరవద్ద్పు -

శ్రీ లలీ క్ష్మీ నివారికలో నన్నెలాం గుమలరగాపెసి - (ఏలి) ౩ -

కాంభోజి - ఆది - ౪౮

నిన్ను నేనెన్నడు చూతునో - నీవల నను నమ్మి కరగితి -

సన్నుతాంగి వలపుగొన్న పాలని - చాల నారందూరు చేసి (నిన్ను నే)

దాని విలు కల వారని - దండించిన లోకులనని -

క్రొంయుడాంచి [illegible] క్రోనని - ఏమలవ నపనెంప్పించితి నని - (నిన్ను) ౧

నిన్నుఖుకాంచి వయుప్పెంగనని - నీవతనిబోవ వని -

వన్నె నేవెంత కొవిగించిన నన్ను లనేరలనంపుటాంచున (నిన్ను) ౨

మన్నెల నన్ను నవారని - మాంచయుగోపాలుడని -

లక్క వంటి మనసు [illegible] నంటి - లావిం చెన్నై తిగాయని - (నిన్ను) ౩ -

కాంభోజి - ఆది - ౪౯

మయుద్ధుభేన [illegible] మయుద్ధుతు వేతే -

నిద్దుర భేవరాదట - నే వర్ణాదాంశ గాంను (మయుద్ధు)

చెవియల వాని గుణావయుతిని మరాలు దెప్పెరి -

పిలువనంపిన వెయ్యు యుదానికి వయుంటెను -

వలపువాని తేనసు - వెలవేసి రింయిద్వినాని -

కల కాలమయి వునాడ్రాంగ నవరవయు చేయవస్త్రైవ (మయుద్ధు భేన) ౧

ఆ వలనున్న వవాంకు - ఆకటి బూందు రొచ్చు కు -

నా మిూందిదయవాండంటే కొప్పరాచేయులు -

ఏ ద్రాంగా నావెరివింయిందనలాంయుగతే

అవరాండను నాద్రాంగా ఎంతరాపిలనే యువస్త్రైనే - (మయుద్ధు భేన) ౨

పుద్ధుయి నేరలకొత్తలాంసంభరతి నేర్పవస్త్రైవు -

పద్దునేపురాని వంటి - పరసువరాలవు -

పద్దువి [illegible] ంయింతుకనే - భయమున్న నెంకితెనంయుతాని -

పద్దులాంగు వయుద్ధుగోసాయని మాం - పయుకలవెలనే (మయుద్ధు) ౩

కాంభోజి - త్రిపుట - ౫౦

శ్రీ సుకరాంయు శ్రీనన్ను మంగవాంగ్రుకేవికిత్ర - అంత కన్న సంబరమున్నదా -

శ్రీనివన్నులలగి వయుంకిత్త కరాంటు విలసీ యయవే ద్దలకల వెలయుచున్నదాం - పివెవియ - (శ్రీసుక)

కాంభోజి - ఝంప - ౫౧.

ఇంతదయగలవాని-నేలరా వద్దంటె-ఎంతనిర్దయురాలవే-

సంతతము మువ్వగోపాలసామిని-సరస మ్మేమిటి వెయ్యేంటనే-ఓ చెలియా(ఇంత)

వేళఁదినిగురమువ్వ్రతమునినిందుకేలయుభుజాలి-వేడ్రాణ్లఁగావియాంతనే-

పలుమాటలనికేలసరియాఁకువతిత్రిదకుచు-బాంకవేసేతననివెల్ల-

తెలిసిపదిద్రిలఖస్మయలకపునవిరుగావలదిర్భ్యరోమాలకనేనే-

నెలియుతన విరాఁదనీకలుకవమ్మునదితాఁచేసినపాంపవలనేనే-ఓ చెలియా(ఇంత)౧

వలవలనీ దలకెవెల్మ్లాషితనేలా ఘఁగఁబాగ్రా-మలలయునివివియులన్నవనేనే-

పులనవెల్లనవిరహాంద్రిదనకోర్విఁఖాలనిఁవేగాచిరద్భ్రిఁవలవనేనే-

తనువుతనపామఘ్నుంలప్పరమలగందిమాంలు-తనచిత్తవెలయుఁగునననే-

వినుమాళ్ళనఁగఁబనిర్రిడునాంపా విద్దై-వమలకెరుగాదప్పైననేనే ఓ చెలియా(ఇంత)౨

మయిందుమా మువ్వగోపాలరారాయ నినమద్దదా మయిమనేనే-

యిందుమయుఖినసుగూండిలాఁలింబసెఁగపనే-నెంత నినుమింతునననే-

కందర్పుఁ డికన్నిమిపెంయియుద్రాయియెంఁగమాంతవితెత్రిరాఁదెలుపుమనేనే-

మందెవేలలకయునన్నాంశినమాంయుతన-మందినంచవలదనియెంన్నేఓ చెలియా(ఇంత)౩

కాంభోజి - ఝంప - ౫౨-

ఇయుకంటిబ్రాషాంసాగరమలన్నాం కావ్వనే-నేలాంగఘగతమునమల్లా-

బయున్నెనయాకయుసుపాదింపునవియత్పుతె-చేయకలాంవిభునమాంకెరుగవద్దనేనైతి(నియు)

విప్పునిమ్మ్రదేవెయునిరతమలనిదిగులాండి-నెదుతకంతకిరాండె-

తప్పైపప్పునన్నుపాంనిమాంపతలంతదిలో-వాంతకవెల్తాయియుంతనే-

క్షుగాంవాంతలనసుగాఁగివించేనన్న-కలవిరవెలవేంబాయెనె-

మద్భుతింయుఖివిఘ్నఁదేకెలవలప్పుమల్లెత్తిన్నానని-మనసునిలుదుకుసురాదె-చెంంచెలియు(ఇయు)౧

పతిరమ్మనమల బవివి-బాంలలాఁలింబివ-పాంతప్పమంత్రినబాంయదే-

అతనిసైరబాంసినదివెలదలుకాని ద్రుమెలఁనాం-కాంవాంరద్రుసయిబదే-

పతమమ్మునిభుతికింతుఖాంకినెలందితిఁగాబిసంత్రాంసలింతుతేదే-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

కాంభోజి - ఝంప - ౫౩

ఈరీతిమదనసాంమాఖ్యపదవిలమ్మచెలి-నేకతిమదినెతసియుందుమ-నన్ను-

మేరుకానిరతిల్రిశిలయుందుమ-చెక్కలలను-తేరతనకెలనగోరులందుమ-ప్రాంతమయిక-

ఖాంరన్నాంరకఁచిసిరిరిప్పైకన్నవగ-విలాంకిమనసెతఖాంయదెంాచెలియు(ఈరీతి)

విశివిపోరికనతవశిగాన్నసరులత్రాంమయుతిగాన్నవన్నగవతీరమ-కెంప్పునసం-

సతవిచిరాంతెతువిరులవేరు-నుదుటిక్కె-౨దినవేసత్తురిచెమలుఖాంరమ-కన్నలను-

ఎతవాయుప్పైలకేతంతాంతలనేకెతంతేరు-పాంతగట్టునమ్మున్నాదోచెలియు(ఈరీతి)౧

అదన్నెనవ్రిలావిప్పై-కాదవకెంపులత్రాంపం-పదరినవ్విననేనె బిల్లు-వియుంగురయు-

మెదరిబెలవలవసెలప్పుగులు-ఎరనెదను-బెందలునరలమంనమయద్దులాఖ్య-పెదవులు-

అదరిపవ్వినపల్లుపదలకనలనెతురాంమదినివిమినమ్మున్నదోఁచెలియు(ఈరీతి)౨

ఎతిర్రనిపిఖఁదులలనుదతఖాంయునతులగులమ-నడిర్రియురాంనతపలమ్ము-కూర్పుంకి-

విశెమదినమలమప్పులందిప్పి-రవికెమయిక-విఖినంతనె తమరకెమ్మి-రూంయుమయు-

గదిదేరి మువ్వగోపాలరాయడు నన్ను - గలసి నదియె మరచెనమ్మ దాచెవియ్యా (యాతివి) ౩

కాంభోజి - ఝంప - ౪౮

పలుమంత్రములం దంత్రములందా నిత్రముల వెలగాక - ంల్లుం తేంత మరకు గరాదె -

మమ్ములం ంరు ద్రైవముం మనసు దెవియ్య గతే కవల నలనె ఆపాపె నదుల్వి - ఏమగువా (మెయు)

కవికి నిన్నెరబాసి నదిమెలుద లునేరుంఫు - కనుల గళ్లు గుల్లుం తుద్రె -

నెవియనె నెకల్లు దల చెద నన్నని చెయుచెవిపిలతయప్పె ఏయుంతద్రె -

సెలసినే నే నెవ్వ్రై ప్రియు నేయం త ఆళో వ్వ నెలక నిపింపనే -

పిలిపెరు నన్నెంకరి పలుమ బోయునే తల్లిరా మయుందగ దోచునే - ఏమగువా (మెయు)

ఆతిదనే మదర వచ్చి మవయుదల మనంతల - రావ రవిలంపుగాదె -

సతినీ తంకొ గివునను ప్రతిదిన మెనసి సగతి దెలుపనిదురరాదె -

మంతిలోన నిన్నెరాని తరం పెలుంగ రతిపతి యూనికల్లగాదె

సతతరయునె నిసుదల విలయ కంతెదినన్న ప్రాణమ్మైనదా జాదె - ఏమగువా (మెయు)

ఘనుడ రాజు మువ్వగోపాలరాయని - కలసినదిమ ఉప్పురాదె -

దినవెల్ల కౌగిలింతు గాగడుపనెవ్వరి తరము - నన బాసి నేమిపసము -

మనసి ఖమునిబా యాద్రి దనలనే నయరింపు - మగువ రోవ తనయగాదె -

మననె ఖుతిసి నపాపవెల్లి దొ మెలరులతో మాటలాడ నెన్నపద్రె - ఏమగువా (మెయు) ౩

కాంభోజి - త్రిపుట - ౪౯

భామలు బాలునేవల్లి నెరవు -

త్రిలింపి మువ్వగోపాలునే యంత చె - దెప్పినన్నన వచె గాక బాలు

అతి క్రైకినివి ప్రియుడు నీవు నిక నెన్నడు - అతిగి యుం ఆలరా మకరి కానరు -

పిలువ మనినన్నె వెరం కెలని - పిలువ బంపు బెప్పరా -

బులకగా బుూమేవ నన్నదెరి - బూరవు మంచి మాయెై నాతవ -

తెలిసి తెలిసె నే తుకొరంకపు అతి ఆచె గనుక నింక నేనే రాక (బాలు) ౧ -

నానా మిన నన్నెరి నపు - ద్రొ న్నా తిరాం దీనె నవియుంటివి -

వేసారక వినవినవలకె - కాళ్ళ క్రైళ్ళ వెనగి విని -

ఏసెలవచ్చి గారిన య్యొ దనం తివి ఏమె బుద్ధి చెప్పినవి నే నంటివి -

వాసిగనే రుదా తితె బుద్ధి - నాంసికి బామ్మన్న మరాయ నిబమా యు (బాలు) ౨

కోరు విదాని గూడినే మువ్వగోపాలుని దెప్పినిన్ను గూర్చితివి -

ఆమేలు తెలియనే రక్త తిరపు కేమ అతి చిరి -

నేమాటలు వాసిరి తెన గితినింతె కొల్లం కొరాకరా దరిపదెవిం -

కామి కియ్యాకవి కాల వయున కుప - కారమయ్యగలదా మెవరికైన (బాలు) ౩

కాంభోజి - ఝంప - ౫౦ -

రతిక్రీడ దెలియరామకు గిరచ్చెపెంగనుం - ముకినెన్నెవరి ఉరవెం -

కవి యయుదారా నరవి కలపాస్సు పంరంలో మెల్ల -

చెక్కు రతలు చెలరాయగా - బు తగురాకి వివియము - (రతి)

గంధం పుప్పెరం మంచు కరవలయు లెంక్కులన పూలు - కంకలమిక బూతు -

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

శంఖచక్రములనెందెలుగగజ్జెలు [illegible] వెంగ మంచుగా - గరిరా భగవన్మయు[illegible]
షచెదియు - (రథి) ౧

వెయునసి వయుంగురు లచిక్కు నగిలుకాటప్పెంత - వయుదివదవి వీదిభూడు -

తనివిదీర గనుగొనిన విభుని ప్రేమ విరసవయున భూలవమత్తు విరాడు -

షుననుప్రేమా పొంచయున నెంక్కు కొనగొరుగలవెక్కులనువిదెయుగురుదోవ -

ననవియ్యు శ్రీశ దీప్తిన మయుప్పగోపాలుం - వునసునసవెంచిప్పుకొయుగుర - పచెయియు -)
(రథి) ౩

కాంభోజి - ఏకతాళం ~~[illegible]~~ - ౫౨

ప్రేమ రెత్తు నైతిక వశ్శు - సంచెలి రతుల్రె ప్రేమ రెత్తు నైతికవశ్శు -

తీరువారంద మువింపెసిగ్గ మొయ్యెనని - ప్రేమ రెత్తు -

వలికి ప్రేమ వి ప్పె గాటుకేనిగ్గుత - చెలువు తొంటికి వచ్చెనె - అందురు [illegible] -

పలనే నెంచప్పు కొనవ వికినందురవివుర ఏవిన్నిరంతు లు చేసెనే - ఆనుద్దు లు -

చెలులతికిత నవ్వులుక నివారి ప్రేమ - పులయుబు గంధి రోవరుగు వేసితిగాని -
(ప్రేమ) ౧

అదరు చెదరలేక నందవు తలవు నత్రేమను.

గదిసి కొంగిరివ్వమనె - అందురనే -

నదరివచ్చి నకోప - వంకచూకె వెల్లన్రె - ఇదివేరగా దంటినే - ~~[illegible]~~ వాని -

నరవింబ త్రిస ఖుందిది తెంప్రేమ యన్రెరని - అరథా కలపాబిం తంట [illegible] నిమరిదెంబి.
(ప్రేమ) ౨

వినవవ్వగ శయప్పె - వీదింపు రసనయుతా - నటకె వెమ్మవివ్వనెనే - అందురనే -

నెనసిన సావిలసవలనసుల నెంప్పించవలు - కునకలు గాదని యుంటినే - అంతలోవాడు -

వయున లపటెవె నన్ను - గినసి కొసరిత్రినట - మయుప్ప గోపాలు ప్రేమ ప్రేమించి మెచ్చి తా చేసె -
(ప్రేమ) ౩

ఆరాగా - త్రిపుట - ౫౩ -

అన్నరో ప్రేమార్చనివారు సరసు తగాడని - ఆటుకాంతె ఆడురాసేల -

మొక్క దనినవానికుం దన్నరాయలవాని - మయుప్ప గోపాలనుం విచి - వెంవక్కైనగాని - (అను)

ఇంతి ప్రేమ వావంటిరవచ్చి - చెలువిం గొరివించినపుడే -

వెంప్రేమ వరివిదీయుర్రె - వసతుల్లగాని -

కోతుపాప మయు చల్లారు - ఉంతేకాదురా -

సంతస మెల్లప్పెకరా రుద్రె - యెవక్కైనగాని - (అనుల్లా) ౧ -

రావువానిం దలచినపుడే - రవిక త్రిక్కిరీసగుల్లు -

తేప్రేమ యొప్పెల్లనుం డికె - సూరదార -

గావునసుప్పెక్కై యుందురె - వానిభూమిచేత - నవదిధులప్పుసల్లుం దునే - వెంవక్కైనగాని -
(అన్యాలి) ౨ -

పూని మయుప్ప గోపాలుం దింపునన్నె నెయివేసినపుడే -

వేంసబులకలప్పుతియ్యుదె - నాతమిరేచ.

వానిత్రిబిరుదు మెల్లుదె వానిగూడితే -

నా ప్రేమ వయుళ వలిప్రేరర్రె - వెంవక్కైనగాని - (అన్యాలి) ౩ -

ఆరాగ - త్రిపుట

దక్షిణ సంపెద యదుభూదవు -

వెలుగొందింపు శ్రీలం - మయుప్ప గోపాలా - దక్షిణ -

వప్పతె బాధనవిన్నావు - యొంతమెయ్యక్కైనన్నైకొవు -

నప్పికయూరకున్నావు - నన్నుదల్లెలచేసేవు - (దక్షిణ) ౧ -

అంతనీవె బల్లురాదా - అపురానీవునసురాదా -

యుంటికివచ్చెపైవేరా - యుంకనీకొవయుపోరా - (దక్షిణ) ౨ -

మయునలపే నన్నేలరావు - మయుప్ప గోపాల యేలచేవు -

నెనరుఁజేసి కాదా చేవు - నిరాకరించి చూచేవు (దశరథి) ౩-

అఠాణా - త్రిపుట - ౬౦-

నన్ను నీవు దలఁచి దారిఁ జూపవలెఁ గాదరా-

నిన్నునే నంబలఁబ్రేదినే తిగాదరవలెఁ ప్రోవలె (నన్నునీవు)

పద్మభవార్చిత - నిత బాగుగ నిర్మల -

రా పుచేసి నెలమై నరాని పత్నమా-

సోమ పత్రి పలనరాజ - గుణాకోంతో చనినాయె-

యాపద్భవాలించి యింపుయింత కన్నసమయము లేదు -(నన్నునీవు) ౧-

నే విన్న వింపే నమ్రాను - నీరుస పత్మతిగాదు-

నే వెంత బాసఁజేసిన నే నమ్మఁజాల-

యొవరికిఁ గానియున్న - నింపు సెంపు పులు పుట్టినా-

శ్రీపతి నినుసుతినేమి కృతకములదె వింపినల్లా-(నన్నునీవు) ౨-

నే నునీ పుప్పొలనే తలగాంచిరియుంటిమి-

శ్రీనాథ పతెనే శైలన - నందివరియున్నా-

నే నునీ పనసు బాలబుతి - నెనరు వేదవాలించు-

పూని విన్నవెలులుగం - పులు గూరికనప్పరు (నన్నునీవు) ౩

ఘంటారవము - ఆది - ౬౧

అప్పయుంబ్రోపు సమయ - నాంపరి గానాథ - అప్పా-

అప్పయుండుంశర - శ్రీగవప్పైరదని - ఆనవెత్తివి సమయనా పరిగానాథ (అప్పా)

ఇంతలోనే పరాకుపన్నానని కనిరుకా శ్రీకాయు పలుసుమ్మి

ఇంతింతనికె వెన్నావితే నేలాంకర రంజించి యుదిగాన నాకేండుకిలు మి-(నాపరిగానాథ-అప్పా) ౧

వినరా నీవు కాఁదయ చేతుపన్న నీపుణ్యము - వెన్నెల వేఁడికులు-

వనమాల నీవిడరు వచ్చేదాఁకతలు - పాలికి శ్రీయుల్లసుమి - నాపరిగానాథ (అప్పా) ౨

మరిచియొకతెత్రలాన్నైనవరాంబలారకపు గనుర - మనసువి చిత్రరసుమ్మి-

శరణుమయ్యప్రోవాలయారకించిరుపనగరాంత - బాగుసేయకరమ్మి - నాపరిగానాథ (అప్పా) ౩-

ఘంటారవము - ఆది - ౬౨

ఇగనేలే వత్తివలపు యిసువంత్రైనఁదెలియుదాము-

మగువయిదినా నేరామ్మలకుల మము వలఁప్రేసం లేవలయు పురాదు (ఇగనేలే)

ఆనుభవవేళ రాత్త్యలాము - ఆసమునివేరవాలము-

మనసిలు నివరాయులాము - వలవంతలందే నివి పోయె (ఇగనేలే) ౧-

విభిరానీదు నాంచాంయు - వేడుకలేరిదాయు-

సరసుమనెరారాకదాయు - నెలసవిచ్చాత తప్పదాయు (ఇగనేలే) ౨-

కలకాలమయానుదక్కి - కవికిరామయప్రోవాయుఁదు-

అలుకజేసినానునాదే - కలగనుసతి తవినే వెందనాయె (ఇగనేలే) ౩-

ఘంటారవము - ఆది - ౬౩

ఈమాటలుకల్లపలు - మింకేమికేదల్లి-

భామరో బాలుకయప్రోం - పొలుప్పొందుకునవేవదల్లి (ఈమాట)

వెనకి వాని తిరానసుల్ప్రాంతి - చేసుకొమ్మనేరు-

వనుప్రేనిబోలుయింత - వలవెలమ్మలుతేరు-

వనబూత్తురోవాని కాలుకలరి నదినవిరాప్పోరు-

కనివిని మెరసెనఁ గాని కాదనలేరు (కోమలాంగులు) ౧-

వాడుచూచ్చిరో వాఁడిరకు వచ్చెమున సంగ్రేడు - ఆ-

రావువాఁడురాఁదలఁ జనరాదిప్పుడి రాదు-

పద్మాననాడిరావెం బోవెు - నింకపనిలేదు -

నావునసువానిపై నింక - నాడియింతఁ బోదు - (కోమలాంగులు) ౨-

ఎంతోలాలించి కరాడిని వింతపువాడు సంగతి -

వింతలాడుచున్నగోపాలుని - విరహములు చేసితిని -

అంతరంగములు శోధించి - రంగులసి మీనవిన్ని -

రంపురపెంకరాకనసురాయినె సలకొన్న - (కోమలాంగులు) ౩.

ఘంటారవము - ఆది - ౬౪

ఏలవలె తిన్రాయమన్న - మెల్లనే గింతలెన్నిరావన్న -

కోలంగాడు మెంటుగనైతి - ముందుగిరి తెలువరాయనిపై (నీలవేణులు)

ఊన్నవోలు నుంచనీదు - బరుగుపైన నెన్నరుగనీదు -

అన్నవాపోరకములరీడు = ఆనబానియుతనేనేఁడు (నీలవేణులు) ౧-

తలఁపువానిమాఁదనాయెం - తలవాకిరిఁగులల్లాయెం-

నిలుపరానిప్రేమాయమాయెం - నిల్చుంగుర్పులగలవాయెు (నీలవేణులు) ౨-

వలువత్రైయుసయెంపాయెం - పూవులుతెంతోవిచనలాయెం -

వ మువాడుగలసి నవ్వుచున్నగోపాలుడా తెలువరాయనిపై (నీలవేణులు) ౩

ఘంటారవము - ఆది - ౬౫

మొల్లలైలు బాగుసేయక వేవే - భూ - వర్ణనివలువ్వగోపాలునితో దిత్తేవే -

వర్ణులైన వారాసనిలునీవే - యునినవిన్నతి - యింతయుపకారము సేయవే - (మొల్లలు)

రాయము బాకిరిఁదాడఁబాల - నీవుకన్న - గాలి రత్న్రింపనిదియు వేళ -

భీరుతుమ్మపైరి మాపులు చేలు - యాసమయమున - కాదు గని చెలిరత్తేవేల (మొల్లలు) ౧-

ప్రేమకాన్నానాపైదయులేదా - అయ్యో నాపాపి - విధిగాతనవిని నలిపింపనేదా -

ఆతపుష్పుడునీవు నుష్పలేదా - విరహా వేదన - అతివనేరంగా వలెఁగాదా - (మొల్లలు) ౨

మునిదీత నేనపన్నతెరగు - విన్నవించితి - వలువ్వగోపాలునివలనసంకరగు -

వెలుదలనన్నేరినప్రేమావాం వెలయుగు - భూతులేటికి - మమతమ్మైటికిఁ బొంపుతనే మరగున్ -

ఘంటారవము - ఆది - ౬౬ -

వన్నెగాఁడింద్రగాఁ బడ్డనేతమ్మ - నాం - త

వన్నెరుచెలులకుమాం నకేమంగాఁ బోలు - (వన్నె)

అందమున్ప్రేమావలంబముతో - లాలుగు గుడి.

అందమునామంటివాఁక - లనియుంటినమ్మ -

ఇందువవ్వుల్లిప్పనేసు - నెదలంచేసినదాక -

కేంద్రువతోనిందుల్రేకంరగావయుగల్లేరి - (వన్నె) ౧-

నెనరుప్రేమాదాం తాంయనే వియుగ్గాతనిసారెకు -

మనసువిఱుగవతెనని - మందవింతుల -

వనితవారిమాయలు - వినన్నెతిన వన్నెలల

కినిసి కలవిర్రవిఱ్ఱిబి - వని నోర్బిందుల్రా (వన్నె) ౨-

పలుకురా అంబపుష్పగో - పాలునిద్రసు-

కలసి తనవేపపలు - వలెనంటి నవ్వు-

వెలలఁ తలం దళికినా - వేలులకన్నులకు వెగళ్ళై-

వలపట్టి వారికిలు - సాధింపుకానిర్లా - (వన్నె) ౩-

ఘంటారవము - పంచమూర్తిభేదము - ౬౨

అలిగి వేలలయిందుపన్ని తిన యప్పుడెస్వైయింపన్నెవిడసేతు-

విలుకలకౌ వికివింతర్లానెంత - విన్నవారెల్రా - (అడిగె)

బలుబాధ్యగా దయరవయునన్రా ని - కయ్యప్రైన స్వఃతు వప్పించెదు-

అలరులాభ్రా విపాపనవ్రేకాని - అన్నదయుపయుద్దు దు-

పలుపరాజునాత్రానేగానిపోగా - కుదవెల్లకెలులతో దయుప్పులాడదు-

ఎలగాగవిరపావెదనవేత - వెంతను దెనెరా - (అడిగె) ౧-

కవికిన స్నేకాని వెలుకులకలనైన - కన్నత్తిమాకెనల్లుడు-

ఎలవిలనన్నైతానివలనసున - నేవింయయుఁదలఁచెదు-

చెవియరాపాదవులకేగాని - చెరవ్వత్తిర్దేవరనై నవెయ్యదు-

కలకం తినవనివాంసినందులవల్లనెంత కన్నీ రునించెర్రా (అడిగె) ౨-

కరారివిరాజా విబరునగానివపుప్పి - గోపాలయునిపెరప్పుదెన్నఁదు-

అరూథరఫిర్రేశితానేగానిన - న్నలయరేయదు-

వారిఖువయుఖ్యనెనలిగిత్రీతా న్రెవన్నీవేశుఁగా నెవెంరలనంపదు-

ఏకివినంతెన్రారాయెంయువవేఁదాన్రారాయెంతవర వెన్రారా - (అడిగె) ౩

ఘంటారవము - పంచమూర్తిసంభవము - ౬౩

ఎన్నితలఁచుకొందురా నన్నువెయ్యారల అపువన్నినన్ను-

కన్నెర్లానాకన్నని దెవ్వత్రైన - కంబవరదునివుంబిగురావులు - (ఎన్నిదలపు)

వన్నెనర్రేసి వెంప్పుతికిరయువులువదద్దని పొదవయులంయుఖు-

నన్నెంతర్రేసితివనితెగలవనప్పునప్పుదు-

కన్నులుపెన్నలయిన్నలులర్రావి - గశవలవయుదద్దవెత్తుపకెని-

తిన్నగనరాతికెఁబొవ్వలనన్న - తిరిగితిరిగివరాయవక - (ఎన్ని) ౧-

వెన్నవలెన్నెకరిగికరిగి - వితగాంరర్రెనిరునసుల్రా-

~~నన్నుదప్పుకేవరా రావు రావి నిన్నురా రాసు రాయునసు ఖు - ఖన్నవాదే~~

నన్నుతప్పుకెవరాబిమావిఖన్నవోపుఖు-

వెన్నెలంగారులుంతులవంతునా - విన్నవన్నులు కెంతలతోన-

కన్నులసుతుప్పకెలనిర్దారాఖులు - గర్భనసేత్తొలె కలన్నవక - (ఎన్ని) ౨-

పల్లవాధరరోవిల్లకిర్రేతపాయుపుదానన్నుతాళుఁబాలవని-

తెల్లన్రెతవిలర్రెలినన్న - పల్లకఁగలయుంఖు-

ఉల్లకులరఁగఁడనవెంతప్పైనసుఁవల్లెళ్ళూరా పువలెనుంచెరొన్న-

వల్లభుండు వయ్యు గోపాలుం డీకుంకంబి - దరదుండపు వేసి నవ్యుల్లి క - (తెల్లివలు) ౩

ఘంటారవము - త్రిపుట - ౯

ఇందురా దగదు నేనేల సఖ్యతి నమ్మ:

అందజలో బాలత్రాసధరా ఛెంపా - డిడు వేడా వెం - (ఇందు)

వలుగువయ్యాన్ని శృంగారించు - కాని తమవేమయ నరాగ్రా -

ననుభూయవి నైనవ - ద్ద నవై తివి -

వనభూప్ర్యిగష్టాగవంబ నర్చేసి వివి -

ఘనవు గుప్తుండీ తెన ద్రాక్షి - కన్నివారల్లనవ్వి గా (ఇందు) ౧

పియవర అందులం బాచెప్పి - తెలిసి వీథిలో చెయులు -

కెలకి లనవ్వై రంగు నిప్పులయూ తుక -

పలుపుసికెయు గదన - పత్రేరా మాటతెల్ల -

వెలియు విని విన వలలల - చేసి తివి క్రమలోక (ఇందు) ౨

కలికి వయ్యి గోపాలుని - కలసిన దానవై -

అలల విడి చెలులగూడి వరాయుంటు సంతక -

పలికి బాంక తనవబూపదలచుదవలలోని -

నిలువకపల్లి నవ్వలమయ - తగెవాడింటివేదా ము (ఇందు) ౩

ఘంటా త్రిపుట ౧౦

కోమలి లీల వలల విసంతవకు గోపాలుడనరా సఖ్య

పద్మంవిపేరుసబిలు తల్లిరా తెలియంది - సీమలో ఖనలంద బయ్యి గోపాలుని కోమలి

ఆమయి కొన్న తవిని లుర శ్రీ నభుడు - ఆస పెట్టి తివి -

కావయి తురాఫులవునసువల్లగి బతివరా క్రి - కరుణా ఖూ శవై తివి -

రావులరూ యుకతా శరా దిలు కెంపన్నం తో రవప్పి వలగాదంటివి -

ఖోవిలవద నశ్రీ తుల క్రీపంము కరక్తు - ఖూ దల్లి ప్రసితివయ్యి గోపాలుని కోమలి ౧

నెవి విన్నైనే నెంత చుట్టు కదిరిగా చింతల పెట్టి తివి -

నెలతలరా అందువకెం లకంలవ తింరయుక - స్త్రీరం తుంతం వై తివి -

లల నవెన్నెల కారకలతుకగాంచ - ల్లనిమా టలా శవై తివి -

చెలపాది వైరగసాధించి - బాలికలా తివెట్టి తివయ్యి గోపాలుని (కోమలి) ౨

కులుకరించి నలావలవ్వి గో - పాలక వన్ను నిబత్తిసే యవై తివి -

నలినాక్షి ననుగూడి రా ఇచ్చి న - నమ్మి కేవలం బలితివి -

చెలియలరూ నీ చెయిద్ద బాం వులని లలవంతరా - నీకదియవై తివి -

కలిక్రూరా నంటవారి నేంటెన్న క - గబ్బి నవంటి వయ్యి గోపాలుని (కోమలి) ౩

ఘంటారవము శంఖు ౧౧ -

ఈ శ్రీ నవ బీపుకెం - ఎంతప్రియుడరా వెంగి

భామవరాయల్లి గోపాలు కొంగి పత్రి ని యారింగు

ప కీ తీర్నె లకొ బాల శ్రీ శంకాక రూపు -

ఏంత బాసి వలరని త్రి - నిడు వయిలకంలోనై -

కత త్రేని విరవాగ్ని గ్రా గిత్రి గితిగాని -

పుడమిలో పెట్టె బున్న - వలవేదెసంరతి - (యా వెంగు) ౧ -

ప్రాణము బూరద మనసయి - ప్రాణ వియోగ నద్రోరాణ.

ఆనలు కాన్నప్రే మంచే - నను రసు సరస నంచు-

జోనలు తాం కలచేత - సెంపక్క సివి మెవేళ-

తావు నిరామెంచ తగని కన్నీటుగా ౨౪(రంగా త్రెంచు) ౨-

కంతు ప్రేఖ మల్ల గోపాలు - గలసియున్నది తలచి-

వింత దోచిరా మనసు వే విద్దె మలలా మెఱ-

ఇంతి ప్రాణి భూసి మం - మిాన అరేవిన నైతి-

పంత వాతవాసి సదా - రంతకండా శివయిన్నా (త్రెంచు) ౩-

ఘంటారవము॥రూపకం॥౭౨

ఏమి ప్రేయుడు ప్రాణా - వెలుపల వెలుదే ము-

భామినీ మంచిననె - స్త్రీ ఆపాద తెప్పెరు॥(పల్లవి)

వెలయుచు నీ దుముల ఖ్యారె - విందంబుల ఖరాయించి-

ఆలరు వాస్త్రీల వారింతు గనే రనైతి-

కళలాలు కన ప్రాణి - కది నీ వాసి తీగాని-

నెలంత త్రి నియయించు - నే నేరనైతి (నేమి) ౧-

కలికి జోగనైన - కనుల వాసి తిగాని-

మెళుకువ రూపుల వారింరుచు - విధమెలుగంగనైతి-

గళము ప్రేయి తెలిరు - గావ్వ సితిగాని-

మెలగు కోకిల వింట - పలుకుల వారింప నైతి (నేమి) ౨

తరుణి రోగాగ బంధమయి తీగల యెయుటయు-

గరిమ వాసి తీగాని పరవశము చేత-

సరసమవుల్ల గోపాల - సాదిరాణ మదని-

తిరుగర తంలకు బిడుచలి తివి వారియనైతి (నేమి) ౩-

ఘంటారవము – రూపకం – ౭౩

పలరాజు వివరాలు ప్రాణ గ్గోలు - పతి వచ్చె ననివింతనమ్మ

తెలియ ప్రాణ విభుని దండ యెరబారింతుక - సేవసే యవ వేమయిద్దు గమ్మ-(పలరాజు)

ఘన మైన దిక్కు కరకార్యంబు పుట్టెననిఘన తమాంచిం చవలనవం-

ఒనర గెందమ్మసింహాసనము పైని గాలు - వృందిరాంబు సమ్మన-

తన మంత్రులయిన చంద్రుని వసంతుని బిలిచి - తతపు తెరు తాంతమౌరాది-

వనత్రీని పల్లగారి ని నీవిప్పు దల ప్రేగ వెలరమ్మని -(పలరాజు)

చిలుక లకు దేటులకు గంధు గోయిలలకు నుశృంగారవన ములోన-

పలమలలు నుద్రెనిరులు జిగివింపు చివృరలు నుబామగాతించు చెట్టు-

పలమ గాందాడింబ రేతుల నల ఉ శుగరలు వరుస తోవారి కాస గి-

ఫలవ యత్రాం కీర్తి రంతు వ వేరత్రు లుమనుమాం వనుచుంబలికే వేశంక మాల్యసు॥-

వీ కత్రాం మయిష్మి గోపాలు కమలారుని కి - రాతా వి పెంచె వంపర-

బలికత్రాం గుంతు మపూవు దత్తు ఆటలెయిగవి రేతుబు మయిదాడి ఖేళి-

శ్రీ కరంబు గ వెలన్న పూల తె తెమలు కలువ ప్రేకల ఖడ్గమయి దరించి-

ఏకాంగి వీరుడై నొప్పుగ చ తుల చే కీర్తి ఉపు గరగను (పలరాజు) ౩-

ఘంటారవము - రూపకము - ౨౪

తరుణి అందాక నే నము లిద్దుకొనె నాళి యెయుండుగద్దు -

వరదుండు రాక యుండ్రేంతలు - వలరాయుండు రగ్నా ఉనేనర్గ్గాను - (తరుణి అందాక)

పన్నీరు పులు లు లుప్పొంగ షతి - యుండక పోయినా -

పుష్పము యొక్క పిల్లుల దాండ్లకు పొదుకులకు -

తిన్నగా వీల వంటి పుష్పగుళల - దీవన వృద్ధి మయిన్నారా -

కస్తూరి రవి యొక్క దేవు త్రైళ - కరుణించక పోయినా || (తరుణి అందాక) ౧ -

చాన సారాంగ కుశావాంర విలంతలు - చక్కనగంధా - గా -

దీనత ఖూంబ యొలుకక ఖుద్యోదికు గాంర పోయినా -

వానిపై గలరాం విన్నపాలు పైలు మిన నన్నేసే యొరక పోయినా -

పూని నేనయిన్న తెలిసినపు గ్రప్పైఖిదీక పొయినా - (తరుణి అందాక) ౨ -

కాంతుని గూడి రామాయణ పదిలు - తా చుపు ఖామ చేసెరా -

పాశురలాం దుకెంగ్రాండ్రెవ నము - పగవాడి దిగూండ్రా -

రాముడు మనుపుల్గో పాలు కిందదే దురాంకవూళిరా -

శ్రీ పరశురామ నన్ని బిక దేవు దుండా వయుక వెలియ శంచేరా || (తరుణి అందాక) ౩ -

పంతువరాళి - పంచఘాతమత్యము - ౨౫

ఆదికత్తె వాని వంటి దెన్ని - బాలా - ఆరంభుగా దుకద -

పదంతి రాము మయ్యగోపాలుండీము వరంబాడి దప్పికొండు కేంపు - ఏ వేళయు || (ఆదిక)

కలితన్నె వందల్లే నప్పుడు దాని కలికి నప్పులియొ కల్లనలు -

ముయుఖ వెల్ల మనపకి - ముద్దు పెట్టు పలని - మయూముల బాంధవుల -

కులు కలవలమలదుపండు కొలుచుందాని పెయ్యి - గోరుదా కించుకల -

తెలలపయి రామాంకల్ప దోష దవని యరది - శ్రీ రామ రామాపుల - ఏ వేళయు || (ఆదిక) ౧

వీరులాం కిష్ణుడునెంతే రులాం కిలి వేసి రప్పునులను -

సారెకలదాని రామ ఖిండి పప్పి - దేరసరస మయులాం దుకలు -

శ్రీ రఘువర వృద్ధన గాంగ్రై మలలో - నెంఱు వేరుల వచ్చినలు - ఆది

శ్రీ రమణాం నిసికాం గనందులకెలలోగా - విం యనాడి నమ్మిరు - ఏ వేళయు - (ఆదిక) ౨ -

కొంపలిన్నె నిరవన్న దెల్లని - కాలుకనిమలుకలు -

శ్రీ రామందు దాని కుయుంబంధ్లగు లికి బాల - వెలుపించి చూచునలు -

త్యాగరాజుని నుగరాదరవన్న నవ్వని - ప్రేమ విలువు దలకలు -

భాగవత రామ లంటుంబంతి వలప్పుగోపాలుని - పదలి పైదదలేసితి - ఏ వేళయు (ఆదిక) ౩

పంతువరాళి - ఆది - ౨౬

ఇంత సౌభాగ్యమని నేనెంచి చెప్పజాల -

చింతించు బనిలేదు - చేరియుండు గోపాలు - (ఇంత సౌ)

శ్రీరామ నామమేచేసిన పావనమ్రానిని -

కీరవాణి లలి లబించు రామా -

సారి నగందక సుగ్రోపాంతర విసిచ్చిందు

వరదుని పొందు గుణ్ణాంగి - ఆరకెల్లవారు వెలుగా - (ఇంత సౌ) ౧.

భాసురాం గిలువల్లి - పద్మల యొయుదలంగను -

వాసవాదులెల్ల శ్రీరామపదము - పనిమాలి గూరికే -

ఆశించిన పరిణవేది - అరుదుగాదయవేసే -

శ్రీసీతాపతి వెలసిన - చేసినారే చెలియ - (ఇంతవేడు) -

పత్నీక శ్రీరామ - పతి యెల్ల సిద్ధింగా రెంటి

మాయెప్పటి భజియించినని యుండారకటంటి -

సువర్ణమేలేటి - సంగసేవ్య రమణారూప -

నిత్యసన్నిధినయోగ్యులనిరుపమాత్రో (ఇంతవేడు) ౩ -

పంతువరాళి - ఆది - ౧౧

ఎన్నటి కెన్ని మారు జూచి నదే -

నిన్నునమ్మనిన్నడిగెనేలనెద్దిరే - (ఎన్నటి)

కామారి ప్రియాకారా - వజ్రనయ విభుడ -

ఏమిచెప్పగా రామ ప్రేమా దయతో -

నారదాదిసన్నుతుండదారా - కీర్తనీయ భారమా -

భారమయిందికిరా నిన్నుకొలుచరింత చలమేల - (ఎన్నటి) ౧ -

నెలతల్లీ వాసుదేవ నీవే దయవారిధి -

కలికిరూపముననగలదారా నిన్ను -

ఎవరిని వేడుకొనరా - పలుకులు బాలురవలదనుమ -

పిలుచెదనవలనే బ్రోచు - వెన్ని పొందు రమణి (ఎన్నటి) ౨ -

నీరజాక్ష శ్రీరామ పంకజ - నిన్నునెంతగా కాన్ను -

శ్రీకర కరుణాసాగరనిన్ను - దేవా ౬౯ -

అనిమిషయువ్విలాలయుడైన నన్నుగాచు కరుణదయా -

సాకేతపురివాసా దయతో కన్నులారా దర్శించవేరా - (ఎన్నటి) ౩ -

పంతువరాళి - ఆది - ౧౫ -

నన్నుబ్రోవగా రాయరా శ్రీయువ్విలాల (నన్ను)

అన్నదాత వేడగా - తగుదయలేదే నాపై (నన్ను)

నన్నులారా కరుణ సతత - సకల జయములరయమరావా -

నెన్నరాని శ్రీరామ భక్తుల భూధర రక్షింపగ (నన్ను) ౧

ఇంతకాలము నిన్ను వింత తెలియదేమి -

వింతసేయక కృపతో - విందారగించగ సామి (నన్ను) ౨ -

తెలియగా నీపై పదనా - దీవించి యువ్విలాల -

అలరువిల్లుని తండ్రి నల్లవాడు చేసిననామి (నన్ను) ౩ -

పంతువరాళి - త్రిపుట - ౧౬ -

ఇంతయాలస్యమేల - రాయతేజా యింత జాలము

వింతగనే కలిత - వలచి నందున సఫల మింకెంతో

శ్రీకరదయతో శ్రీరామ దూరాన నుండక -

వారిజాక్షియందుకొన్న శ్రీ నవ -

వేదశ్రీరామ జాను కవేరదప్పని నన్ను -

కరుణించి శ్రీరామ - చేతకమాయను దివి (ఇంత) ౧

పుత్త్రైన తనిచేత - బరాంబిన నముల నుండి -
నెత్తురు కొన్నందు నన్నే వక్త్రి -
అష్టెత్తులతో ఘనగన - అతుగ గానే వముద్య -
చెత్తి నాపై తచీర్చి - ప్రేమంగ్రకూర్చి తివి ॥ ఉయంతే ॥ ౨
నాటి పెంచు గాయెద - గాలి యున్నందుకు -
చెరాటి ఉయ్యాలా వెళ్ళు నుకు వచ్చితి -
మాటల చెట్టు కవు వృగ్గాపాలల -
చాటు రకప్పని రామ మిచ్చితివి ॥ ఉయంతే ॥ ౩ ॥

కాఫి - పంచపూతవము త్రయము - ౩౦

అదరినెత్రాంవి - మనకుపానె - దదవి నెవ్వి -
మది రాత్రివాడే వెలువ తుంబెగా వారు ॥
సుదతి వము వృగ్గపాలు బాచి కదివెలుకలు ॥ అదరి ॥ ౧
ఇది వేళ్ళా మాయ - చిలుక వచ్చి - పదరించి పోయె -
నిదురకంటి తెరాదు కన్నీలకుండి -
చెదరి నెవు త్త్రము చెలి యుల్లపించిపోసె మం ॥ అదరినె ॥ ౧ -
అప్పుడే కొప్ప - వాడున - స్నకిగిం చెకప్ప -
ఒప్పుకమా వాతూరకుంతగంబూచి -
ఉప్పుతించి వాడ - కూసురనే నే వెలు - (అదరి ॥) ౨ -
కలత్రా నిందు - వచ్చి తగి - వించెల్రమందు -

బాలకులము వృగ్గ - పాలుడుకుగూడి -
యుూలా గునే త్రిపురగా బాలముచేసెనే - (అదరి ॥) ౩

కాఫి - త్రిపుటు ౩౧.

ఇక్కుష్లు తెలియుగన్నె తిక్కెలివి - చెంతతినెలు బూరవే -
వన్నెకాండు ముల వృగ్రాపాలు దేకప్ప - వలచెన్రాం త్రిక కేళిపిలచి తిపై ॥ ఇక్కుష్లు ॥
పెరు గిరు కునమెక్క సరసు కలంతె - చిరుతవాయుపు పాకపుమే రతుందు మయవె -
మరులు పెళ్లి వాడు మముతత్రాపి కెత్రా - పరవశ వెంగ్లి వెబతి మారి చెరా ॥ ఇక్కుష్లు ॥
సదయుడె నినుబూచి వాలు చెలి పెత్రా - అదిమిపాతె అయుష్మీ అమృతెంటు చెరా
మందమ యుత్రాంచక్కై నిసెక్కి - మయద్దులగాని త్రాకదపిలే త్రివా కొంగిట పెరి తివై ॥ ఇక్కుష్లు ॥
మరు కెకేళి దాత్రెపై కొత్రా - కెన మావయు వృగ్గపాలు కిపైకొంతెరా -
అరమరలేని ప్రేమలు రేవల్లగ - సరసము గనక్కిని చెరుంత ॥ ఇక్కుష్లు ॥

కాఫి - త్రిపుట - ౩౨.

దినము వియుల వెలప్పి - దివ్య శ్రీ రూపాల బాలడాయె -
మనసుపట దయ వెందు వాలి వృగ్గపాలరాయు ॥ దిన ॥
పరా కేవంత మరాగాల్లి చెందరు తెని నాసా విరప్పని -
బారసాచి కొరవించి కబూడు త్రిగా -
స్వారాశీ రదము చేత - కలవిచ్చిరా విలాసమాసెంతె - పాకవలాని -
పారవశ్య మెయుం దినపతి వినీవు గాదా ॥ దిన ॥ ౧ -
పరతములు నే నారతము వెత్తిగి - పారవయు ఉపన్నె యగదిగి -

అతులగుల కులము లగులాత్రిశయు శివనే గాన-

కేశవ దేవా పొంచి బహ్మ శివ - గళ శిలి సయుద్ది శ్రీరామ దియూ-

విరులవి బాల కులము మనసున్న - వినుచు శ్రీపతి గానమునిరీ॥౨॥

నన్ను గూడి యున్న శ్రీగోపాలమే - కన్నెల తోబాంధవుని యున్న-

నాదు మనస్సులోని తనవిన్న - ముది ననే గాన-

చిన్నా నాద్రోగ శేరరన్ను - సిగ్గు గొంట గానం చెవు త్రీ-

కన్నులతో చూచి బాలలా వించిన - ఘనమ శ్రీపతి గానము ॥౩॥

భైరవి - త్రిపుట - ౨౨-

అయ్యా పుష్పములు - వే విరి - మల-

పద్మ శ్రీవల్లభ శ్రీగోపాలుని తోడు॥అ॥

వింటి పయ్యెద సుందరాలలా - వింటి నేను మౌనిగ-

మనవి వాక్యాలోన వింటగల గుణము - సంకలా శ్రీరామ వేడు॥అ॥

ధనము చేత మునుపు నవనీత చక్కి - ధన మున నవ్వేపుల తలు-

వినుము వని బాలాగ నము గలుగు - వినవి కన్నె శ్రీ గోపాలు॥అ॥౨॥

రామయ్య తనవిన్నె మనసు శ్రీగోపాలు - కనుల చేతులచే-

నావని యున్న గలుగు శ్రీ గీతే - కేలగలుగుడె తాళము॥అ॥౩॥

భైరవి - త్రిపుట - ౨౩

మనుగు తరుణం తరుణము - తగదే వాకిలి నెను - వంగాలగా చెలువే-

నగధరుడు గుణము శ్రీగోపాలుని కి వెరా - నగవుల తరుణముగ నాటింపుము॥

రమ్మని గాశిని - రామ్మని శివ - సావిత్రి మనము త్రి మునిలో మంచి-

కమ్మని వానసన గ్రమ్ము విరులు మరి వినె వెన్నెల తోడను-మన్మథుని పిలిచితి॥ముగు॥

పల్లవము గానీ పాల పాదసరిగల - బుల్లి గల మనసెల్లా గట్టిగా వచ్చేటి-

పుష్పిణి బోరింటి దిష్టి మంగళ గుణముల్లో ముచ్చటల గుణము - మల్లెవిరా అగ్నిశ్వ॥ము॥

ఆంటిగా శివరకళ తెంటు సుంతగవను - అంటు కరుణ వయల గారుల లంటు నాదమది-

పుంటరిరా వి సొమ్ము దంతు వగల కలి - లంటిరముల మైస్త్రం చి వెంట వెంట దిరిగెను॥౩॥

భైరవి - త్రిపుట - ౨౪

పరమయోగాది శేష శయను నాని శ్రీరామ ప్రెంటురు॥పర॥

పరమయోగాదికే - సకియు తోరరిగిరి - వరదు శరణాగత వెంట గతన విచెను॥పర॥

పరిపాటి దరిమనస్సులు శివిల్లు నెలల్లు శ్రీ - నిరుపమ పన్నని - నెల తని మనమివా-

నరసి వెల్ల నెయ్యి వని గలుకుతారు - పరమయోగి తపస్సు పట్టిని॥పర॥

అతిశయంబిరి గాయత్రి దరి తరువుల దావ - లతి వరారింపకగా చూడుమరాశి-

అతి తగురాను కర్ణిక బాల మెచ్చి - అతను మల్లెచ్చ వచ్చి తే అలరింపవచ్చు॥పర॥౨॥

పరగ వరాం మంగళ శ్రీగోపాలు నల్లని కంచి - వరదుడు సన్నిధి యువకర దాకలింటి-

వేరకు మనస్సున లేక - గరిమ కొలిచి కల్ల - మానిగల దేవ దిగిం చెలిరే విందు॥పర॥౩॥

మధ్యమావతి - త్రిపుట - ౨౫-

అనురాగ వల్లి మయున్నది అర్పితమే నందు-

వనిత సరాదిన - నెల తవిసి నందు నందు॥అను॥

శ్రీరామ శ్రీరాము నన శ్రీరామ విరుల నై తిరమా - అనయము శ్రీ మత్తులు - లాలనై తిరమా -

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

మధ్యమావతి - త్రిపుట ॥ ౫౭

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

మధ్యమావతి - త్రిపుట ॥ ౫౫

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

మధ్యమావతి ॥ త్రిపుట ॥ ౫౮

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

మధ్యమావతి ॥ ఆది ॥ ౬౦

[illegible]

శ్రీదు రాన్న రాత్రియిప్పుడు విభుండు తనమువ్వగోపాలుండు॥ అ॥

మెట్టినిల్లిదికినికదలా ఓలిమోయుచుండాయదవా.

అన్నరోగాత్రమా వాలయిల్లా రదయెవ్వగా.

దన్నిదన్నిం చుకొనెగదే దయయుంత్రైదెలియనేదు.

చిన్నవలువాంచిరిగానినెవ్వనిచెలువెరసినియదు॥ అ॥ ౧॥

పందు వెన్నెలతాంకారదు- న్నావయుదవల్లలనేయదు-
గందుగోయిలలరవికివెందాంయయుచిప్పుదు-
కందదన్నిదత్రమాంవిన్నికొంగిరింపదాయదు-

నిందుల్రీదువెలవాపినెనయించి తదువెదిసెయదు॥ అ॥ ౨॥

పెప్పుమాపాంచన్నగారెరసిరన్నెవిగవాంచదు-

రాపుచేసిరాకున్నదుదవుచిరాత్రిదు-

పాపుబాతిరావలపుడదంతితెంటులంగూండు-

రోపనింబరాదువయువ్వగోపాలుత్రైవిభుదు॥ అ॥ ౩॥

మధ్యమావతి॥ ఆది॥ ౯౨॥

ఇల్లాం యదాదునెసుల్లాంయనేదు-

ఇల్లాండదువనెకనాం విదమువ్వగోపాలు॥ ఇల్లా॥

వన్నెనిరాత్రిమాంయువాదిత్రమాంత్రిదయెలు-

నిద్దురకన్నెరెప్పలనిండియయున్నదోయి-

నిద్దింపుచెన్నినెంచిచలున్నిదుకన్నెదెవతోయి-

దిద్దికనుత్తరిబాట్లు- తెరనియయున్నత్రమాంయలు॥ ఇల్లా॥ ౧॥

విరులు యిట్టిక చెరత్రియెసెంగనులేరదోయి-

గరితదయెలవతెత్రమాంవిగంటత్రిసెత్రమాంయి-

అరదులనగప్పులచోటులున్నదుదిత్రెరదోయి-

వురుగెల చేసేప్పురుగుదవేరుదిలుపవోయి॥ ఇల్లా॥ ౨॥

పలుచానిగందరయుపేనచదంతిదెలవతెయలదెత్రమాంయి-

వలువవన్నెదివాసనేరదరోయి-

వలవియున్నవారివలె- గలసియున్నవారవోలు-

పలుమాయువయువ్వగో- పాలునేనగలుదెలిసెత్రమాంయలు॥ ఇల్లా॥ ౩॥

మధ్యమావతి॥ ఆది॥ ౯౩॥

తెలిసితెలియత్రికేలిత్రికదుచెలులు-

కలసియున్నసాంవిప్రె- రాజసేయువవనమా॥

వలపత్తితవుబుద్ధులు- వినవేరిగాప్రై-

అలిగెదత్రిపిసెదుసేయుదవెల్లా-

చెలుపునిదుద్దరమా- పటురివంగింది-

తెలలకుబు ంతగందవుదమా- గులకుంబోలుచున్నదాంతవిసి॥

వనితలుతల్లి గను- గాదిత్రీ- దింత్రైగా-

నెనరులాదనినిందించేరు-

పునన్నైగాంవిరుమా పు- కనుల గట్టిగెల్లింతగ-

కనకాంగులాంయువరులు- గానవత్తురటువెంతెలిసి॥ ౧॥

నాపాలఁ గలవయ్య - గోపాలుఁ డైపాలు -

కోపగించుకొవ్వని - కొవ్వులనేరు -

ఏపుగ వానిపై ప్రేమ - యెదనిండియుండగ -

పాపవింతేగాని - కో పములనే వమ్మన్నదే ॥తెలిసి॥౩॥

మధ్యమావతి॥ ~~అటతాళ~~ త్రిపుటతాళము - ౬౩

~~వలచినవాఁడనేనీవి - ...~~

ఎంతో తెలివిదానివే నాయమ్మా - నీవు నేపో సుమా -

వింతలాడకు కసుగాయలు వంద్రుకతనా - విరాళము వ్యగోపాలసామి॥ ఎంత॥

నీవలెనా భావము తెలియనేర్చునా - నీవుగా నిన్ను సరింపనేర్చునా -

ప్రేమాలుకొత్తలెపిసిన నా వెతే - వేడిపలుకనేర్చునా -

ప్రేమకు భావించి కంచిల్లు - వెదపులు నీవు ద్రావకనేర్చునా -

సామిగా వదివేలమక్కువైనెలక - వంద్రు కిపురవ్వనా సామి॥ ఎంత॥౧॥

ఆతిశయలీలలు సేయనేర్చునా - ఆదరమై వుప్రియలాడనేర్చునా -

రతివేళ నన్ను మరిపింపనేర్చునా -

సరసములు నిన్ను వేడుక జేసి - చాతురి బంధాలు వెనగనేర్చునా -

మెచ్చిదింతైన నిత్య శిఖామణులు - వింతైన బంగారు వతారా సామి॥ ఎంత॥౨॥

కాన్కనకాంగి సొంపుగ వదు వనేర్చునా - కామములనే దాసుకున్నెనేర్చునా -

ఆనందలీల నిన్ను లయించు కదంబేళిని కు విరింపనేర్చునా -

శ్రీకర విల్లునిగన్నమువ్వగోపాల - వ్యాక గంగ్దమువ్వతారా సామి॥ ఎంత॥౩॥

మధ్యమావతి॥ అటతాళము॥ ౬౮ -

దానిదవ్వసాటి ప్రియుఁ డగుదా రేదెంతు మాయబాల -

కానిపోని మాటలచేతను కన్నెరవుందమంటే అందమయ్యెనే॥ దాని॥

అంతరంగమెరిగించేనంటేను చేయదగునా భావముగా -

పొందుగా నీపద కవితలు బలికేనంట్రా -

సుందరాకారి ఏమందుకు వగ్గవిరహమా మోహిత -

మందరధర్మపురములు ఓచేకుతో సాగుతలయ్యెనే॥ దాని॥౧॥

కవ్వని కస్తూరి తిలకము దిద్ది - కలువకన్నులు వెల్లగుదారా -

నవ్వు మోమునకు వల్లిలది - కొన్ని త్రిపటంబునే రాదా -

పవ్వళించిన పట్టలో - సరసములాడనేర్చునా -

రావ్వలైకాపుముత్యాల కొలువల కుసుమారా కట్టెయ్యెనే॥ దాని॥౨ -

కామశాస్త్రపు లోతరివి - కళలంటనేర్చునా -

నీవుకరంబిల్లెసి - నన్నేలనేర్చునా -

శ్రీకరమైన ప్రియుని నా పెదవిదేయయా -

మాయలవ్యమువ్వగోపాలసామికిని చెప్పవలేదా॥ దాని॥౩ -

మధ్యమావతి॥ అటతాళము॥ ౬౯ -

వలచినవాఁడనేనివారదా - బాల -

కులుకులాడి కుబేరతుల్య నవ్వు - గోపాల దర్శనమిమా॥ వల॥

నిను బాసినంతలోని కలకదాసు - నవిరహెస్సగ నిద్రపట్టదు -

వనసినమరు బాణకోర్వలేను - ఇకరా తరిని యుదయ్యమగాదు॥ ౧॥

బాహు మూలమెంత్రాకరా యివి - దాశరిగా నైదయు దాఁ బలు మేలా -

నాతోకరువాడ - చక్కనివాల - ఏయితా మ్మంతెవి నాగువేలా ॥ వలచి ॥

ఇప్పుడెవరితోవేరయిటువవెనీవు - వెటువాడిమరుని వాయి జేసేవు -

కోరికించువెనదు - రాసరినరావు -

శ్రీరాగము ॥ త్రిపుట ॥ ౬౯

అక్కరోచెల్లవాయెనెక్కడి - శ్రీరదావే -

సమ్మతితోయన్నీగోపాయిరిపొందు - ఈ తనని వద్దుతవి ॥ అక్క ॥

ఎంతవలపైననుయుగవాటికేస - విబ్బివాడిలాందురా .

ఇంతలోనా దిందురా వుంటే అన్నిత్రిపుంటి వలచిక్కదురా - వెక్కి -

సంత్రాసమెప్పుడు శ్రీరామునిరాగా వానిసక్తసేయుదురా - బుద్ధి -

వయుతురాలవననక్కం తేవులుందురా - వాడువిన వెవి విచెవివాయు ॥ అక్క ॥

నవికెతో పోర్తెక్కనిబయలు - కాదిరిందేవు -

వలపరించియెదుత్రియుంటే నాతోప్రవచిమాయింకెవు -

పలుమాటుపేరుగానటెకపెవిరత్యాల్పెవిచెవు - ఎందు -

వలత్రివారలు కన్నుసేరులోన విరవలత్రివారువేరు - విచెవిదా ॥ అక్క ॥

ఇదిత్రిమొయన్నవు వానిపొత్తున గాని - వాడిత్రిగాదవేవు -

పదిరాత్రిపయిన్నోగా ఇయికొరిగనా - రిందరాడవేవు - రేలోవే -

చెరోవువానివైవనపనిలుకవేకరెయిదలడవాడిగానై - దే -

యెదలానివెతదేదునదేవాడ్పై - ప్రించ తెరువప్రైగా - విచెవిదా ॥ అక్క ॥ ౩

శ్రీరాగము ॥ త్రిపుట ॥ ౬౭ -

ఏమిసేతురా - శ్రీకనే - నెమువవెందాబుదురా -

ఏత్రాంతాదిన్నెరబాసినప్పు శ్రీయొవెంన వాగా వలవేమిత్రకనితో ॥ ఏమి ॥

విరహాతుని నిత్రాంవాన నరవయెకవను విశవెకు నవిగాదు - చేదయిన్నదా -

మనెరునవనసనిత్రాంతమ్మిత్రైవయిన్నవవే - ఆ కటావుటత్రాందె వెయిందెయదిందరా ॥ ఏమి ॥

నినువాటయినిచెరిగె శ్రీ - తెమరిత్రివిదిలయినేచులరితవుగాదు -

రెమయిత్రాం వయిబాలత్రితాం - రిమదవు - కావిరెమ్మేలకన్నుల మప్పుడెలా ॥ ఏమి ॥

ఎలవివలపువ్రైగోవాల - యిపుదుననిన్నవాదెంత్రైం -

అలరించానవనవయున్నా దాదిలకరింగరాయలనెంతసేవ్వగాంతియులనిన -

తత్రీరించుకోరిరలనవివిదేబదించుదవెమిసేయుదా ॥ ఏమి ॥ ౩

శ్రీరాగము ॥ త్రిపుట ॥ ౬౮ -

పక్కలోకోరమునవప్పుటించికవాడ - చక్కనెప్పుకోవశమా -

మిక్కిలివిరహాపునచిక్కినేసంతలో - మాతిరా దిరించిత్రిసావివావివియు ॥ పక్క ॥

మక్కువప్పుత్రై నెందదిని యిన్న నివవు - చక్కగాబయిదిని -

వెక్కిదనావరావునతనినాపు నెలన్నహోవుగుండికెలు -

దక్కిదక్కనర్తల్లదాదిరయిన్నవిపుత్రిలు - తరువనవలవోయియు -

పుక్కితవిదెవియుప్పగా

రాతిగుండెననుకెవిదునవుబ్బ్రీన - శ్రీత్రి - రవియయివిత్రై కోరెంత్రి -

కావరిమయిరావికవలంతత్రికొరించరి త్రై త్రాంత్రి -

ఇదిత్తి చిత్తములి శ్రీశరం చిల్లెరెలపదిరివి శ్రీ వెంమప్పగాంతత్రి -

వాతిమయిన్నోగోవాలిత్రికిగనురకునిమినవైకాంతత్రివిచేవిరించు ॥ పక్క ॥ ౩

శ్రీరాగము ॥ త్రిపుట ॥ ౬౯ -

శ్రీకృష్ణ నన్నురక్షవరామారి చెరరింపులకేవువాడు -

ఆమెపైనిదేనునవనుదురు - పో రాయి వారమాడు ॥ శ్రీ ॥

నిదురకన్నులమంపు పెదవికెంపు యుకనింపు-
పదములలమెంచు పవలెంపు - షా॥ లవయునలత్రుపేసాంపు ॥శ్రీ॥౧-
వలంబిది అంతు శ్రీవరాఖ్యు - వగవారివరాంయలేవరాయు-
పెంచుస్త్రీ సిదదితె స్నయు - వెంకటశైలరావిలరాయు ॥శ్రీ॥ ౨॥
మైలవా చక్కనన్నంతరాకు - వాకరునిక్షరాయునీకు-
వారిమినే యరాబాకువరాకు స్నైసదివి వరాకు ॥౩-
వారివిపుత్రీరాగమైల - వల్లికాల్లు నవయుష్ణిగోవాల-
శ్రీయతివిసక్తి శ్రీశ్రమ - వేలరాశ్రీయాయ ॥శ్రీ॥౩-

శ్రీరాగం ॥ ఆది - ౧౦౦

~~[illegible]~~ వెంకటేశ్వర [illegible]-
~~[illegible]~~ ॥ [illegible]

పిలువనంపెరా సావిల - నన్నీవేళ - పిలు॥
పిలువనంపెరా నన్ను [illegible]-
వెతియపవుష్ణిగోవె [illegible] ఇల్లగా ॥పిలువ॥
విరిబాణ చెంగటవన్నని - విరులయు దనంబుల్లో-
పరవవెన్నెలగాచుకొన్నైక యిదేయింబుచు-
పలలవవక్కయారా వరాటు - పన కెద్దుట్టికొపూటు-
చెరకువిల్లు శ్రీసామ్రమె వివయ చెక్కరాణా ॥పిలువ॥౧-
ఎన్నెరా చలచిర యింపై దనెలకెరాలి-
సుద్దులిగా త్రివవల - వదుల్లుపాలుచగాం-
మున్నిన త్రిచలకత్రమారా వలనీ పుప్పామైత్రి-
కన్నునికెల్తాన్నావిల్లు - గారవింపువచ్చెరా ॥పిలువ॥ ౨॥

ఎలతరావిత్రమా చలగాని నింపెదనెంతరాడు-
ఎలమిగారిపూయు వేంగు చేయలుచందగాం-
అలరి వెంకటేశుడ్రైవయుష్ణిగోపాలుడు-
కలుషల శయష్ణైని - గలయుచవచ్చెరా ॥పిలువ॥౩॥

శ్రీరాగం ॥ వంబాభూరాప వృత్యవుం ౧౦౧

ఇందుకేవి సేతునెవ్వరెవరితో నెట్టెచెప్పెదను-
ఇందువదనవదపవెంకటేశుడెంతటివారాడనవనాన్నతా ॥ఇందు॥
ఎన్నివైకత్రమాతారుయన నె వేడ నాగివనుపన్నారాడు-
చక్కి శ్రీపవ్వుకంబి యెయ్యుచత్రమారుపుగడచె-
పచ్చలోన నవలెదకెతెరక - వచ్చె కుడెంత పలువకించె నేరా-
విచ్చిపివరవాందెదనవెతరా - చక్కనారావివేదెంత చక్కెనైరా ॥ఇందు॥౧॥
నెలతరారా కెమ్మావియారానక - నియనెవ్వెరవాతీడు-
చెలులమినేపుత్తునదెవేమ్మచె - యయ్యవనెల్లడు-
తెలియరన్నైతిమాయుక్తటెవలపులు - దృష్టిదారె కెత్రమాయమ్మలాడ-
వలరాయునుగన్నవారొంబొద్దురా - చెయవునెంతవెతలవెత్తెత్రమా ॥ఇందు॥ ౨॥
పడతిత్రమాచయుష్ణిగోవాయుశ్రీ - వడుచవెంకటేశునిగారాడి-
ఎడవారాయుకయెయ్యుందునాదెయమ్మాయకలంతెత్రి-
తడయకశ్రీనెంతవెంబడె - దైవమైయకవెంబట్టుదు-
మొదలవదలితెలుపవేనే దనంతె - తెయ్యెవ్వారానీడిచేయరాదేల ॥ఇందు॥౩॥

కాంభోజి ॥ ఆది ॥ ౧౦౨-

ఎటువంటిస్త్రీయెప్పుడైన - వారితెన్నైయయ్యందురా-
కుటిలకుంతలిరా వలదిలాగుకారిపిలువారాబంతగాను (ఎటు)

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కేదారగౌళ॥ ఆది॥ ౧౦౩

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కేదారగౌళ॥ ఆది - ౧౦౪

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

కేదారగౌళ - [illegible] - ౧౦౫

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వలపు విరతి విరాగ - సారద్రితి - వల్లి రాగరాగ -

పలుచరికె వెల్గాని సెలలసి గ్రోతె నెగాని -

కలులు కలకల్పుల మాడ గొరులు లంచదాయ ॥ ప వలంపు ॥ ౧ -

పరిశరిగవులు - రరప్పాలు - పై కొరరవులు -

పరికించి వలపుప్పగోపాయుదే నెనెగాని - చిరుదాడలందున - వెంయుక్తి దాయెం ॥ ప మలు ॥ ౨ ॥

నాదనామక్రియ ॥ త్రిపుట - ౧౦౬

అయ్యవెల్గి నెగమాయరా - రాసాలు - అయ్యవెల్గి నెగమాయరా -

పవెల్లిదవిరా దచ్చెర - పదశించియయుండె సావింరి - అయ్యవెల్గి ॥

వెలదిరా త్రిరాశయుశెప్పు - వేయుకగనలగానలయుంది -

కలయునింశలసందెచి - కేశి గ్రస్మతే -

కలికినీవలు పల్ల్రిరాశలు - కానరాకయుండెరి -

తెలిపి స్త్రోత్సుం దగానే - దీశశలు దెవ్మనే సావింరి ॥ అయ్య ॥ ౧ ॥

నన బొడలిరవప్ప - రా పైబాల త్రీవల్లిరా -

తనదం తశయులరాయు - ధరవలనెంక్లి -

వెలనసివరాడాంతితే - త్రిరావివిశలవలయులనని -

అకులరా రవలుర వేస్త్రి గలాంతులలన్నసా వింరి ॥ అయ్య ॥ ౨ ॥

శలదిరాల్తివిరవవప్పు - వరాశలుప్పగోపాలులు -

నిదురించి త్రికొ నిరివదవేనని -

పదరిశయ్యవిరాదదలప్పుతకొంగులయాలుగు -

వలదవల లోకట్లిగా - వలు దెగారలవలుపా వింరి ॥ అయ్య ॥ ౩ ॥

తుపాకులలవెం కాలు కల్యాణ రాగాలు ర విపలాలు

నాదనామక్రియ - ఆది - ౧౦౭ -

ఏ వలనె నేపుదడ్డ లే వేలు బంగారు వెలప్పు -

ఏ వలనె నే వలరం గెలదాచర్రి - రా వలవలపాతలలరా యులదలని తో ॥ ఏ వలనే నే ॥

వరానినియుండలగారా - వరాని నీవెత్తితివొ -

తాన్రపలుకరించెల్రిరా - దయరాపై గదిగి -

తాబకతనచేత - బూనెల్రిరా అందివప్పని -

ఆసతి మైల్రిరా రావిరా - దాన వెరావెరియుల ॥ ఏ వలనే ॥ ౧ -

వనితవాడీఠకల - వల్ల్రె నసేల్రిరా ల్రెక -

నవల తో దితెప్పనెల్రిరా - రావెల్రిగా విఘుంగు -

నె నరుగా వరాడా దెల్రిరా - నీరవెంచెల్రిరా వేక -

వినెల్రిరా ల్రెబున్నపద్ది - విరవలుప్పుమయ్యావని ॥ ఏ వలనే ॥ ౨ ॥

ల్రేశల రత్రిరా తలపా కలల - వేం కాలు కల్పప్పుగు -

కరాదిల్రెరతిల్రెఖెరాది విరంటు -

నేదాసుదర్లె వెల్లర - రతో శలందరించెల్రిరా -

త్రిరాదిగనరాన్ని తోవయుదితల్రిరా వే తుల ॥ ఏ వలనే ॥ ౩ -

కల్యాణి ॥ రుపకం ॥ ౧౦౮

ఓయమ్మ నీ కెంత - ల్రిరాల్లిబాలరప్పు -

నాయుగవలు నదలవారి కల్లి - పుల్లదుల్రెరగారాద ॥ ఓ యమ్మ ॥

దంటి రాద్విరాల్రిరావి - పై వి బుదలనెంక్లిన -

గంటి బూరావి వల్లిరా - కవికె వెయరతే -

బంటు బారాయురెరలు వలు - వృమలారవద్దిర -

గెంటుల తనవలుల నగనరలు - కాని వెరారాలు గుల ॥ ఓ యమ్మ ॥ ౧ ॥

బత్తివాని (యుత) ల్రిరావలురా యులరవలు పై సుందిగా -

[illegible]

పాత్ర ప్రేమ విప్రేమ కుసుమాలందియ్యవె రగంధి·

అత్మజేరి నిగానందయం - లనె వెంకటేశ॥ వేయయ్య॥ ౧·

పన్నె బాజావిభుడనా - పద్దిసేగా ప్రెమకై-

ఎన్నినేస్త్ర సని· రెండు బ్రాతుమొంపకతె-

నన్నుతలపొంకలకృష్ణ· రసరుకుగురుతే-

తన్నుదిష్టు కారమైనా· దావరపనె శ్రీ॥ వేయయ్య॥ ౨·

గా శివంతు॥ ఆది॥ ౧౦౯

చేరవానె కెంపన్నా - నా పెండ్లరకే - చేరరానే రన్నా-

వారిబువలభ్రలయం - నవెరగుశ్వసముల-

ధారుగనీపతితా - నల చెరవితాయుధనే రవా॥

చెలవయునదానా - చరుచెయునలంయుశా-

గిరిగింతలచెట్ల - పులకించినవగ-

తలవునకిష్టన - దలవంచుకతా-

చెలిచనన్న దిగిత్రె - పయుకన్నెతినయు॥ నే రవా॥ ౧॥

వారివియాయుతన - లాలనచేరతి-

వేశలోకబేక - వింతలుదలచుకే-

నాలో నేనే - నవ్వుచుంపనుందగ-

చేశదెవిసి విన్న - వింపనైతినయు॥ నే రవా॥ ౨-

వనసుగరుగనా - వంద్మరయులంతుచు-

పెనగానిమవంకంబునననంగలయుగ-

కినిసితుపొకల· కృష్ణునిత్రోసే-

తనివిదీరె ఆశేదని పయుకన్నెతినయు॥ నే రవా॥ ౩

భైరవి - త్రిపుట॥ ౧౧౦॥

ఆయ్యలుకేడివేళ - అటిగియుందునా-

తియ్యనిల్లునిగన్న - చేవమల్లగోపాల॥ అయ్యయ్యా॥

కలికిప్రేమరమ్మనికసువుత్రి మకరికల్-

వలచుచెక్కిళ్ళపై - వాయియుకపుడు-

వెలుపుదాకిగరిటచెకకులువింపగా-

చెలివిపెంటా కప్పులకుబకగా కెదరించితే॥ అయ్యయ్యా॥

భుంటిపకులుదీ అకబూళువారవికరయం-

తెుంటివైనవకవించి - తెుదిగి బూదువపకుయం-

భుంటిప్రైవగా చగువెంటలంటుక-

కంటికివగంరుని - కన్నులచెదరించితే॥ అయ్యయ్యా॥ ౨॥

వింధుకుకురవ్వని - చెలచేరగాప్రేమవి-

వింధారకించిక - వింతకనుగాని-

అందుకుబుదులుగా· నలవినేస్త్రకైరి-

ప్రెందునేశలో రిజ్య - చెలవలదలుతి చెదరించితే॥ అయ్యయ్యా॥ ౩॥

సైరవి॥ త్రిపుట॥ ౧౧౧॥

అవిరితిపెందు - అలసులవ్వుగోపాల కత్రా - అయ్యయ్యపొడే॥

నెలతప్రేమరవంటి - కద్దయుబాలకు-

ఇల జైసెందుగాన - నిధివెంచివానిపై॥ అలిగితి॥

భూవరున్రాణి వచ్చి తెలిపెదను -

కోపములాంగుదన నన్నేనేమి యందునను -

నేవరాజువానినే - నేరాఇట్టిదానను -

రావయ్యలవలు మరులు తెంపుకొన్నాదం॥ అలిగితి॥ ౧ -

ఏనపినవానిపై - గిరువ్రేయర్ణ్ణేరు -

మనసెతులవస్త్రనే వరానవతిరా -

నెనరుగలదాకవనే విభుడిందురాగా -

వరబూన్రీరావాని - వలపొంపెచేసి॥ అలిగితి॥ ౨॥

చెలువవలుర్వ్వత్తురి - కలయురెవలదిలా -

వలచేసివాని - వలపించవెదా -

కళయూరరతికేళి - గలసినపిన్నలు -

చెలవయునవిఫోందు - బాలుపాళొప్పని॥ అలిగితి॥ ౩॥

భైరవి - త్రిపుట - ౧౧౨ -

ఇంతవిరహాపయిపలుకవెందుకు - నింతిదన్నెయస్సెవెన్రా -

కంతుని తుద్ద తుదనగనన్నన - గారవాదెంచి శ్రీవీరరాఘవ॥ ఇంత॥

గందవెంటి నగందవదివంచ - చలనవయులగన్నింతవెల్లువ -

చందికళ్ళవెవలుడివెదిపై వెంచవాన్నెవింత్రిపడిరిది -

కందెవారవయురెలనరవెవ్వె - కదూర్వరవయురేరాంబునవెవ్వె -

వెయిందెగుగురాబలుకవెతిబడి - తలందిరవయుదెసవుతవిపూడదం॥ ఇంత॥ ౧ -

చంచల్రీన్నెరావెంచుగించయం కాంచగించునవయువతామర -

తెలంబురాగనూవ్వసెగలగు వియంచెంతినెగుతెంతాలివిరి -

వెంచునీరు తేపాయవాయ్యమరు - వింబిపతివెయించనువ్యనె॥ ఇంత॥ ౨॥

ద్వ్యానవయునని నవతెరియువ్యత - పానవయునగళయాతగలయయు -

వేనువుఆబనన్రివెంలతెవియదవు - బానకరవశగతినన్నది -

నేను గావలసినదిగాక - వసాటిబకరురికించియాభ -

వరానవయురవాచెవితెన్రిరా - దానవెయుసగుశ్రీవయ్యనాలు॥ ఇంత॥ ౩ -

భైరవి - త్రిపుట - ౧౧౩ -

ఎవ్వతెరాకీతోడవ్వెరదినెంచు -

నివ్వెతియుప్రేమ - కోపంపురాసింబు -

మవ్వగోపాలనీ - మనసుదివిసెరా॥ ఎవ్వతె॥

తీవినీపురాగ - ద్రోవతత్తవయుతమ్మ -

బాపురవ్వనిబాలలవిపింసెయయుబగు -

తీవరవయునగ్రైను - దీక్షగల్గ్గియుబూపి -

తావవెరర - నాంరవియివ్వవమ్మగయుర॥ ఎవ్వతె॥ ౧ -

సెలవుయూవ్వగయు బాకృతిరగుజయు -

కలుకలగయువలువ్వకొసరునయు -

అతకెందుకిందరే - యాసెవెదగుగయు -

చెయుయురవ్వెవెవ్వగనీ - వన్నెలన్నితెలిసెర॥ ౨॥

వయునవపెన్నైర గుణ్రాస్యురదివియరు -

చెనకితివైరాలేకచగుపురరా -

[illegible]

[illegible]

భైరవి - త్రిపుట - ౧౧౪

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

భైరవి - త్రిపుట ౧౧౫

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

భైరవి - త్రిపుట ౧౧౬

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

భైరవి ॥ త్రిపుట ౧౧౭

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥౩॥

భైరవి - త్రిపుట ॥౧౧౮॥

[illegible] ॥౧॥

[illegible] ॥౨॥

[illegible] ॥౩॥

భైరవి - త్రిపుట ॥౧౧౯॥

[illegible]

[illegible] ॥౧॥

[illegible] ॥౨॥

[illegible] ॥౩॥

భైరవి - త్రిపుట - ౧౨౦॥

[illegible]

వన్నెగాండకేశు - వంశనవెలుంగన - నిన్ననవని తెలివినే చేసిన భూముకు ॥ వలంద ॥ ౨ ॥

కలువల మ్రేకంటు కంచరదని నిన్ను లలరయుం తదూరవలరా నిన్నే -

ఆలరులవిల్తునికేళి - కలశము కౌగలు చలన్యు - గలసి [illegible] ॥ వలంద ॥ ౩ ॥

భైరవి - త్రిపుట - ౨౧ -

వలపునిలువగాదు - వనవలగాం దెలిసెను - వనితలౌలు దేశ -

పైలతిలవలా [illegible] - వలవలు చేసినాడు - సతి [illegible] ॥ వలపు ॥

వలువిగంధవలువిరులు లసరపై తేనాపుష్పలీలే -

సెలప్రైనంలుపోగడు - యూ చేవారెవర్తే -

చెలియుందోకదిచెప్ప నవ్వుల వలుగాదు -

వలప్రైకయింపారవలు - వలదేపగవారికైన ॥ వలపు ॥ ౧ ॥

చిలుకతేజిపైనెక్కి - చెలరేగి మొదలకేక్కి -

విలుగలకార్వ్యనచేసి విరివలవులలాచి -

కలలుకలగుబ్బిలనకలువల - గంరిబూం మరునికే -

ఆలరులవిల్తుని బాణ - ఆర్పవారెవ్వరికను ॥ వలపు ॥ ౨ ॥

సరసమురాగాలును [illegible] నల్లవేశాలు -
విరహంపయి [illegible] వెన్నెలకాకాలు -
వరులక్రీడలకన్ను వలపుగోపాలుడు -

సరసములక్రీడాపెనగ - చాకచిక్కినాడికను ॥ వలపు ॥ ౩ ॥

భైరవి - ఆది ॥ ౨౨ ॥

ఇక్కడకేకేమనకము యింతిరూపాలని -

[illegible] ॥ ఇక్క ॥

ముద్దులప్రోలిచెవానికి వెన్నెలకంటు -

మద్దికస్తూరి [illegible] - [illegible] -

[illegible] - [illegible] -

[illegible] ॥ ఇక్క ॥ ౧ ॥

కోపమువియూ [illegible] - కోప [illegible] -

[illegible] -

[illegible] -

[illegible] ॥ ఇక్క ॥ ౨ ॥

దానిపై [illegible] - [illegible] -

[illegible] -

[illegible] -

[illegible] ॥ ఇక్క ॥ ౩ ॥

భైరవి - ఆది - ౨౩ -

[illegible] -

[illegible] ॥ [illegible] ॥

[illegible] -

[illegible] -

[illegible] -

[illegible] ॥ [illegible] ॥ ౧ ॥

[illegible] -

వన్నెంపు త్రాబాసల్లి వాలా ఉందలేదా.

చెక్కిలి చెక్కలేదా - చిత్తువెల్లెం గిరులవలేదా -

చిక్కంపు సువర్ణలిఖి - సింగారించినార లేదా ॥ఓ॥

కురులు దువ్వి వంగురువలేదా విరులు బుద్ధి లేదా -

పరిగర వివరాలిగి వంచి - చలువ గట్టు లేదా -

విరి విలంతుల త్రిష్టి గారి - పేదరాయురాంతగా -

పరువంపు (శ్రీ) యువలు రాతం పై కన్నె వంబ్బి గోపాలుని ॥ఓ॥౩॥

భైరవి - ఆది ॥ ౧౪

దూరమెంచ దంబంపలసాచిత్తై - దూరు వెలబడికె -

తారు మారు దూరు తెల ఆకెల - తరరాల తలెల తమాలబు ॥దూర॥

చిన్నదనిన చెలుల త్రాంత చెవిమగనె న్నత్తెకె బడికెరా -

కన్నె తెంచరె న్నదగలు చేసిన - కన్నలెత్తి చూచెరా -

పన్నె బిరాలునెదలిదిపది తెనను - చిన్నవికె కితిగులు సాయి -

చెప్పు బిరాలి రావెలిగారెకె - చిన్న నాచిలెల రావెద త్రాదూరాదూ ॥౧॥

వారి లల్లెల్ల తెల్లరాసాంబి - వలచి పోలు రారా -

కోరి పోలు చేదనవులాసని - వారి త్రిరుకా న్నదా -

వారి బారూర్వా దక్షిరెదవ్వని - దలచి పులసి చెక్కి త్రిదనిపిలుదగ -

త్రిర బోలు దానిబూరా చిత్రేకె - వారి (శ్రీ) వంపి కూరాకెనె వెలు తెలియుదు ॥దూర॥ ౩॥

కంతుగన్నవంచ స్వర్ణగోపాలు - కిరాం తదపంచకెరన్న -

కంతు త్రిపి గారకెవిగదియు - కచులరసి వెలలగుచుచు -

చింతచింతదగలు కుల్యస్వామి విం - యులు తక్కెకెదదృగాలూరద -

రుతుపేలతే సదరి వగరుగాంలారవాచి పనపం దెలియరి ॥దూర॥౩॥

భైరవి - ఆది ॥ ౧౫

నీలత్రి గివాక్కకెకె త్రిల బాల బుద్ధి నైపదరంటు వేంల -

పలుకవే - వెరు కానేది బాల కాదవే - వానిపై బాళి - బాలుగదవే ॥నీల॥

వినత్రిప్పు నచెంయుగవాం పెక్షి దాదా - వనితకై కెనగవా కైకె -

నెనరు చెంచె ఆతతవాడె - నెనయు త్రాచితె - గుట్టు తారుచెదిత - నీల త్రిసి ॥౧॥

చెలియల త్రా వలుగు పతివ వెకెవాదా - తలపు గారి త్రిదాత్రోరాదా -

పిలువరా త్రిబలి విరి వంగదు - వలపు లేనే వానికి నేరం - తెలుపవా రాదె ॥నీల॥౨॥

చలివిల వలు స్వర్ణగోపాలుని గారి - చెలరాగ రాంయు గనే చెకె త్రాది -

తెలుసు కెలవుల్లనిలోనివే వాని తో - చలువలు వలత్రి కొవ్వు - కెంతు దాలచెదవ్వు ॥నీల॥౩॥

భైరవి - ఆది ॥ ౧౬

వెత్రి వలి తివిలనె వలి నన్ను - రా -

మావ వలు దెలిసి వలు స్వర్ణగో - పాలనేదు వారాయంతకె ॥వెత్రి॥

దినదలు వెళ్ళ చయారకపోచె - నిన్ను కనగా లేక నే తికె నెన్నుచు - రా -

తనసేంత త్రిపె రావి పరాలు - యుంకి - నినునేంత కె మెచ్చు నెనరు కె న్నదాలు ॥వెత్రి॥౧॥

వెలదలు లెవల్లి కొండ విందు - నీ - వితవెల్లను వినలవిందు - ఆ -

చెలుల నవి కెయార కుందు - వారి - బలిమి పెకొంకునేరాలు పదరితమితో గుడులవేయు ॥౨॥

మంచి తివి రాచయుస్వృదిలు - వలుస్వర్ణగోపాల బాలచెందాయు లుయా - ఆ -

నేరు గాకొరి వలిలె త్రిక - నింక - వికె - రాదు రావు ది వేదనల్లెల్లబుల్లాచయ ॥వెత్రి॥౩॥

భైరవి - రూపకతాళము॥ ౧౨

[illegible]॥

[illegible]॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥ ౧॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥ ౨॥

ఆహిరి - త్రిపుట॥ ౧౩

[illegible]॥

[illegible]॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥ ౧॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]॥ ౨॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] మువ్వగోపాల [illegible]॥ ౩॥

ఆహిరి - త్రిపుట - ౧౪

[illegible] - మువ్వగోపాల -

[illegible]॥

[illegible]

[illegible]॥ ౧॥

[illegible]

[illegible]॥ ౨॥

[illegible]

[illegible] మువ్వగోపాల [illegible]॥ ౩॥

ఆహిరి - ఆది - ౧౫

[illegible]

మువ్వగోపాల [illegible]॥

౯౩

ఇన్నాళ్లవరదాక - యింతచెప్పు లేగనక -

నన్నుగా కలసినీవు కరిచితివి -

నిలుకన్నెర్ద యులేక - వెలుగగాలకు వెంటచక -

నిన్నుపలుకగుగా గ్రామము - గాచెన్నతి నెలక్షణమక ॥ చెప్పితే ॥ చెప్పితే ॥

విరిశాసనగుణాదిక - పితలకకనీవుల్లేక -

అరకలరలు శ్రీకయులన్న అందవలు ఖూలు -

విరసవెంబలక వేదు విరికకు శలు -

కులకు తులలుగా నాగుబ్బులగులన్నలుబో శ్రీ యిలవలని చెప్పితే ॥ ౬ ॥

హే చిన్నవడు కెనిల్క క్రిందలవత్తె యితి శ్రీ -

వత్తితరవా యింవనాయవత్తినందువు -

కుత్రితవయునవయువ్వి - గోపాల ననలత్రింయింయి -

లింగన్నయు తెల్లవారనింతికె బోయింవత్తని ॥ చెప్పితే ॥ ౩ ॥

కల్యాణి - ఆది - ౧౩౧

తెల్లబో వెంత ద్రేగద్రెం - తెల్లవారెరా -

తెల్లకలులో చాలువింతై - యియున్నదికలువ్వి గోపాల ॥ తెల్లబో ॥

ఇద్దరమింవరదాక యెంతబాధ్యనవెతరిఅ -

కెంద్రిగానింత సైవ్రైక పలద్య లాకవెంబలి రా -

నిద్దవెళ్ళనతమిధి అనెలతరవ్యనినీవు -

ముద్దువెట్టుకిరాగారావిప్రైకన్నంతలో ॥ తెల్లబో ॥ ౧ ॥

తెలుసునతనీవులేక - కలరాఖుల శ్రీబిసైక -

ఈ గ్రావ్యంబువిలివిననిపెద్దించిపరిశంరించుటకునేంతాం
ద్రముపూర్వులుషిప్రోక్తమైశాస్త్రసిద్ధమా అంధ్రవైయాకర్త్తి
మందునేయాంధ్రశాస్త్రమును చేసిగావ్యంబులనెపెద్దించి
నబుపివాక్యములు —
ఆధర్వణాచార్యకరణంబుచెప్పినవి —

హేమచంద్రదక్షఋషి — ॥ శాస్త్రస్యేయవిరుద్ధంస్యాత్తద్వ్యాఖ్యానాత్రసంశయః ॥ అన్నాడుగనకనున్న

బృహస్పతి — ॥ అల్పజ్ఞానాంప్రయోగేషు నవిశ్వాసోత్రశాస్త్రతః ॥ — అన్నాడుగనకనున్న

కణ్వమహాముని — ॥ త్రిలింగశాస్త్రవిహీనస్యలక్షణాస్యల్పప్రయోగేనహైన్యం
నకారంతుకః ॥ ----- ॥ అన్నాడుగనకనున్న

గౌతమమహాముని — ॥ ఆంధ్రసంస్కృతభాషాస్తుదేవతానాంప్రమోదదాః ।
సుఖంతైస్యైద్ధంత్తైస్త్రయుక్తాస్వర్గప్రదాన్నృణాం ॥ — అన్నాడుగనకనున్న

శాస్త్రవిత్పతియందు --- ॥ ఆంధ్రసంస్కృతభాషావ్యాకరవిద్భుహుఃపుతాంప్రదం — ॥ అనియున్నదిగనకనున్న

పుష్పదంతుడనేఋషి — ॥ ప్రయోగానామలోకానికాధిపలక్షణాదిభాష
రక్షితం ॥ వృద్ధానుబధ్నానుబద్ధం ॥ నాస్త్యత్రసంశయం
పూర్వం — అన్నాడుగనకనున్న

ధర్మరాజనేఋషి ---- ॥ ప్రాప్యంబున్నసుదేశపుత్రిలింగాంధ్రైవతంహారిః
రాభూతరాద్యభాషాసంస్కృతాంధ్రమే ॥ అన్నాడుగనకనున్న
యాస్మృది ॥ —

ఆధర్వశిక్షాపనిషత్తుయందు ॥ త్రిమూర్తీనాంసంస్కృతాంధ్రప్రాకృతాస్తుప్రియ
కరాః ॥ — ॥ అనియున్నదిగనకనున్న

ఈయాంధ్రముపురాతనఋషిప్రోక్తమైయున్నది —
దీనికిశాస్త్రశిక్షఆవశ్యకము —

ఈయాంధ్రభాషేనాయిగుడివిధములలోను సంస్కృతము మిశ్రితి విస్తారముగనుక ।

తత్సంబుద్భవమయినతద్భవములగ్రంథనిస్తరణయునుచేతను యీగ్రంథ 991
మందుకొంచెమాత్రము వ్రాయబడుచున్నది —

I have the honor

I have the honor to be

Sir

Yours sincerely & truly

[signature]

ఈ భాషయందు నెన్ని వర్ణములు గలవంటే॥

ఈ యాంధ్రమందు సంస్కృత ప్రాకృతములు తత్సమ తద్భవ భేదములచేత ప్రవర్తించుచున్న
విగనక హా యందు గల అక్షరములు దేని యందున్నదో చెప్పబడుచున్నవి॥ ఎలాగంటే॥
నన్నయభట్టు వ్యాకరణమందు [illegible] యతః పంచాశద్వర్ణాః ప్రకృతేస్తు తే దశోనాస్త్వపి
ప్రాకృతే శదత్ర తత్సైవ [illegible] శబ్దయోగవశాత్ అని యుండుటంజేసి సంస్కృతం
బునకు యేబదియక్షరములు [illegible] అవి యేవంటె అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ౠ ఌ ౡ ఎ ఏ
ఐ ఓ ఔ అం అః॥ ఈ పదునారున్ను అచ్చులు। ఇందులో చివర రెండచ్చులు పలుక శక్యములుగాను
దున దాపలను అకారము పెట్టి పలికెదరు। ఆ బాపున నే వ్రాయబడుచున్నవి॥ హల్లులేవి
యంటే॥ --

క ఖ గ ఘ ఙ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ డ ఢ ణ॥ త థ ద ధ న ప ఫ బ భ మ॥ య ర ల వ శ ష స హ క్ష॥ [illegible]
ప్పు ౩౪॥ ఈ హల్వర్ణములు। ఉచ్చారణకు శక్యములు కావుగనక పూర్వులు యీ సే
ద్దము। అకారమునకు సంకేతము యనే తలకట్టు కలిపి పలికెదరు। ఆ రీతినే వ్రాయున్నవ్రాయబ
డెను। ఖజ జ ఇటుగా బలు౫॥ ఈ యేబది యక్షరములున్ను తలకట్టుగలిగున్నవి పూర్వ
తలో తలకట్టువ్రాయ దము లేదు॥ యకారమునకు పొల్లు తీసివేసి। య। అని వ్రాసియు
కార ఇకారమునకు సంజ్ఞ చేసినారు॥ ఇది పూర్వులు యే పద్ధతి చేసిన సంకేతముగనక
నిప్పుడున్ను వ్రాయతగవిధము పలకేదగవిధము నేలాగంటే। పదియారు అచ్చులలో చివరనుండే
యచ్చులు రెండు॥ అం అః॥ అని॥ హల్లులు——
క ఖ గ ఘ ఙ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ డ ఢ ణ॥ త థ ద ధ న ప ఫ బ భ మ॥ య ర ల వ శ ష స హ క్ష॥ అ
ని॥ ఈ వర్ణములు కొన్ని హల్లులు పలకడము మాత్రముగాని యది వ్యాకరణ శాస్త్ర సిద్ధము కా
దు గనక వేన్నిలో తెచ్చినారు కారు। ఇదిగాక వెను క్రొత్తగ యక్షరము చెప్పెడు ప్పుడు। కారం తు
నేర్పర్చయుము కలిపి చెప్పుదురు। వర్ణమునకు మాత్రము రెప యని చెప్పుదురు। యే
లాగంటే। అకారము। ఇకారము। ఉకారము। మకారము। అనిరేఫ। అ [illegible] హల్లు
లు నిండని అచ్చులు కలుపునట్టి సంకేతములాగంటే। అకారమునకు తలకట్టున్న ఆ
కారమునకు దీర్ఘమున్న। ఇకారమునకు గుడియున్న। ఈకారమునకు గుడిదీ
ర్ఘమున్న। ఉకారమునకు కొమ్మున్న। ఊకారమునకు కొమ్ము దీర్ఘమున్న। ఋ
కారమునకు వట్రువసుడియున్న। ౠకారమునకు వట్రువసుడి దీర్ఘమున్న।
ఌ ౡ కారములు విస్తరించి రావుగనక హల్వర్ణములక్రింద నవియే వ్రాయుదురు
ము॥ ఎకారమునకు ఎత్వమున్న। ఏకారమునకు ఏత్వమున్న। ఐకారమునకు ఐ
త్వమున్న। ఔకారమునకు ఔత్వమున్న। అం అంన్నదానికి సున్నయున్న। అః
అంన్నదానికి విసర్గయున్న। [illegible]॥ కొన్ని హల్లులకున్న సంకేతము చెయ్యబడ్డది। యే
లాగంటే। తకారమునకు తాముడియున్న। నకారమునకు నాముడియున్న। మకారము
నకు మాముడియున్న। యకారమునకు యూవడియున్న। రేఫకు ప్రారంభమున్న పూర్వు
లే [illegible] [illegible] సంకేతములు

నితెలుగులో నుండే శకటరేఫకు కాదు। అందుచే తనే తెలుగులోను తల్లుబు ఖ్ఖ। అనే ఉప్పు
డు శకటరేఫ త్రిందశకటరేఫ యెవ్వాయబడ్డది। ఆరెప్పు। ఆట్లూరు। గుఱ్ఱు। అనే యుప్పుడు
వలనే ఒగిలకవ్రాయకొప్పిని శకటరేఫయే వ్రాయబడ్డది। లకారమునకు లాముడియున్న। కా
ద్వు వర్ణములకు సంకేతము పెద్దలు చెయ్యలేదు గనక [illegible] క్రింద నవి యెవ్వాయబడుచున్న
వి। యేలాగంటే। త్క। క్ష। ద్ఘ। క్ష। [illegible] [illegible]
[illegible]। త్ర। అ [illegible] ——
ప్రాకృత భాషకు నయిబది వర్ణములు। అవి యేవి యంటే॥ —— 48

అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఏ ఐ ఓ ఔ అం॥ ఈ పన్నెండచ్చులు ——————————
క ఖ గ ఘ చ ఛ జ ఝ ట ఠ డ ఢ ణా। త థ ద ధ న ప ఫ బ భ మ। య ర ల వ స హ ౩౩। వ్రేప
ఖ్ఖ హల్లులు ౩౯
౫౦
శ్రీ దాయ బది వర్ణములు ————

తెలుగునకు ————

నన్నయభట్టు వ్యాకరణమందు॥ ద్వివిధాది దుదేశో తావక్రతమా చాప్యసుస్వరాచాచః। కగచజయు
గలుడణాతదనపబవయు రలవసహంశంతు హల్వర్గకః। అని యున్నది గనక వుప్పుడి యారు
వర్ణములు। అవి యేవియంటే॥ ------
అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఎ ఏ ఐ ఒ ఓ ఔ అం॥ ఈ పదునాలుగున్ను అచ్చులు॥ —————— ౧౪
క గ చ జ జ డ ణ త। ద న ప బ మ। య ర ల వ స హ। ఈ యిరువదిరెండ్లు హల్లులు ౨౨
కూడా ముప్పదియారు వర్ణములు। నన్నయభట్టు వ్యాకరణవ్యాఖ్యానకర్త యైన బా
లసరస్వతులు అహోబలపతి మొదలగు వారు ముప్పదియారు వర్ణములు చెప్పి
రేఫలు శకటరేఫ భేదమున్నారు [illegible]। అప్పకవి। ద్వివిధాది దుదేశోతో। వక్రతమాచా
ప్యసుస్వరాచాచః। కగచయుగజయుగలు డణాత। దనపబమ। యరయుగల
లకులు గవసహాఖ్యు। అని పొరము కప్పిన్చి శకటరేఫతో కూడా ముప్పదియేడు వ
ర్ణములున్నాడు॥ గనక తాత్పర్యంశంపి కిబక్రపే వె॥ ——
తెలుగునందు చకారద్వంద్వము పొందించేదరు। అకారమునే యుప్పుడు మెడ బుంచకారము। యీలువ
శతము। అనే యుప్పుడు కొండవ చకారము॥ జకారద్వంద్వము యేలాగంటే॥ జెడవే జెం యనే యుప్పు
డు మొదటి జకారము। జయ బు త్రైత్వము। అనే యుప్పుడు కొండవ జకారము। ఈలాగునే
కల శబ్దములుండ్డు తెలియతగదిని [illegible] ఈ తెనుగునందు నచ్చితెలుగు పదము
లయొక్క తద్భవపదములయొక్కయు దటసు యకారము యేయచ్చుతో కలిసి
నదైన్నా నుంత్రదు। వృషా। అనే వర్ణములు శబ్దాదులు యందు నుండవు॥ ——

కాదువర్ణములు సంస్కృత తత్సమములవల్లను। అన్యదేశాంధ్రములవల్లను నే తెలుగు
నందు ప్రవేశించెడివి కలవు॥ యెటులాగంటే॥ సంస్కృత తత్సమములు॥ ఋ ఋషి
ము॥ ఖాఁపతి॥ ఖండము॥ ఘనము॥ ప్రాఙ్ముఖము॥ శాంతు॥ ఝరము॥ జ్ఞానము।
జఠరము॥ గాఢము॥ అర్ధ నము॥ ఫలము॥ భారము॥ శేషము॥ క్షణము॥ అని॥
అన్యదేశ్యాంధ్రములు॥ ఖిళీ॥ ఖిళా మరుమ్మా॥ తవర॥ శివి॥ ఢాకా॥ ఇవి మొదలయినవి॥
తెలుగు॥ తత్సమ తద్భవాది భేదములచేతను। సంస్కృత ప్రాకృత దేశ్య
ములను పొంది యుంచున్నదిగనక మేళ్లుకు నితెలుగునందు ప్రవర్తించే వర్ణములు॥
ఏఁబదియాఱు॥ ——

అ ఆ ఇ ఈ ఉ ఊ ఋ ౠ ఌ ౡ ఎ ఏ ఐ ఒ ఓ ఔ అం అః అఁ॥ ఇవి అచ్చులు —— క ఖ గ ఘ ఙ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ డ ఢ ణ॥ త థ ద ధ న ప ఫ బ భ మ॥ య ర ల వ శ ష స హ ళ క్ష ఱ॥ హల్లులు
అచ్చులు హల్లులు కూడా ఏఁబదియాఱు వర్ణములు॥ —— ౫౬

ఈగ్రంథమందు నెక్కడెక్కడ ఱ ళ చుగా
శకటరేఫలేల వ్రాయబడ్డదంటే॥ ——

ఆంధ్రమును గురించిన సకల వ్యాకరణములు యందున్న సమస్త ఛందశ్శాస్త్రములయందున్ను శేషశకటరేఫలు ప్రసిద్ధముగాఁ చెప్పవాటికి యతిప్రాసలయందు వరస్పరమైత్రిలేకను వ్రాసినారుగనక నున్ను। భారత రామాయణాది గ్రంథములయందున్ను। ఆముక్తమాల్యదా వసుచరిత్రాది ప్రబంధములందున్ను। యతిప్రాసలందు కలియకుండా శేష శకటరేఫలు వేరుగాఁ చెప్పినారుగనక నున్ను సమస్త జనులకు మొదలు నక్షత్రాభ్యాసకాలమందు యరలవశషసహళక్షఱ। అని యుపదేశము చేశినారుగనక నున్ను। ఆయక్షరములు రెండు గనకనే గ్రంథమందు విభజన చేసి వ్రాయబడ్డది॥ ఇప్పుడు వాడికగా నేల వ్రాయుటను లేదంటే యే శబ్దమందు శేషయుండవలెనో యే శబ్దమందు శకటరేఫయుండవలెనో। విభజన చేసి వ్రాయడము ప్రయాసము గనకనున్ను। పరిక్షలేక పోయినందువల్లను। అశ్రద్ధచాత నున్ను వ్రాయడము లేకపోయినది॥ యిప్పుడున్ను కవిత్వము చెప్పవలసి వచ్చితే। అప్పుడున్ను విమర్శించి విభజనగానే చెప్పబడుచున్నది॥ ——

ఈలాగునే యర్ధబిందువులున్ను। వాండు। వెండు। వాంక। వెంక। దాంక మొదలయిన స్థలములు దూనోంటిపయికు చూసుండి నిదర్శనలేక పోవడముచేతను అనాస్థచేతను వ్రాయడము లేక పోయినది॥ ఈ భాషయందు కాకుండా కేవల సంస్కృతమందున్ను తవర్గ ద్వితీయ్యవర్ణా మైన థకారము। అనాస్థచేతను। ఆంధ్రమందు శకటరేఫవలెనే వ్రాయడము లేకపోయినది॥ ——

ఇదిగాక నీయాంధ్ర శబ్దములకు। సంస్కృతమందు స్త్రీలింగ పుల్లింగ నపుంసక లింగములు వేరేవే। మహద్వాచకములు। అమహద్వాచకములు। అని రెండు విధములు యున్నవి। మహత్తులు పురుషవాచకములు। అమహత్తులు స్త్రీ నపుంసకవాచకములు॥ ఏలాగంటే॥ దేవ రాక్షస మనుష్యాది జాతులలోను మనుష్యజాతిలోను పురుషులను చెప్పిన శ లు జాతులు వచ్చినారాకపోయినా పురుషవాచకములు। అవియే మహత్తు దేవ రాక్షస మనుష్యాది జాతులలోను మనుష్యజాతిలో స్త్రీలను చెప్పిన శబ్దములు స్త్రీవాచకములు॥ ——
స్త్రీ పురుషులను కూడా చెప్పిన శబ్దములు। ఉభయవాచకములు॥ ——
స్థావరములైన వృక్ష పర్వత గృహ రా మొదలైన వస్తుజాలములను। నదులను చెప్పు శబ్దములు జడవాచకములు॥ ——
మేఘ పర్వత సముద్రాదివాచకములు। మహద్వ్యవచ్ఛేసిన పుంప్పుంలు వాచకములు॥ ——
ఆమహద్వ్యవచ్ఛేసిన పుందు। జడవాచకములు॥

49

ఈగ్రంథమందు నేమముచేసిన సంకేతాక్షరములు వేవ్వంటే

మొదటి వ్రాసేటి అక్షరములు		రెండవ అక్షరములు		మూడవ అక్షరములు		అక్షరములు వివ్వేసియున్నవి	
పురుషవాచకములకు —	పు	తత్సమములకు —	స	ఏకవచనములకు —	ఏ	తాత్పర్యములైన చేకారము	
స్త్రీవాచకములకు —	స్త్రీ	తద్భవములకు —	భ	బహువచనములకు —	బ	జ్ఞకారముల మీద	౧
స్త్రీపురుషవాచకములకు —	ఉ	త్రిలింగదేశమందు పుట్టిన తెలుగులకు —	తె	ధర్మములకు —	ధ	ధనువులైన చకా	
పశుపక్షి క్రిమ్యాదివాచకములకు —	ప	అన్యదేశములందు పుట్టిన తెలుగులకు —	దే	ధర్మివాచకములకు —	ధ్మి	కారములు	
స్థావరవాచకములకు		తత్సమ తద్భవాలు యెరుంగక తెలిసినవి	మి	అవ్యయములకు —	అవ్య	రేఫమీద ——	౧
మేఘాదివాచకములకు —	జ	గ్రామ్యములకు —	గ్రా	కర్మార్థములకు —	క	శకటరేఫమీద ——	౨
స్త్రీపుంజడవాచకమైన శబ్దములకు —	అ			విశేష్యవిశేషణములకు —	వి	ఉభయ విధరేఫమీద	౩
క్రియలకు —	క్రి			కాలభేదములకు —	కా	సంస్కృత థకారము	
				ద్విభేదములకు —	ద్వి	మీద ——	౨
				ధ్వనిభేదములకు —	ధ్వ	థకారము మీద —	౪
				వాక్భేదములకు —	వా		

ఈగ్రంథమందు క్రియాపదములకు అనేకరూపములు కలిగి యుండగా నందులో। ధాతు ర్ధప్రథమైకవచనమొక్కటే మాత్రము వ్రాయబడ్డది అన్నిరూపములున్ను వ్రాయుటచేతనంతే। గ్రంథము మిక్కిలి విస్తరించి పోవునదిగనక వ్రాయలేదు। ఇప్పుడు క్రియాసమూహములు కొద్దిప్ద దర్శనార్థముగా రెండు మూడు క్రియలకు మాత్రము। రూపభేదములు వ్రాయబడుచున్నవి వీటి లక్ష్యము బద్ధపాడక్రమములుకున్ను మొదటను ఉపరాకితమందు వ్రాసిన సంకేతము లచేతన గ్రహించవలసినది॥ ——

వర్తమానార్థము —

ప్రథమపురుష — ఏ — బ

వాడు పాలింపుచున్నాడు — ॥ వారు పాలింపుచున్నారు
వాడు పాలింపుచున్నవాడు — ॥ వారు పాలింపుచున్నవారు
అది పాలింపుచున్నది — ॥ అవి పాలింపుచున్నవి
అది పాలింపుచున్నది — ॥ అవి పాలింపుచున్నయవి

ఉత్తమపురుష — ఏ — బ

నేను పాలింపుచున్నాను — ॥ మేము పాలింపుచున్నాము
నేను పాలింపుచున్నాడను — ॥ మేము పాలింపుచున్నారము
నేను పాలింపుచున్నవాడను — ॥ మేము పాలింపుచున్నవారము
మనము పాలింపుచున్నాము

మధ్యమపురుష — ఏ — బ

నీవు పాలింపుచున్నావు — ॥ మీరు పాలింపుచున్నారు
నీవు పాలింపుచున్నాడవు — ॥ మీరు పాలింపుచున్నారరు
నీవు పాలింపుచున్నవాడవు — ॥ మీరు పాలింపుచున్నవారరు

భవిష్యత్కాలార్థము —

ప్రథమపురుష — ఏ — బ

వాడు పాలించగలడు — ॥ వారు పాలించగలరు
వాడు పాలించగలవాడు — ॥ వారు పాలించగలవారు
అది పాలించగలదు — ॥ అవి పాలింపగలవు
అది పాలింపగలయది — ॥ అవి పాలింపగలయవి

ఉత్తమపురుష — ఏ — బ

నేను పాలింపగలను — ॥ మేము పాలించగలము
॥ మనము పాలింపగలము
నేను పాలింపగలవాడను — ॥ మేము పాలింపగలవారము

మధ్యమపురుష — ఏ — బ

నీవు పాలింపగలవు — ॥ మీరు పాలింపగలరు
నీవు పాలింపగలవాడవు — ॥ మీరు పాలింపగలవారరు

క్రియాప్రవర్తనేమిలాగంటె

పృషపృష్ఠా అనే తద్ధర్మక్రియా రూపభేదములు —
తద్ధర్మార్థలక్షణము ॥ అర్థోబలపరి యుములు ఆను
క్రియాత్రయంగాచరార్థస్తద్ధర్మ ఇతి తద్ధర్మే ॥ ధా
త్వర్థకర్మ ఇతి ప్రాప్తావికృతాపూర్వసూరిభిః ॥ అంన్వా
గనక భూతభవిష్యద్వర్తమానత్రివిధక్రియా
ర్థములు, యేదిగాకథాపుప్రయోగధర్మమను
వికృతిచంద్రికలా నుభావవ్యతిరిక్తః కాలత్రయప్ర
విషాదకోధాత్వర్థస్తద్ధర్మః ॥ అనియున్నదిగనక —
కాలత్రయబోధకమైన ధాత్వర్థమేమందునంటె —

తద్ధర్మార్థము —

ప్రథమపురుష — ఏ — బ

వాడు పాలించును — ॥ వారు పాలింతురు
వాండు పాలించువాండు — ॥ వారు పాలించువారు
అది పాలించును — ॥ అవి పాలించును
అది పాలించునది — ॥ అవి పాలించునవి

ఉత్తమపురుష — ఏ — బ

నేను పాలింతును — ॥ మేము పాలింతుము
నేను పాలించుదును — ॥ మేము పాలించుదుము
నేను పాలించెదను — ॥ మేము పాలించెదము

మధ్యమపురుష — ఏ — బ

నీవు పాలింతువు — ॥ మీరు పాలింతురు
నీవు పాలించుదువు — ॥ మీరు పాలించుదురు
నీవు పాలించెదవు — ॥ మీరు పాలించెదరు

ప్రార్థనార్థము
మధ్యమపురుష — ఏ — బ

నివు పాలింపకుము — ॥ మీరు పాలింపుండు

ప్రథమందున [illegible]
కుంటె —
నీవు పాలింపు —

భూతకాలార్థము —
ప్రథమపురుష — ఏ — బ

వాడు పాలించె — ॥ వారు పాలించిరి
వాండు పాలించినాడు — ॥ వారు పాలించినారు
వాండు పాలించినవాడు — ॥ వారు పాలించినవారు
అది పాలించె — ॥ అవి పాలించె
అది పాలించినది — ॥ అవి పాలించినవి
అది పాలించినయది — ॥ అవి పాలించినయవి

ఉత్తమపురుష — ఏ — బ

నేను పాలించితిని — ॥ మేము పాలించితిమి
॥ మనము పాలించితిమి
నేను పాలించినవాడను — ॥ మేము పాలించినారము
నేను పాలించినవాండను — ॥ మేము పాలించినవారము

మధ్యమపురుష — ఏ — బ

నీవు పాలించితివి — ॥ మీరు పాలించితిరి
నీవు పాలించినాడవు — ॥ మీరు పాలించినారరు
నీవు పాలించినవాండవు — ॥ మీరు పాలించినవారరు

ఇతరకొన్నివిశేషములు, ఒకొక్కటి
లఘుండును క్త్వాప్రత్యయచేసుకొని
సుప్రాంపుబడుచున్నవి —
ప్రాతికపురుషభేదములు వచన
భేదములు మొదలయినవికల్పిం
చుకొనగది —

ప్రథమపురుష —

వాండు ॥ పాలింపవలెను — ॥ వారు పాలింపవలెరు
॥ పాలింపరాదు — ॥
॥ పాలింపవచ్చు — ॥
॥ పాలింపనిచ్చు — ॥
॥ పాలింపబోవు — ॥
॥ పాలింపనర్హ్యు — ॥
॥ పాలింపజేసె — ॥
॥ పాలింపగల — ॥
॥ పాలింప — ॥

క్త్వార్థవ్యతిరేకము — ॥ పాలింపక ॥
భావార్థవ్యతిరేకము — ॥ పాలింపమి ॥

ప్రశ్నార్థమందు మధ్యమపురుషు ॥

నీవును పాలించితివే — ॥ పాలించితివా ॥
॥ పాలింపవే ॥ — ॥ పాలింపవా ॥

ప్రార్థనార్థవ్యతిరేకము
మధ్యమపురుష — ఏ — బ

నీవు పాలింపకుము — ॥ మీరు పాలింపకుండు
అప్పుపరముందుల
కుంటె —
నీవు పాలింపకు —

50

వ్యతిరేకార్థము
ప్రథమపురుష — ఏ — బ

వాడు పాలింపడు — ॥ వారు పాలింపరు
అది పాలింపదు — ॥ అవి పాలింపవు

ఉత్తమపురుష — ఏ — బ

నేను పాలింపను — ॥ మేము పాలింపము
॥ మనము పాలింపము

మధ్యమపురుష — ఏ — బ

నీవు పాలింపవు — ॥ మీరు పాలింపరు
॥ మీరు పాలింపరరు

కర్మార్థము నందున్న (ఉన్న) అనే అనుబం
ధము వచ్చును —

వర్తమానార్థము —
ప్రథమపురుష — ఏ — బ

వాండు పాలింపబడుచున్నాడు — ॥ వారు పాలింపబడుచున్నారు

భవిష్యదర్థము —
ప్రథమపురుష — ఏ — బ

వాడు పాలింపబడగలడు — ॥ వారు పాలింపబడగలరు

భూతార్థము — ఏ — బ

వాండు పాలింపబడె — ॥ వారు పాలింపబడిరి

ఇంకా కొన్ని విశేషములు కలవు

మాకు పాలింపవచ్చె — ॥ మాకు పాలింపమోసె —
నేనె పాలింపబడితిని — ॥ నేనె పాలింపబడితిని
వాండు పాలింపకపోడు — ॥ వారు పాలింపకపోయిరి
వాండు పాలింపకమానె — ॥ వారు పాలింపకమానిరి
వాండు పాలింపకచిక్కె — ॥ వారు పాలింపకచిక్కిరి
వాడు పాలింపకతక్కె — ॥ వారు పాలింపకతక్కిరి
వాడు పాలింపకపోడు — ॥ వారు పాలింపకపోరు
మాకు పాలింపవలసె ॥

ఎరింన్నవర్తమానార్థే ॥ అనియు
న్నదిగనక ॥ వర్తమానార్థమందు
ఎదిక్కు ॥ ఆన్నెప్రత్యయము వచ్చును—
అప్పుడు ॥ పాలించెదర్ — ॥ అనియుండును—
అత్మార్థమందు ॥ ప్రథమపురుష ॥ వాండు ॥ పాలించికొనెను
॥ పాలించుకొనియెను ॥
ణిజర్థమందు ॥ ప్రథమ ॥ వాడు ॥ పాలింపించికొనియెను ॥
॥ పాలింపించుకొనియెను ॥
ప్రార్థనావ్యతిరేకార్థము ॥ మధ్యమపురుష —
లోవికల్పార్థము ॥ నీవుపాలింపవో —
॥ నీవుపాలింపవె ॥ —
సంశయార్థము ॥ ప్రథమ ॥ వాండు ॥ పాలించునో ॥ పాలించడో
మధ్యమపురుష ॥ కదా శబ్దయుక్తము ॥ నీవుపాలించితివిగదా —
అందులో వ్యతిరేకము ॥ నీవుపాలింపవుగదా —
ప్రార్థనార్థము ॥ నీవుపాలింపగదే ॥ —

అయ్యో ॥ అమ్మ ॥ అనే శబ్దము
లతో కూడినవి — ॥ నీవుపాలింపవయ్యా ॥
॥ నీవుపాలింపవమ్మా ॥

అటు అనేదానితో కూడా — ॥ నీవుపాలించితివటగదా
॥ నీవుపాలించితివటయ్యా
॥ నీవుపాలించితివటమ్మా
॥ నీవుపాలించితివిగదయ్యా
॥ నీవుపాలించితివిగదమ్మా

ప్రథమపురుషమందకాన్ని (?)
చేర్థములు ॥ ఒకరితో చెప్పడము ॥ వాడు పాలించుగదరా ॥
॥ వాడు పాలించుగదవే
॥ వాండు పాలించుగదరా
॥ వాండు పాలించునటవే
॥ వాండు పాలించుగదా ॥ —

ఒక శబ్దముతో కూడా ॥ — వాడు పాలించునేమొక్కా
దానివ్యతిరేకము — ॥ వాడు పాలించడొక్కా —
లే శబ్దముతో కూడా — ॥ వాడు పాలించులే ॥

భావేచ వర్తకాంతే సర్వేషాం
చత్రింతూపదానాం స్యాత్ ॥

అనియున్నదిగనక ॥ ఈ త్రింతు యొక్క —

భావార్థము — పాలించుట ॥

వేబర్థము — ॥ పాలించి ॥ వచ్చి ॥ పో
॥ ఇచ్చి ॥ తెచ్చి ॥ తిని ॥
॥ విని ॥ ఇవిమొదలయినవి

తుమున్నర్థము — ॥ పాలింప ॥ పాలింపగ ॥
॥ చేయ ॥ చేయగ ॥
॥ రాగ ॥ పోగ ॥ ఇయ్య ॥
॥ ఇయ్యగ ॥ —
॥ తిన ॥ వినగ ॥ తిన ॥ తినగ ॥

చేదర్థము —

ఏ బ
ప్ర వాడుపాలించెనేని ॥ తు ॥ వారు పాలించిరేని ॥
ఉ నేను పాలించితినేని — ॥ మేము పాలించితిమేని — ॥
మ నీవుపాలించితివేని — ॥ మీరు పాలించితిరేని ॥ —

శ్రీ ఆంధ్రమందు వచ్చే క్రియాప్రవర్తనము —

వర్తమానకాలార్థము —
ఏ ప్రథమపురుష బ
వాడు వచ్చుచున్నాడు — వారు వచ్చుచున్నారు —
వాండు వచ్చుచునవాడు — తు ॥ వారు వచ్చుచున్నారు —
అది వచ్చుచున్నది — ॥ అవి వచ్చుచున్నవి
అది వచ్చుచున్నదియుది — ॥ అవి వచ్చుచున్నయుది
ఏ ఉత్తమపురుష బ
నేను వచ్చుచున్నాడను — ॥ తు ॥ మేము వచ్చుచున్నారము
॥ మనము వచ్చుచున్నాము
నేను వచ్చుచున్నాడను ॥ — తు ॥ మేము వచ్చుచున్నారము —
నేను వచ్చుచున్నవాడను ॥ తు ॥ మేము వచ్చుచున్నవారము
ఏ మధ్యమపురుష బ
నీవు వచ్చుచున్నావు — ॥ మీరు వచ్చుచున్నారు
నీవు వచ్చుచున్నాడవు — తు ॥ మీరు వచ్చుచున్నారు
నీవు వచ్చుచున్నవాడవు — ॥ తు ॥ మీరు వచ్చుచున్నవారు

భవిష్యత్కాలార్థము —
ఏ ప్రథమపురుష బ
వాడు రాగలండు — ॥ వారు రాగలరు —
వాండు రాగలవాడు — తు ॥ వారు రాగలవారు —
అది రాగలదు — ॥ అవి రాగలవు —
అది రాగలంతుది — ॥ అవి రాగలంతుది
ఏ ఉత్తమపురుష బ
నేను రాగలను — ॥ మేము రాగలము
॥ మనము రాగలము
నేను రాగలవాడను — ॥ మేము రాగలవారము
ఏ మధ్యమపురుష బ
నీవు రాగలవు — ॥ మీరు రాగలరు —
నీవు రాగలవాడవు — ॥ తు ॥ మీరు రాగలవారు — తు

తద్ధర్మార్థము —
ఏ ప్రథమపురుష — బ
వాడు వచ్చును — ॥ వారు వత్తురు —
ప ॥ తు ॥ వారు వచ్చెదరు —
వాండు వచ్చువాడు — ॥ వారు వచ్చువారు —
అది వచ్చును — ॥ అవి వచ్చును —
అది వచ్చునది — ॥ అవి వచ్చునవి ॥ —
ఏ ఉత్తమపురుష బ
నేను వత్తును — ॥ మేము వత్తుము —
తు నేను వచ్చెదను — ॥ మేము వచ్చెదము —
ఏ మధ్యమపురుష బ
నీవు వత్తువు — ॥ మీరు వత్తురు —
నీవు వచ్చెదవు — ॥ మీరు వచ్చెదరు —

వ్యతిరేకార్థము —
ప్రథమపురుష
ఏ బ
ప వాడు రాండు — తు ॥ వారు రారు —
అ అది రాదు — ॥ అవి రావు
ఏ ఉత్తమపురుష బ
తు నేను రాను — ॥ మేము రాము —
॥ మనము రాము
ఏ మధ్యమపురుష బ
నీవు రావు — ॥ మీరు రారు —

ప్రార్థనార్థము —
ఏ ప్రథమపురుష బ
నీవు రా ॥ — ॥ మీరు రండు —
అచ్చుపరమందంత్సై
నీవు రమ్ము

ప్రార్థనవ్యతిరేకము
ఏ మధ్యమపురుష బ
నీవు రాకు — ॥ మీరు రాకుండు
అచ్చుపర మందంతె
నీవు రాకుము
అన్యతిరిక్తములు
వికల్పార్థము —
తు నీవు రావా — ॥ మీరు రారా —
నీవు రావో — ॥ మీరు రారో —

భూతకాలార్థము
ఏ ప్రథమపురుష బ
పు వాండు వచ్చె — ॥ వారు వచ్చిరి
వాండు వచ్చినాడు — ఉ॥ వారు వచ్చినారు
వాండు వచ్చినవాడు — ॥ వారు వచ్చినవారు
అది వచ్చె — ॥ అవి వచ్చె
స్త్రీ అది వచ్చినది — ॥ అవి వచ్చినవి
అది వచ్చినయది — ॥ అవి వచ్చినయవి
ఏ ఉత్తమపురుష బ
పు నేను వచ్చితిని — ॥ మేము వచ్చితిమి
॥ మనము వచ్చితిమి
పు నేను వచ్చినాడను — ॥ మేము వచ్చినారము
పు నేను వచ్చినవాడను — ॥ మేము వచ్చినవారము
ఏ మధ్యమపురుష బ
ఉ నీవు వచ్చితివి — ॥ మీరు వచ్చితిరి
పు నీవు వచ్చినాడవు — ఉ॥ మీరు వచ్చినారు
పు నీవు వచ్చినవాండవు — ఉ॥ మీరు వచ్చినవారు

కర్మార్థమందు [illegible] అనె అనుబంధముల
ప్రవర్తించును
వర్తమానార్థము
ఏ ప్రథమపురుష బ
పు వాండు రపించబడుచున్నాడు — ॥ వారు రపించబడుచున్నారు
వాండు రపించబడెను — ఉ॥ వారు రపించబడిరి
భవిష్యదర్థము
ఏ ప్రథమపురుష బ
పు వాండు రపించబడగలండు — ॥ వారు రపించబడగలరు
భూతార్థము
ఏ ప్రథమపురుష — బ
పు వాండు రపించబడె — ఉ॥ వారు రపించబడిరి
కాదువ ఉత్తమమధ్యమపురుషలు యీలాగే కల్పించదగ్గది
ఏ చేదర్థము — బ
పు వాండు వచ్చెనేని — ఉ॥ వారు వచ్చిరేని
ఉ నేను వచ్చితినేని — ॥ మేము వచ్చితిమేని
ఉ నీవు వచ్చితివేని — ॥ మీరు వచ్చితిరేని
లె బర్థము॥ మూండుపురుషులకు॥ — ॥ వచ్చి॥
తుమున్నర్థము॥ పురుషులకు॥ వచ్చుటకు॥ రా॥
సతిసప్తమ్యర్థము॥ పురుషులకు॥ వచ్చుచుండగా॥ రా

కాదువవిశేషార్థములు మీంద వ్రాసినవృత్తిం యీ ప్రకారము కల్పించుకొ దగ్గది
ఆంధ్రముందు పాయత్రిం యీ ప్రవర్తనము

వర్తమానకాలార్థము
ఏ ప్రథమపురుష — బ
పు వాండు పోచున్నాడు — ॥ వారు పోచున్నారు
వాండు పోచున్నవాడు — ఉ॥ వారు పోచున్నవారు
అది పోచున్నది — ॥ అవి పోచున్నవి
అ అది పోచున్నయది — ॥ అవి పోచున్నవి
ఏ ఉత్తమపురుష బ
పు నేను పోవుచున్నాను — ॥ మేము పోవుచున్నాము
॥ మనము పోవుచున్నాము
పు నేను పోవుచున్నాడను — ఉ॥ మేము పోవుచున్నారము
పు నేను పోవుచున్నవాండను — ఉ॥ మేము పోవుచున్నవారము
ఏ మధ్యమపురుష బ
ఉ నీవు పోవుచున్నావు — ॥ మీరు పోవుచున్నారు
పు నీవు పోవుచున్నాడవు — ఉ॥ మీరు పోవుచున్నారు
పు నీవు పోవుచున్నవాండవు — ఉ॥ మీరు పోవుచున్నవారు

తద్ధర్మార్థము
ఏ — ప్రథమపురుష — బ
వాండు పోవును — ॥ వారు పోవుదురు
పు ॥ ఉ॥ వారు పోదురు
వాండు పోవువాండు — ॥ వారు పోవువారు
అది పోవును — ॥ అవి పోవును
అ అది పోవునది — ॥ అవి పోవునవి
ఏ ఉత్తమపురుష — బ
నేను పోదును — ॥ మేము పోవుదుము
ఉ నేను పోవుదును — ॥ మేము పోవుదుము
నేను పోయెదను — ॥ మేము పోయెదము
॥ మనము పోదుము
ఏ — మధ్యమపురుష — బ
నీవు పోదువు — ॥ మీరు పోదురు
ఉ నీవు పోయెదవు — ॥ మీరు పోయెదరు

భవిష్యత్కాలార్థము
ఏ ప్రథమపురుష బ
వాండు పోగలండు — ॥ వారు పోగలరు
వాండు పోగలవాండు — ॥ వారు పోగలవారు
అది పోగలదు — ॥ అవి పోగలవు
అది పోగలయది — ॥ అవి పోగలయవి
ఏ ఉత్తమపురుష బ
నేను పోగలను — ॥ మేము పోగలము
॥ మనము పోగలము
నేను పోగలవాండను — ఉ॥ మేము పోగలవారము
ఏ మధ్యమపురుష బ
నీవు పోగలవు — ॥ మీరు పోగలరు
నీవు పోగలవాండవు — ఉ॥ మీరు పోగలవారరు

భూతకాలార్థము
ఏ ప్రథమపురుష బ
వాండు పోయెను — ॥ వారు పోయిరి
వాండు పోయినాండు — ఉ॥ వారు పోయినారు
వాండు పోయినవాండు — ॥ వారు పోయినవారు
అది పోయెను — ॥ అవి పోయెను
అది పోయినది — ॥ అవి పోయినవి
అది పోయినయది — ॥ అవి పోయినయవి
ఏ ఉత్తమపురుష బ
నేను పోతిని — ॥ మేము పోతిమి
నేను పోయితిని — ॥ మేము పోయితిమి
॥ మనము పోతిమి
నేను పోయినాండను — ఉ॥ మేము పోయినారము
నేను పోయినవాండను — ॥ మేము పోయినవారము
ఏ మధ్యమపురుష బ
నీవు పోతివి — ॥ మీరు పోతిరి
నీవు పోయితివి — ॥ మీరు పోయితిరి
నీవు పోయినాండవు — ॥ మీరు పోయినారు
నీవు పోయినవాండవు — ॥ మీరు పోయినవారరు

వ్యతిరేకార్థము
ఏ — ప్రథమపురుష — బ
పు వాండు పోండు — ఉ॥ వారు పోరు
అది పోదు — ॥ అవి పోవు
ఏ ఉత్తమపురుష బ
ఉ నేను పోను — ॥ మేము పోము
॥ మనము పోము
ఏ — మధ్యమపురుష — బ
ఉ నీవు పోవు — ॥ మీరు పోరు
ప్రార్థనార్థము
ఏ మధ్యమపురుష బ
ఉ నీవు పొమ్ము — ॥ మీరు పొండు
పరమందచ్చులేకుండిన
ఉ నీవు పో॥
ప్రార్థనావ్యతిరేకము
ఏ — మధ్యమపురుష — బ
ఉ నీవు పోకుము — ॥ మీరు పోకుండు
పరమందచ్చులేకుండిన
ఉ నీవు పోకు
[illegible]
[illegible]
ఉ నీవు పోవా॥ — ॥ మీరు పోరా॥
నీవు పోవా॥ — ॥ మీరు పోరు॥

కర్మార్థమందున్ను (బడె) అనే అను
బంధము ఒకవేళ కలుగును॥ ఒకవేళ
లేకపోను॥
వర్తమానార్థము
ఏ — ప్రథమపురుష — బ
వాండు రపించబడుచున్నాండు॥ వారు రపించబడుచున్నారు
వాండు రపించబడె — ఉ॥ వారు రపించబడిరి
భవిష్యదర్థము
ఏ — ప్రథమపురుష — బ
వాండు రపించబడగలండు — ॥ వారు రపించబడగలరు
భూతార్థము
ఏ — ప్రథమపురుష — బ
వాండు రపించబడె॥ — ఉ॥ వారు రపించబడిరి
కాదువ॥ ఉత్తమమధ్యమపురుష
లు యీలాగే కల్పించుకోదగ్గది
ఏ చేదర్థము — బ
వాండు పోయెనేని — ఉ॥ వారు పోయిరేని॥
నేను పోతినేని — ॥ మేము పోతిమేని॥
నీవు పోతివేని॥ — ॥ మీరు పోతిరేని
లె బర్థము॥ మూండుపురుషులకు॥ — ॥ పోయి
తుమున్నర్థము మూండుపురుషులకు — ॥ పోవుటకు
॥ పో
సతిసప్తమ్యర్థము మూండుపురుషులకు — ॥ పోగా
॥ పో

కాదువవిశేషార్థములు [illegible] బడినప్పత్రియాల ప్రకారము కల్పించుకోదగ్గది

ఆంధ్రమందు। అనేకాతెలుగునందుచే సత్రియాప్రవర్తనము

వర్తమానకాలార్థము

ఏ------ ప్రథమపురుష ------ బ

వాండుచేయుచున్నాండు — ॥ వారుచేయుచున్నారు
వాండుచేయుచున్నవాండు — ॥ వారుచేయుచున్నవారు ప్ర
అదిచేయుచున్నది — ॥ అవిచేయుచున్నవి
అ అదిచేయుచున్నయది — ॥ అవిచేయుచున్నయవి

ఏ------ ఉత్తమపురుష ---- బ

ఉ నేనుచేయుచున్నాను — ॥ మేముచేయుచున్నాము
ప్ర నేనుచేయుచున్నాడను — ॥ మేముచేయుచున్నాడము
ప్ర నేనుచేయుచున్నవాండను — ॥ మేముచేయుచున్నవారము
॥ మనముచేయుచున్నాము
॥ దీనికిమీంద మూండురూపు
॥ ములుకలవు

ఏ---------- మధ్యమపురుష ------ బ

అ నీవుచేయుచున్నావు — ॥ మీరుచేయుచున్నారు
ప్ర నీవుచేయుచున్నాడవు — ॥ మీరుచేయుచున్నారరు
ప్ర నీవుచేయుచున్నవాండవు — ఉ॥ మీరుచేయుచున్నవారరు

భవిష్యత్కాలార్థము

ఏ-------- ప్రథమపురుష ------ బ

వాండుచేయుగలండు — ॥ వారుచేయుగలరు
ప్ర వాండుచేయుగలవాండు — ఉ॥ వారుచేయుగలవారు
అ అదిచేయుగలదు॥ — ॥ అవిచేయుగలవు
అదిచేయుగలయది — ॥ అవిచేయుగలయవి

ఏ----- ఉత్తమపురుష -- బ

ఉ నేనుచేయుగలను — ॥ మేముచేయుగలము
॥ మనముచేయుగలము
ప్ర నేనుచేయుగలవాండను — ఉ॥ మేముచేయుగలవారము

ఏ------ మధ్యమపురుష --- బ

వి నీవుచేయుగలవు — ॥ మీరుచేయుగలరు ఉ
ప్ర నీవుచేయుగలవాండవు — ఉ॥ మీరుచేయుగలవారరు

తద్ధర్మార్థము

ఏ --- ప్రథమపురుష ---- బ

వాండుచేయును — ॥ వారుచేతురు
ఉ॥ వారుచేయుదురు
వాండుచేయువాండు — ॥ వారుచేయువారు
అదిచేయును — ॥ అవిచేయును
అ అదిచేయునది — ॥ అవిచేయునవి

ఏ---- ఉత్తమపురుష -- బ

నేనుచేతును ------ ॥ మేముచేతుము
నేనుచేయుదును ----- ॥ మేముచేయుదుము
నేనుచేసెదను ---- ॥ మేముచేసెదము
॥ మనముచేతుము
॥ మనముచేయుదుము

ఏ--- మధ్యమపురుష --- బ

నీవుచేతువు — ॥ మీరుచేతురు
ఉ నీవుచేయుదువు — ॥ మీరుచేయుదురు
నీవుచేసెదవు — ॥ మీరుచేసెదరు

వ్యతిరేకార్థము

ఏ---- ప్రథమపురుష ---- బ

ప్ర వాండుచేయండు — ॥ వారుచేయరు
అ అదిచేయదు — ॥ అవిచేయవు

ఏ---- ఉత్తమపురుష --- బ

ఉ నేనుచేయను — ॥ మేముచేయము
॥ మనముచేయము

ఏ------ మధ్యమపురుష --- బ

ఉ నీవుచేయవు — ॥ మీరుచేయరు
॥ మీరుచేయరు

ప్రార్థనార్థము

ఏ----- మధ్యమపురుష ---- బ

నీవుచేయుము — ॥ మీరుచేయుండు
పరమందును లేకుండెను॥
నీవుచేయుము। అనియు నున్నదద్దు

భూతకాలార్థము

ఏ---- ప్రథమపురుష ---- బ

వాండుచేసె॥ ------ ॥ వారుచేసిరి
వాండుచేసినవాండు — ఉ॥ వారుచేసినవారు ఉ
వాండుచేసినవాండు — ॥ వారుచేసినవారు
అదిచేసె॥ — ॥ అవిచేసె
అదిచేసినది — ॥ అవిచేసినవి
అదిచేసినయది ---- ॥ అవిచేసినయవి

ఏ--- ఉత్తమపురుష --- బ

ఉ నేనుచేసితిని — ॥ మేముచేసితిమి
॥ మనముచేసితిమి
ప్ర నేనుచేసినవాండను — ఉ॥ మేముచేసినవారము
ప్ర నేనుచేసినవాండను — ఉ॥ మేముచేసినవారము

ఏ-------- మధ్యమపురుష --- బ

నీవుచేసితివి ------ ॥ మీరుచేసితిరి
నీవుచేసినవాండవు --- ॥ మీరుచేసినవారరు
ప్ర నీవుచేసినవాండవు — ఉ॥ మీరుచేసినవారరు

ప్రార్థనార్థవ్యతిరేకము

ఏ---- మధ్యమపురుష --- బ

నీవుచేయకుము — ॥ మీరుచేయకుండు
అప్రయోగమందు లేకుండెను॥
నీవుచేయకు — ॥ అనియు నున్నకద్దు

కర్మార్థమందున్న। ఉన్నయనే అనుబంధ
ము ఒకటే శేషమగును

వర్తమానార్థము

ఏ---- ప్రథమపురుష ----- బ

ప్ర వాండుచేయబడుచున్నాండు ఉ। వారుచేయబడుచున్నారు

భవిష్యదర్థము

ఏ---- ప్రథమపురుష ---- బ

ప్ర వాండుచేయబడగలండు — ॥ వారుచేయబడగలరు

భూతకాలార్థము

ఏ----- ప్రథమపురుష ----- బ

వాండుచేయబడె॥ ----- ॥ వారుచేయబడిరి
ఉత్తమ మధ్యమపురుషలకు
ఈలాగె కల్పించుకోతగది

చేదర్థము

ప్ర వాండుచేసెనేని — ఉ॥ వారుచేసిరేని
ఉ నేనుచేసితినేని ---- ॥ మేముచేసితిమేని
వి నీవుచేసితివేని --- ॥ మీరుచేసితిరేని

చేదర్థము మూండుపురుషులకు॥ --- ॥ చేసి
తుమున్నర్థము మూండుపురుషులకు --- ॥ చేయ
॥ చేయుటకు
సతిసప్తమ్యర్థము మూండుపురుషులకు ॥ చేయ
॥ చేయంగా

కొందఱవిశేషార్థములు మీంద వ్రాంయబడు క్రియాప్రకారము కల్పించుకోతగది

గ్రాంథ్యములు తెలియగలందులకు వ్రాయబడుచున్నవి

పెద్దలచేత నిర్ణయించబడి శాస్త్రసిద్ధమయిన క్రియలకు — గ్రాంథ్యములయందు పలికే యటువంటివి

వర్తమానార్థము

ప్రథమ పురుష ఏ॥ వాండు చేయుచున్నాడు / వాండు చేయుచున్నవాండు — ॥ ఇందుకు — వాండు చేస్తున్నాడు ॥ చేస్తాడు ॥

॥బ॥ వారు చేయుచున్నారు / వారు చేయుచున్నవారు — ॥ ఇందుకు — వారు చేస్తారు — ॥ చేస్తారు ॥

॥ఏ॥ అ॥ అది చేయుచున్నది / అది చేయుచున్నయది — ॥ ఇందుకు — అది చేస్తున్నది — ॥ చేస్తుంది

॥బ॥ అ॥ అవి చేయుచున్నవి / అవి చేయుచున్నయవి — ॥ ఇందుకు — అవి చేస్తున్నవి — ॥ చేస్త

ఉత్తమ పురుష ఏ॥ నేను చేయుచున్నాను / నేను చేయుచున్నాడను / నేను చేయుచున్నవాండను — ॥ ఇందుకు — నేను చేస్తున్నాను — ॥ చేస్తాను

బ॥ మేము చేయుచున్నాము / మేము చేయుచున్నారము / మేము చేయుచున్నవారము — ॥ ఇందుకు — మేము చేస్తాము — ॥ చేస్తాము

మనము చేయుచున్నాము — ॥ ఇందుకు — మనము చేస్తున్నాము — ॥ చేస్తాము

మధ్యమ పురుష ఏ॥ నీవు చేయుచున్నావు / నీవు చేయుచున్నాడవు / నీవు చేయుచున్నవాండవు — ॥ ఇందుకు — నీవు చేస్తున్నావు — ॥ చేస్తావు

మీరు చేయుచున్నారు / మీరు చేయుచున్నారరు / మీరు చేయుచున్నవారరు — ॥ ఇందుకు — మీరు చేస్తున్నారు — ॥ చేస్తారు

ఈలాగున వర్తమానార్థము ఎక్కువ తక్కువ
గా పలికి భవిష్యదర్థము క్రింద వాడ్యం చేయు
చున్నారు
భవిష్యదర్థము ప్రత్యేకముగా పలుకడమే లేదు

భూతకాలార్థము

ప్రథమ పురుష ఏ॥ వాండు చేసె / వాండు చేసినాడు / వాండు చేసినవాండు — ॥ ఇందుకు — వాండు చేసినాడు — ॥ చేసె ॥

అ॥ అది చేసె ॥ / అది చేసినది ॥ / అది చేసినయది — ॥ ఇందుకు — అది చేసినది ॥ చేసింది ॥ చేసె ॥

బ॥ వారు చేసిరి / వారు చేసినారు / వారు చేసినవారు — ॥ ఇందుకు — వారు చేసినారు — ॥ చేసిరి

అ॥ అవి చేసె ॥ / అవి చేసినవి / అవి చేసినయవి — ॥ ఇందుకు — అవి చేసినవి ॥

ఉత్తమ పురుష ఏ॥ నేను చేసితిని — ॥ ఇందుకు — నేను చేస్తిని ॥

ఏ॥ నేను చేసినాడను / నేను చేసినవాడను — ॥ ఇందుకు — నేను చేసినాను ॥

బ॥ మేము చేసితిమి — ॥ ఇందుకు — మేము చేస్తిమి ॥

మేము చేసినారము / మేము చేసినవారము — ॥ ఇందుకు — మేము చేసినాము ॥

మధ్యమ పురుష — మనము చేసితిమి — ॥ ఇందుకు — మనము చేస్తిమి ॥

ఏ॥ నీవు చేసితివి — ॥ ఇందుకు — నీవు చేస్తివి ॥

నీవు చేసినాడవు / నీవు చేసినవాండవు — ॥ ఇందుకు — నీవు చేసినావు ॥

మీరు చేసితిరి — ॥ ఇందుకు — మీరు చేస్తిరి ॥

బ॥ మీరు చేసినారరు / మీరు చేసినవారరు — ఇందుకు — మీరు చేసినారు

ఈ భూతార్థము తాప్పు ఎక్కువ తక్కువగానే ఈలాగున
పలుకబడ్డది
ఇది ... వాక్యములకు చెప్పుచున్నారు

గ్రాంథ్యములు తెలియగలందులకు వ్రాయబడుచున్నవి

పెద్దలచేత నిర్ణయించబడి శాస్త్రసిద్ధమయిన క్రియలకు — గ్రాంథ్యములయందు పలికే యటువంటివి

తద్ధర్మార్థము

ప్రథమ పురుష ఏ॥ వాండు చేయును / వాండు చేయువాండు — ఇందుకు — వాండు చేసును ॥

అ॥ అది చేయును / అది చేయునది — ఇందుకు — అది చేసును ॥

బ॥ వారు చేతురు / వారు చేయుదురు / వారు చేయువారు — ఇందుకు — వారు చేతురు ॥

అవి చేయును ॥ / అవి చేయునవి ॥ — ఇందుకు — అవి చేసును ॥

ఉత్తమ పురుష ఏ॥ నేను చేతును ॥ / నేను చేయుదును / నేను చేసెదను ॥ — ఇందుకు — నేను చేతును ॥

బ॥ మేము చేతుము ॥ / మేము చేయుదము / మేము చేసెదము ॥ — ఇందుకు — మేము చేతుము ॥

మనము చేతుము / మనము చేయుదుము — ఇందుకు — మనము చేతాము ॥

మధ్యమ పురుష — నీవు చేతువు ॥ / నీవు చేయుదువు / నీవు చేసెదవు ॥ — ఇందుకు — నీవు చేతువు ॥

మీరు చేతురు / మీరు చేయుదురు / మీరు చేసెదరు ॥ — ఇందుకు — మీరు చేతురు

ఈ తద్ధర్మార్థము శిష్టులు యెక్కువ తక్కువ పెకెండా పలుకుచున్నారు

ప్రతిషేధార్థము

ప్రథమ పురుష ఏ॥ వాండు చేయండు — ఇందుకు — వాండు చెయ్యండు ॥

॥అ॥ అది చేయదు — ఇందుకు — అది చెయ్యదు ॥

॥బ॥ వారు చేయరు — ఇందుకు — వారు చెయ్యరు ॥

॥అ॥ అవి చేయవు — ఇందుకు — అవి చెయ్యవు ॥

ఉత్తమ పురుష ఏ॥ నేను చేయను — ఇందుకు — నేను చెయ్యను ॥

మేము చేయము — ఇందుకు — మేము చెయ్యము ॥

మనము చేయము — ఇందుకు — మనము చెయ్యము ॥

మధ్యమ పురుష ఏ॥ నీవు చేయవు — ఇందుకు — నీవు చెయ్యవు ॥

॥బ॥ మీరు చేయరు / మీరు చేయరరు — ఇందుకు — మీరు చెయ్యరు ॥

ఇది కొంచెము యెక్కువ తక్కువ [illegible] ఉన్నది

ప్రార్థనార్థము

మధ్యమ పురుష — నీవు చేయుము — ఇందుకు — నీవు చెయ్యి ॥

॥బ॥ మీరు చేయుండు — ఇందుకు — మీరు చెయ్యండి ॥

ప్రార్థనావ్యతిరేకార్థము —

మధ్యమపురుష ఏక॥ నీవుచేయబడకుము — ఇందుకు — నీవుచేయ్యబడకు ॥

బహు॥ మీరుచేయ్యబడకుడు — ఇందుకు — మీరుచేయ్యబడకుండి ॥

కర్మార్థము —

వర్తమానార్థము —

ప్రథమపురుష ఏక॥ వాండుచేయబడుచున్నాండు — ఇందుకు — వాండుచేయబడుతాండు ॥

బహు॥ వారుచేయబడుచున్నారు — ఇందుకు — వారుచేయ్యబడుతారు ॥

భవిష్యదర్థము —

ప్రథమపురుష ఏక॥ వాండుచేయబడగలండు — ఇందుకు — వాండుచేయ్యబడుతాడు ॥

బహు॥ వారుచేయబడగలరు — ఇందుకు — వారుచేయ్యబడుతారు ॥

భూతకాలార్థము —

ప్రథమపురుష ఏక॥ వాండుచేయబడె॥ — ఇందుకు — వాండుచేయ్యబడ్డాడు ॥చేయ్యబడె

బహు॥ వారుచేయబడిరి — ఇందుకు — వారుచేయ్యబడ్డారు ॥చేయ్యబడిరి

ఉత్తమమధ్యమపురుషులకు కల్పించ తగదిగనుక వ్రాయబడలేదు

ఈ యర్థములు కొంచెము। ఎక్కువతక్కువగానుండబడ్డవి —

గ్రామ్యోక్తులు తెలియగలందులకు వ్రాయబడుచున్నవి —

పెద్దలచేత నిర్ణయించబడి శాస్త్రసిద్ధమయిన క్రియలకు గ్రామ్యములు పలికేయుపశబ్దము

చేదర్థము —

ప్రథమపురుష ఏక॥ వాడుచేసినేని
వారుచేసిరేని
ఉత్తమపురుష — నేనుచేసితినేని
బహు॥ మేముచేసితిమేని
మధ్యమపురుష — నీవుచేసితివేని
బహు॥ మీరుచేసితిరేని
— ఇందుకు — చేస్తే॥

వేబదర్థము —

మూండుపురుషలకు — పోయి॥ — ఇందుకు — పోయి —

తుమున్నర్థము —

మూండుపురుషలకు పో॥
పోవుటకు — ఇందుకు — పోయ్యేదందుకు —

సతిసప్తమ్యర్థము —

మూండుపురుషలకు — పో॥
పోగా — ఇందుకు — పోగా॥ —